Leto VI., štev. 250 | Ljubljana, sreda 28. oktobra 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 27. oktobra.

Danes ob 2. popoldne je podal francoski ministrski predsednik Painlevé ostavko celokupnega kabineta. Redki so slučaji, ko pade kaka vlada komaj nekaj dni po takem odličnem uspehu, kot ga je politika kabineta Painlevé - Briand-Caillaux nedvomno dosegla na konferenci v Locarnu. Sedanja ministrska kriza tudi nima svojega vira v zunanji politiki, čeprav opozicija nemških nacijonalcev težko ogroža ratifikacijo locarnskih sklepov. Vzrok demisije je notranje- in finančno - politične prirode. Levičarski kartel je zahteval glavo finančnega ministra Caillauxa in ker ta ni hotel sprejeti politične justifikacije prostovoljno, je potegnil s seboj v prepad tudi vse tovariše.

Padec današnje vlade je bil pravzaprav diktiran že na kongresu radikalno-socijalistične stranke v Nici. To zbornovanje je sicer končalo brez formalnega razdora med pristaši premoženiske oddaje, ki jih vodi Herriot in nasprotno strujo, ki se zbira okrog Caillauxa. Kompromisna resolucija, ki sprejema Herriotove nazore kot strankino načelo, a pušča Caillauxu svobodno pot za reševanje francoskih financ, pa le ni mogla spraviti iz sveta dejanske in temeljne razlike med obema taboroma.

Spor je komaj par dni po kongresu glavne vladne stranke izbruhnil z vso silo tudi v samem kabinetu. Na seji ministrskega sveta so se čule ostre kritike proti Caillauxu. Sam Painlevé ga je celo pozval k odstopu, kar pa je Caillaux odločno odklonil, češ, da se da vreči le v parlamentu. Kot se pripoveduje, je Caillaux na grožnjo, da se umakne ves kabinet, izjavil, da bo vrgel novo vlado, ki bi jo dosedanji tovariši sestavili brez njega. Baje je bila zadnja seja ministrskega sveta tako burna, da se je Caillauxov glas večkrat slišal v predsobi ministrskega predsedstva. V takem položaju je razumljivo, da je moral odstopiti cel kabinet in je predsednik republike ostavko tudi sprejel.

Ko je po padcu Herriotove vlade sprejel Joseph Caillaux finančni portfelj, so mnogi v njem gledali moža, ki bo s par potezami ozdravil francosko finančno bolezen. Javnost je od njega pričakovala čudežev, čeprav je sam Caillaux vedno povdarjal, da rabi za izvedbo svojega načrta več let. Po neuspehu washingtonske konference in zlasti, ko je zadnje notranje posojilo prineslo samo šest milijard frankov, je voditelje parlamentarne levice minula potrpežljivost s počasnim finančnim ministrom. Začeli so zahtevati od njega uporabo hitrih in radikalnih sredstev, predvsem uvedbo davka na kapital ali pa — odstop.

Ta nervoza je razumljiva, vendar more le poslabšati že itak kritični položaj francoskega gospodarstva. V kakšnih težavah tiči Francija, je razložil Caillaux v nedeljo na demokratskem banketu v Château - du - Loir:

Francija, ki je bila l. 1914. dolžna le 30 milijard frankov, ima danes 300 milijard samo notranjega dolga. Od tega je konsolidirana komaj polovica. Zunanji dolgovi so tako visoki, da si jih Caillaux jedva upa izraziti v številkah. Poleg vsega pa mora Francija na lastne stroške dokončati obnovo porušenih pokrajin. Nemške reparacije bodo v najboljšem slučaju zadostovale za odplačevanje medvojnih dolgov. Rane, ki jih je vsekala vojna, mora lečiti Francija sama. L. 1925. je eno najhujših za francoske državne finance. Ne - le da se je letos začelo resno reševati vprašanje zunanjih dolgov, ki dosegajo astronomske številke, temveč zapada tudi okrog 16 milijard notranjega dolga, ki ga je treba plačati. Zaupanje, ki ga je imel del upnikov v Caillauxa, je omogočilo odločitev dveh tretjin teh zahtevkov na daljši rok. Nekaj je vlada izplačala s pomočjo inflacije, deloma pa je olajšalo položaj zadnje, sicer skromno uspelo 4% notranje posojilo. Navzlic vsemu pa bo treba v kratkem zopet izplačati 3 milijarde, v katerem slučaju bo morala vlada ponovno poseči po mrzkem sredstvu pomnožitve obtoka bankovcev.

Na omenjenem banketu v svojem volilnem okrožju je Caillaux nadalje povdarjal, da je sicer pristaš «demokratične fiskalnosti». On je za progresivnost v davkih, ki naj v prvi vrsti zadene bogastvo. Pripravljen je k zvišanju nekaterih že obstoječih taks, prijeti hoče s trdimi kleščami «brezstidno razkošje». Ustvariti hoče posebno «amortizacijsko blagajno», katere edina naloga bi bila odplačevanje državnih dolgov. Z vso odločnostjo pa odklanja davek na kapital, ki ga predlagajo socialisti in ga zagovarja tudi Herriot: «V inozemstvu i. ta poizkus klavrno skrahiral, zapustivši za seboj razvaline in pojem. Zlo, ki ga je hotel lečiti, je le pospešil.»

Caillaux je pri teh besedah čutil, da se bo odločilno zameril mnogim strankarskim in ministrskim tovarišem. Zato je dejal pri koncu svojega govora: «Pričakujem novih trnjevih vencev na glavo, ki še krvavi. Pa kaj zato? V sarthskih gozdovih stoje hrasti, ki jih je zadela strela, pa jih ni mogla podreti. Tudi jaz ostanem pokonci v svoji doktrini in v svoji volji, pokonci za obrambo javnih financ, za obrambo republike proti reakcijonarcem, države proti fevdalcem.»

Zdaj bo imel Caillaux priložnost pokazati, če je res tisti hrast, ki se ne da zlomiti. Sai je današnja kriza naperjena v prvi vrsti proti njemu.

Kdo je bodoči mož Francije? Morda poveri predsednik republike še enkrat Painlevéju s sestavo vlade. Tu je treba upoštevati, da je on nasledil Herriota zato, da uvede novo finančno politiko. Zdaj je to politiko desavuiral sam, ko je nastopil proti Caillauxu. Painlevé navzlic Locarnu nima mnogo nade na uspeh. Tudi Briand ni zaupnik levičarskega kartela. Najtipičnejši predstavnik njegov bi bil Herriot, ki edini more računati na izdatno podporo socijalistov. Če pride torej do obnove vlade celotnega kartela levice, stoji na vidiku kabinet Herriota II.

Vendar ostane temna senca «nezlomljenega hrasta» Caillauxa. Proti njegovi volji tudi Herriot ne bi mogel vladati. Imel bi prešibko večino v parlamentu. Ker na drugi strani Caillaux nikakor ne mara iti z «reakcijo», moramo računati tudi z možnostjo novih volitev.

Te volitve bi se vršile pod geslom: za ali proti premoženjski oddaji.

Demisija francoske vlade

Po soglasnem sklepu kabineta je Painlevé podal demisijo vlade, ki je bila sprejeta. — Verjetnost čiste levičarske vlade s podporo socijalistov.

Pariz, 27. oktobra. s. Ministrski svet, ki se je bavil s finančnim problemom in splošnim političnim položajem, je ob 11.10 prekinil sejo, da se je mogel zunanji minister Briand udeležiti seje Sveta Zveze narodov.

Ministrski predsednik Painlevé je ob 2. popoldne obiskal predsednika Doumerguea. Ko je odhajal iz Elysée-ja, je izjavil, da je izročil predsedniku republike demisijo vlade. Na vprašanje ali mu je bila poverjena sestava nove vlade, je odgovoril negativno, dostavil pa je, da more kdorkoli, ki mu bo poverjena sestava vlade, računati nanj in na njegovo pomoč.

Po izročitvi demisije je dal ministrski predsednik Painlevé uradno razglasiti, da razprava o osnutkih finančnega ministra Caillauxa ni privedla do bistvenih nesporazumljenj v vladi sami, vendar pa je vlada v prepričanju, da je za temeljito delo v svrho narodne obnove potrebna predhodna gotovost trdne večine, **soglasno sklenila, da izroči predsedniku Doumergueu svojo dimisijo.**

Predsednik republike Doumergue je sprejel demisijo kabineta. Ob 18. so se člani Painlevéjeve vlade poslovili od g. Doumerguea. Po povratku iz Elyseja sta imela min. predsednik Painlevé in finančni minister Caillaux daljši razgovor.

Pri posvetovanju voditeljev levičarskih skupin je izjavil **socijalistični poslanec Blum v imenu socialistov, da je pripravljen podpisati vsako vlado, ki bo sprejela politične formule Herriota.** Dostavil je, da stavljajo socijalisti kot prvi pogoj za pristanek na bodočo politiko vlade, da se sprejme njihov predlog glede davka na premoženje.

Pariz, 27. oktobra. e. V političnih krogih menijo, da se mora kriza rešiti brez odlašanja, tako, da se bo mogla nova vlada predstaviti že v četrtek ob otvoritvi zbornice in senata. Predsednik Doumergue bo najbrže zopet poveril Painlevéju sestavo nove vlade.

Težkoče med radikali in radićevci

Radić pride jutri v Beograd, da ponovno pokrene svoj vstop v vlado. — Pašićevo stališče. — Dogodki v radikalskem klubu.

Beograd, 27. oktobra. p. Včerajšnji dogodki v radikalskem klubu in vesti o pojačenem odporu proti sodelovanju z radićevci so povzročali celo vrsto prav pesimističnih govoric glede nadaljnega obstoja današnjega režima. Eno, izgleda, je sigurno, da so namreč težkoče za gladko sodelovanje med radićevci in radikali znatno narasle. Radić se je očividno odločil, da znova pokrene vprašanje svojega vstopa v vlado. Kaže se tudi, da predstavlja nedeljski članek «Jutarnjega lista» (ki smo ga včeraj citirali Op. ur.) o «reverifikaciji» mandatov vodstva HSS mišljenje samega Radića in njegovih tovarišev. Radić je napovedal svoj prihod v Beograd za četrtek ter namerava zahtevati 1.) da se ga sprejme v vlado in 2.) da Narodna skupščina prekliče razveljavljenje mandatov vodstva HSS tako da bi mogli Radić, Maček, Košutić, Predavec in Krnjević brez novih volitev postati poslanci. Po verodostojnih vesteh iz radikalskih krogih je stališče g. Pašića sledeče: «Reverifikacijo» mandatov vodstva HSS odklanja, vstop g. Radića v vlado smatra za mogoč le v svojstvu ministra brez portfelja, ki pa bi se moral zadovoljiti z rangom najmlajšega ministra.

Da bi se vplivalo na Pašića razširjala ministra prosvete zaradi vračunavanja službenih let učiteljem, ki so maturirali od l. 1912. do l. 1919. ter niso mogli biti v tem času imenovani na učiteliska mesta. Vložila sta tudi upit na ministra trgovine in industrije glede vzdrževanja trgovsko-obrtnih šol v mariborski in ljubljanski oblasti, ter upit na prosvetnega ministra zaradi nepravilnega zaračunavanja stanarine učiteljem, ki stanujejo v občinskih poslopjih in ki jim država odbija stanarino.

jo gotovi krogi z veliko vnemo govorice, da bo, ako ostane Pašić intransigenten, prišlo do velikega političnega preokreta in do sestave nove koalicije pod vodstvom Ljuba Jovanovića ali M. Ninčića, kateri bi se pritegnili tudi davidovićevci, spahovci in klerikalci.

Danes dopoldne sta konferirala Pašić in Lj. Živković o včerajšnjih dogodkih v radikalskem klubu, ki je prepustil njima, da rešita vprašanje spora med ministrom Radojevićem in bivšim ministrom Staničem. Izgleda, da je padla rešitev v prilog ministra Radojevića. Popoldne so je nadaljevala seja radikalskega kluba, kjer se vodi jako razburjena debata o prosvetni politiki. Minister Vukičević je kakor znano odredil ukinjenje cele vrste gimnazij, ker smatra, da je njihovo število mnogo preveliko. Proti temu se naravno bunijo poslanci prizadetih okrajev. Minister je danes z jako taktnimi argumenti branil svoje stališče.

Sploh je bil današnji dan jako živahen. Na širšem glavnem odboru Davidovićeve stranke je imel gosp. Davidović obširen referat o političnem položaju in zatrjuje se, da bo jutri popoldne sprejet pri kralju, kateremu se hoče pritožiti proti zlorabam sedanjega režima.

Seja Narodne skupščine

Nadaljevanje razprave o invalidskem zakonu. — Predlogi posl. Žerjava in Pivka.

Beograd, 27. oktobra. r. Današnja seja Narodne skupščine je bila zelo slabo obiskana. Pričela se je ob 10.15 in se je je od vlade udeležil samo minister socijalne politike Milan Simonović. Po izvršenih formalnostih je bilo objavljeno, da je samostojni demokrat posl. dr. Gliša Tadić vložil interpelacijo na ministra za šume in rudnike zaradi preganjanja šumskih uradnikov v Hrvatski. Po prehodu na dnevni red je posl. Kremžar v svojem govoru grajal vladni načrt invalidskega zakona, pri čemer je trdil, da je statistika ministrstva za socijalno politiko netočna in da zakonski načrt premalo upošteva bedno stanje invalidov. Govornik je zlasti tudi grajal, da bi spadala Slovenija pod invalidsko sodišče v Zagrebu. »Oprostite, mi se Zagreba bojimo. Tega ste nas naučili Vi radićevci, ki nam neprestano pripovedujete koliko pokvarjene gospode je v Zagrebu.«

Zatem je poročevalec večine posl. Krsta Marić branil vladni zakonski načrt, češ da izenačuje vse invalide in da s svojimi določbami odgovarja moralni obveznosti napram njim. Nato je bila seja zaključena. Prihodnja je jutri ob 10. z istim dnevnim redom.

Poslanca dr. Žerjav in dr. Pivko sta vložila upit na finančnega ministra zaradi zadrževanja izplačila draginjskih doklad vpokojenim orožnikom. Razen tega sta interpelirala

K napadu kačakov pri Ohridu

Beograd, 27. oktobra r. O usodi odvedenega okrožnega načelnika Blažića, prote Miloševića in šoferja še niso iz Ohrida dospele nikake podrobnosti. Debarski mufti (muslimanski škof) se je s posebno deputacijo odpravil v Albanijo, da najde sled za odvedenci in da eventualno posreduje v prid izročitve.

Naša vlada je od albanske zahtevala dovolenje, da smejo naši varnostni organi skupno z albanskimi zasledovati kačake preko granice. K zasledovanju so pozvane vse orožniške postaje v ohridskem okrožju. Zasledovanje vodi general Tomić.

Bolgarska obtožba in grški zagovor pred Zvezo narodov

Grčija se izogiba avtoriteti Zveze narodov. — Bolgarija obtožuje Grčijo, da je izzvala konflikt in zahteva zadoščenje. — Kako je Chamberlain ujel grškega zastopnika.

Pariz, 27. oktobra. s. Današnja javna seja Sveta Zveze narodov je bila otvorjena ob 11. uri. Predsednik Briand je povabil zastopnika Grčije in Bolgarije, naj se izjavita o izvoru konflikta in dovolita Svetu, da ugotovi odgovornost.

Grški delegat je sporočil, da je grška vlada pripravljena sprejeti posredovalni predlog Rumunije, po katerem naj bi se vse sovražnosti ustavile. Briand je vzel to izjavo na znanje, vendar pa je imel pomisleke. **Zdi se, kakor da bi hotela Grčija delati za hrbtom proti sklepom Sveta Zveze narodov, vendar pa upa, da bo grška vlada odgovorila ter se udala sklepom Sveta.**

Bolgarski delegat je prečital nato oficijelen dokument, v katerem se ugotavlja, da so Grki namenoma začeli s sovražnostmi. Izjavil je tudi, da Bolgari nimajo grškega ozemlja zasedenega. Postopanje Grčije se da tem manj opravičiti, ker je Bolgarija razorožena dežela in je razorožitev po neuilleski pogodbi dejansko izvedla. Končno je bolgarski delegat sporočil, da predlaga njegova vlada prvič, naj bi posebna komisija Zveze narodov odšla na kraj konflikta, drugič odškodnino za usmrčene in materijalno škodo, kakor tudi sankcije napram krivcem. Tretjič takojšnjo izpustitev ujetnikov.

Grški delegat je s svoje strani prečital oficijelno listino, v kateri se vsa krivda za spor pripisuje Bolgariji. Ponovil je sankcijske zahteve grške vlade.

Chamberlain je spravil nato grškega delegata nekoliko v zadrego, ker ga je v ironičnem tonu pozval, naj mu sporoči, kako daleč stoje Grki na bolgarskem ozemlju in kako daleč so prišli Bolgari na grško ozemlje. On vprašuje to radi tega, ker so po njegovih informacijah Grki ukorakali 8 milj daleč v Bolgarijo, Bolgari pa so napredovali na Grško le 5 do 50 m. Grški delegat je zatrjeval, da se Bolgari ne nahajajo 50, temveč 500 m daleč na grškem ozemlju, Grki pa 10 km daleč v Bolgariji. Po tej izjavi grškega delegata je bila javna seja zaključena in sklicana prihodnja za jutri ob 11. dopoldne (Glej tudi poročilo na 2. strani. Ured.)

Mednarodna preiskava grško-bolgarskega konflikta

Zavezniški vojaški atašeji odpotovali na mejo. — Danes poda dr. Ninčić izjavo o stališču naše vlade. — Grški poslanik pri dr. Ninčiću.

Beograd, 27. oktobra p. Da se pridobi na času so dobili vojaški atašeji Francije, Anglije in Italije v Beogradu v smislu odločitve Sveta Zveze narodov od svojih vlad nalog, naj takoj odpotujejo na grško-bolgarsko mejo. Ta komisija ima nalogo, da pregleda grške stražnice št. 67, 68, in 69, o katerih trde Grki, da jih imajo Bolgari še vedno zasedene. Potem gredo vojaški atašeji k obojestranskim četam in posebno v okolico mesta Petriča, glede katerega trde Bolgari, da so ga Grki z obstrelevanjem precej poškodovali. Angleški vojaški ataše je že odpotoval, francoski in italijanski pa se odpeljeta jutri proti grško-bolgarski meji.

Na jutrišnji seji Narodne skupščine poda zunanji minister dr. Ninčić na interpelacijo demokratskega poslanca Grge Andjelinovića izjavo o stališču naše vlade do dogodkov ob grško-bolgarski meji.

Danes je prvič posetil grški poslanik na našem dvoru Polihroniades zunanjega ministra dr. Ninčića in mu je sporočil grško stališče o dogodkih. Rumunski poslanik Emandi je obvestil dr. Ninčića o misiji rumunskega poslanika v Atenah Rascana, ki je posredoval med bolgarsko in grško vlado. Dosegel je, da sta se obe vladi odločili za umaknitev svojih čet za mejo.

Sofija, 27. oktobra. s. Z meje javljajo, da je bilo v noči in danes zjutraj slišati streljanje iz pušk in topov, ki je z grške strani trajalo z malimi presledki do poldneva. Človeških žrtev ni bilo. Celokupno število usmrčenih in ranjenih vojakov in civilistov je znašalo do včeraj zvečer 55.

Važne spremembe v uvozni carini

Povišana carina na uvoz lesa. — Prost uvoz plemenske živine.

Beograd, 27. oktobra p. Danes popoldne je tarifna komisija finančnega odbora razpravljala o členih 75.—97. uvozne carine, ki se nanašajo na živino in njih proizvode in na gozdarstvo. Komisija je sprejela nekaj sprememb. Pri čl. 75. (kože, divjačine, ribe) se od pravlja carina na te kože, ki je bila doslej precej visoka. Pri čl. 91. (drva), se je določila precejšnja carina na uvoz tega blaga, da se zaščiti domača lesna industrija. Namesto dosedanjih 25 par za kubični meter drv za kurjavo se določa carina 3 zlatih dinarjev, tli 60 par za 100 kg. Pri čl. 93. (stavbeni les) se je zvišala carina za 75%. Komisija je načeloma sklenila, da se za les kvebraho, ki je bil doslej prost uvozne carine, pobira carina, da se tako zaščiti domača industrija tanina. Zadnje čase se je namreč opažalo, da dela kvebraho precejšnjo konkurenco taninski industriji. Višina carine na to blago se določi pri tarifni postavki 230.

Na predlog poslanca dr. Pivka se je naknadno nekoliko izpremenil že sprejeti čl. 57., ki se sedaj glasi: Plemenska živina, ki jo uvažajo državni, okrožni, okrajni ali občinski živinski zavodi, nadalje kmetijske družbe ali zasebniki, je prosta uvozne carine na podlagi uverenja ministrstva za poljedelstvo, ako se uvaža pod nadzorstvom državnih ali občinskih oblastev.» Ta sprememba je zlasti važna za poljedelce v Sloveniji, ker bodo kmetijske podružnice lahko brez carine uvažale bike in žrebce za zboljšanje pasme.

Sklep tarifne komisije glede uvozne carine za drva in svatovni les je izredno važen za gospodarstvo v Sloveniji, ki dandanes ne more izvažati lesa v oni meri, kot nekdaj. V Sremu in zlasti v Banatu se uvaža les iz Rumunije in Češkoslovaške. Tako se dogajajo anomalije, da na eni strani kupujejo nekatere pokrajine to važno blago v inozemstvu, na drugi strani pa ga je v izobilici, zlasti v Bosni, Sloveniji in na Hrvatskem in ga ne morejo prodati niti doma, niti v inozemstvu.

Mučen incident v Beogradu

Izzivanje Srnaovcev.

Beograd, 27. oktobra. n. Od včeraj se vrši tu kongres Srnaovcev. Danes ob pol 12. uri je velik sprevod Srnaovcev z godbo na čelu korakal po mestnih ulicah proti kolodvoru. Ko je sprevod došel v ulico Miloša Velikega so poleg hotela «Londona» pričeli neki demokrati vzklikati «Živela Jugoslavija!» Srnaovci so odgovarjali «Živela Velika Srbija!» Vsled takih in sličnih vzklikov je došlo med zbranim občinstvom do velikega razburjenja, nekaj Srnaovcev pa je izstopilo iz sprevoda ter navalilo na ono stran odkoder so se čuli vzkliki «Živela Jugoslavija!» Došlo je do velikega pretepa in je moralo posredovati orožništvo, ki je nastopilo v velikem številu. Red je bil hitro vzpostavljen, vendar pa je pretila nevarnost, da pride do spopada med občinstvom, ki se je zbralo okoli sprevoda Srnaovcev. Incident je izzval veliko razburjenje med gledalci. Srnaovci so po posredovanju orožništva nadaljevali svojo pot na kolodvor.

Velika poplava v Siciliji

Rim, 27. oktobra. k. Mesto Palermo je deloma pod vodo. Naliv je trajal pet ur. Brzojavne zveze so pretrgane. Več tovarn in skladišč, med njimi neka založba knjig, je popolnoma preplavljenih. Na nekaterih mestih stoji voda 2 m visoko. Škoda znaša več milijonov lir.

Priprave za izpraznitev Kölna

Odprava vojaške kontrolne komisije v Nemčiji?

Pariz, 27. oktobra. s. Poslaniška konferenca je imela danes dopoldne sejo, katere se je udeležil tudi maršal Foch. Izdan je bil sledeči komunike:

Konferenca je razpravljala o noti nemške vlade z dne 23. t. m. ter zaprosila medzavezniški vojaški odbor v Versaillesu, da poroča o vojaških vprašanjih, ki jih navaja nota. Poslaniška konferenca je na drugi strani začela proučevati ukrepe, ki bi jih bilo treba izvesti, čim bi bilo mogoče določiti termin za izpraznitev kolinskega ozemlja, in sicer posebno z vprašanjem razdelitve čet v ozemlju, ki naj ostane še zasedeno.

Berlin, 27. oktobra. d. «Tag» poroča iz krogov medzavezniške vojaške kontrolne komisije, da bo poslaniška konferenca v kratkem sklepala o odpravi vojaške kontrole v Nemčiji, kar naj bi se zgodilo še pred 1. decembrom.

Sarajevo brez vode

Sarajevo, 27. oktobra. n. Včeraj je počila v mestu vodovodna cev. Sarajevo je bilo vso noč in danes dopoldne zaradi te nezgode brez vode, del mesta pa tudi ni imel električne razsvetljave.

Prva odločitev Zveze narodov o grško-bolgarskem sporu

Pariz, 26. oktobra.

Nocoj ob 6. uri je francoski zunanji minister Briand kot predsednik Sveta Zveze narodov otvoril v «urni dvorani» zunanjega ministrstva izredno sejo Sveta, sklicano radi obmejnega konflikta med Grčijo in Bolgarijo. Seja se je vršila v isti dvorani, kjer se je v času mirovne konference sestajal famozni Svet desetorice. Ker je bila seja javna, se jo je udeležilo večje število poslanikov, novinarjev ter elegantnih dam iz takozvane višje pariške družbe.

Svet Zveze narodov so zastopali poleg predsednika Brianda angleški zunanji minister Chamberlain za Anglijo, Scialoja za Italijo, Hymans za Belgijo, Guinones de Leon za Španijo, Ischi za Japonsko, Mello Framo za Brazilijo, Guani za Uraguay, Veverka za Češkoslovaško in Umden za Švedsko. Kot tajnik je posloval Erryk Drummond, glavni tajnik Zveze narodov.

Po otvoritvi seje je dal predsednik Briand besedo tolmaču, ki je prebral brzojavko, v kateri apelira Bolgarija na Zvezo narodov, kakor tudi brzojavko, s katero je sklical Briand Svet Zveze narodov in končno brzojavko, v kateri poziva Briand obe stranki, naj ustavita sovražnosti in naj pokličeta svoje čete s tujega ozemlja.

Nato je predsednik Briand v daljšem ekspozeju opozarjal, da mora Zveza narodov proučiti izjave bolgarske in grške vlade in določiti eventualno odškodnino. V prvi vrsti pa je dolžnost Zveze narodov, da prisili grško in bolgarsko vlado k takojšnji ustavitvi medsebojnih sovražnosti.

Zastopnik Španije poslanik Guinones de Leon in Chamberlain sta se zahvalila Briandu za njegovo inicijativo ter sta se pridružila njegovim izjavam v imenu svojih vlad.

Zastopnik Bolgarije poslanik Margov se je zahvalil Zvezi narodov za hitro intervencijo ter je v daljših izvajanjih zatrjeval, da Bolgarija ni povzročila nobenega izzivanja. Svoja izvajanja je končal z ugotovitvijo, da bolgarske čete niso nikdar prekoračile meje in da je Bolgarija pripravljena sprejeti vsako preiskavo.

Grški zastopnik Karapanos je kratko izjavil, da bodo grške čete izpraznile bolgarsko ozemlje, kakor hitro bodo storile to tudi bolgarske čete.

Po izjavi obeh poslanikov so se člani Sveta umaknili v drugo sobo, kjer se je vršila tajna seja, na kateri je bil sprejet sklep, o katerem so razpravljali že pred sejo zastopniki Francije, Anglije, Italije, Španije, Belgije in Japonske. Sklep, ki je bil odobren tudi na javni seji in ki je bil takoj odposlan grški in bolgarski vladi, se glasi:

«Svet Zveze narodov je odobril inicijativo svojega predsednika, ki je opozoril bolgarsko in grško vlado na obveznosti, ki jih imata po statutih Zveze narodov in na slovesno prevzete dolžnosti v smislu čl. 12, da ne smeta pričeti vojne, kakor tudi na težke posledice, ki jih predvideva pakt v slučaju kršitve. Svet je pozval obe vladi, da morata nemudoma ustaviti vsako vojaško akcijo in da se morajo iste takoj vrniti na svoje državno ozemlje.

Svet je vprašal obe stranki, ako so se ti pogoji izpolnili, ker jih smatra za skrajno važne in ker tvorijo bistveni pogoj za vsak nadaljni sklep Sveta. Svet se ni mogel prepričati, da so vojaške operacije prenehale in da so se čete umaknile za svoje državne meje.

Zato se pozivata zastopnika obeh držav, da sporočita v 24 urah, ako sta bolgarska in grška vlada zapovedale umik svojih čet, in v 60 urah, ako so se umaknile vse čete, ako so sovražnosti ustavljene in ako so bile vse čete obveščene, da bo imel vsak nov napad za posledico stroge sankcije. Zastopnika obeh vlad se pozivata, da storita vse, da se izdajo omenjena navodila nemudoma in da se izvršijo v določenem roku».

Seja je bila ob 20. uri zaključena.

Češkoslovaški narodni praznik

Danes slavi češkoslovaška republika, svobodna država bratskega slovanskega naroda svoj državni praznik, spomin na zgodovinski dan leta 1918., ko so po dolgih stoletjih padli okovi tujega gospodstva ter je volja in moč naroda si zopet priborila državno neodvisnost. Isti dan so pred sedmimi leti tudi pri nas pokale stare verige in 28. ter 29. oktobra 1918. so dogodkom v Pragi sledili dogodki v Zagrebu in Ljubljani. Razlika je v tem, da je dan osvobojenja bil za češkoslovaški narod obenem tudi dan ujedinjenja, pri nas pa je šele 1. december kronal osvobodilno delo.

Češkoslovaški narod slavi svoj praznik z upravičeno radostjo in ponosom. Večstoletno robstvo ni moglo zatreti njegove državotvorne sile in energije in v neumornem kulturnem, gospodarskem in organizatornem delu si je pod tujim gospodstvom ustvaril vse pogoje za uspešno obnovitev svoje samostojnosti. Usoda mu je bila prijaznejša nego nam, ki smo dediči tisočletne razdvojenosti in ki smo morali pričeti novo knjigo historije. Nova zgodovina čsl. naroda je bila od vsega početka postavljena na trdno osnovo slavne tradicije starega češkega kraljestva, naša je predstavljala ustvaritev ideje, ki je bila zasidrana v dušah in srcih, a je imela svojo življenjsko sposobnost šele dokazati. Za utrditev in izgradbo svoje države je imel čsl. narod izvršene ogromne predpriprave in baš oni njegov del, kateremu je pripadla vodilna naloga v novi državi, je izšel iz vojne sicer izmučen, a moralično in gospodarsko neokrnjen z izvežbanim upravnim aparatom, ki ni niti za trenutek prenehal delovati. Pri nas je vojna ravno osrčje nove države skoraj popolnoma ugonobila in nas postavila pred kompleks najkomplicinarejših notranjih problemov.

Češkoslovaška država je torej pričela svoje mlado življenje pod dokaj ugodnejšimi pogoji nego Jugoslavija. Še celo težavni problem njenih velikih tujerodnih manjšin ji je bil v tem oziru od koristi, ker je nujno prisilil narodne stranke na trajno sodelovanje ter znatno omilil medstrankarske boje.

A vse to nič ne more zmanjšati občudovanja za velikansko delo, ki ga je izvršil čsl. narod v svoji državi. Ako naj uspehe tega dela obeležimo v enem stavku, smemo reči, da je češkoslovaška republika v kratki dobi sedmih let postavila na laž legendo o organizacijski manjvrednosti Slovanstva in da se je preko enega najmanjših svojih plemen Slovanstvo zopet afirmiralo kot dragocen faktor občečloveškega napreda. Brez zavisti priznamo, da je danes češko ime reprezentant zdrave in trezne slovanske politike v svetu in nič ni nevoščljivosti v nas, ko gledamo, kako ogromno delo so izvršili voditelji čsl. naroda pod vodstvom svojih velikih mož s prezidentom Masarykom in njegovimi glavnimi pomočniki Švehlo, Benešem, Rašinom, Klofačem, Tomaškom, Kramařem, a z neutrudljivim, zdravega optimizma in čvrste energije prepojenim sodelovanjem širokih mas zavednega naroda. Tudi čsl republika ima premagovati ogromne težave, a zmaguje jih z disciplino, državljansko zavednostjo in državljansko požrtvovalnostjo svojega naroda. Naučimo se tega od njih in latentna energija našega naroda, tvorna sila Jugoslavije se bo uveljavila in bo našo državo postavila na pozicijo vodilne sile na jugoiztoku Evrope in enega glavnih faktorjev evropejske politike. Ne v smislu starih reakcijonarnih političnih ideologij, temveč v plemenitem smislu civilizatoričnega in kulturnega dela za človeški napredek. Češkemu narodu je ljubezen do domovine dala moči, da prenaša vse težave konsolidacijske dobe; tudi v tem oziru bi se mogli Jugosloveni od svojih severnih bratov mnogo naučiti.

Staro preizkušeno bratstvo, ki veže oba naroda v trajnem sodelovanju je ustvarilo med obema državama identičnost premnogih interesov ter nas za vedno zvezalo v tugi in veselju. Zato ni čudno, če radostni klici s proslave «28. října» v Pragi in celi ČSR ravnotako radostno odmevajo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, v srcih vsega jugoslovenskega naroda.

Živela češkoslovaška republika, živio bratski čsl. narod, živio prezident Masaryk!

Politične beležke

+ **Rekonstrukcija vlade in klerikalci.** «Jutarnji list» poroča, da se davidovićevci in klerikalci trudijo, da bi povodom rekonstrukcije sedanje vlade ustvarili podlago za razširjenje vladne koalicije. Oboji so baje mnenja, da morejo pri tem samo oni priti v poštev. V to svrho iščejo zaveznike, ker pa jih ne morejo dobiti v parlamentu, skušajo priti v stik z vplivnimi osebami izven njega, potom katerih bi radi vplivali na posamezne skupine med radikali, da bi postali naklonjeni njihovim željam. Ako je vest «Jutarnjega lista» resnična, potem je zelo značilna za politično moralo SLS, ker dokazuje, da se na eni strani bori proti vladnim strankam, na drugi strani pa išče z zakulisnimi intrigami stika ž njimi. Še bolj značilno pa je zanjo dejstvo, da očita klerikalni tisk samostojnim demokratom ponujanje radikalom, medtem ko klerikalci sami z vso silo delajo na to, da bi sklenili — kravjo kupčijo.

+ **Goreč zagovornik škofovske politike proti glagolici** je postal zagrebški «Hrvat», glasilo zajedničarskih svobodomislecev, ki imajo tesne zveze tudi s framazoni. V včerajšnji številki se loteva oseb, ki bodo sklepale konkordat z Vatikanom, in jih karakterizira kot nevernike, nasprotnike katoliške cerkve in mrzitelje katoliškega hrvatstva. Tako doznamo, da je dr. Smodlaka svoje dni «agresivno napadal politični položaj cerkve, grdil njene poglavarje in pred narodom črnil duhovščino.» S tem, da je dr. Smodlaka bil postavljen za poslanika v Vatikanu, je naše škofovstvo moralo od Pašića požreti grenko pilulo — a da je dr. Smodlaka od Vatikana vobče bil sprejet, se je treba zahvaliti kardinalu Gasparriju, ki je «do skrajnosti koncilijanten in uslužen». Kot drugo anomalijo navaja «Hrvat», da komisiji za konkordat predseduje dr. Voja Janjić, pravoslavni pop, čigar religioznost istotako ni kaj velika. Ali še strašneje je to, da so beograjske novine prinesle vest, da se bodo pogajanja z Vatikanom nadaljevala v dogovoru s Stjepanom Radićem. Od srbske strani je to bilo dobro preračunano. Radić, ki napoveduje boj Rimu, ki želi prokletstvo Rima in Srbom laskavo obeta, da bo Hrvate odtrgal od Rima — takšen Radić je ime, ki bo i Rim i katolike omehčalo pri sklepanju konkordata in bo konkordat boli prilagoden edinstveni državnosti kakor instituciji in pravicam cerkve in vernikov. Naj se zato Pašić ne čudi, da vsa katoliška javnost prilično ignorira ta pogajanja! Tako se je raz tožil «Hrvat» in se menda sam ne zaveda, da s proklinjanjem naših ljudi predstavlja vatikanske gospode za prave tepčke, ki se bodo dali gladko «potegniti» na škodo katoliških interesov v Jugoslaviji. Framazoni kot zaščitniki katoliške vere in cerkve — to je najnovejša cvetka iz Zagreba.

+ **Konec stanovskega značaja slovenskih radićevcev.** Že smo poročali, da je stanovsko geslo bivše SKS vrženo med staro šaro. Gg. Prepeluh in Pucelj sta spustila med svet «komuniké», ki se bere kakor sveto pismo. SDS je za ta dva gospoda v «razkroju». Na tej namišljeni podlagi zidata svoje nadaljne nade. Vabita vse Slovence k pristopu k «novemu in svežemu kmetsko - delavskemu pokretu» gg. Prepeluha in Puclja. Zdi se nam, da je ta pokret res še zelo moker za ušesi, ko se tako oblastno napihuje. Kdor hoče vse zajeti, navadno pride praznih rok domov. Kmečki program je torej likvidiran. Nazadnje pride tako, da bo gosp. Pucelj izgnal radi delavcev kmete iz stranke, Prepeluh pa ne bo pripelial nič delavcev vanjo.

+ **Kultura in drugo.** Zagrebški listi so prinesli obsežna poročila in tudi slike o ustrelitvi vojaka Sladovića. Mnogo skromnejše pa pišejo o 50letnici Zveze hrvatskih pevskih društev, ki se je v Zagrebu slavila v nedeljo in pondeljek, dočim se je včeraj vršilo odkritje spominske plošče skladatelju Zajcu, njegove slike ne prinaša niti en zagrebški list. Zajedničarski «Hrvat» z ogorčenjem ugotavlja pomanjkanje pijetete in končuje: «Naj Beograd vé, da Zagrebčani posvečajo večjo pažnjo streljanju kakor redki narodni hrvatski slavnosti!» . . . Saj to je ravno najstrašnejše, da take stvari dozna tudi nesrečni poroglijivi Beograd . . .

+ **Razmerje strank v Narodni skupščini** je zdaj po počitnicah deloma izpremenjeno, zato podajemo nastopni pregled mandatov: radikali 142, radićevci 57, davidovićevci 36, samostojni demokrati 22, klerikalci 20, spahovci 15, hrvatski federalisti 8, Nemci 5, zemljoradniki 4, Črnogorci izven strank 3 ter radićevski disidenti 2 + 1 (Došen, ki še ni prisegel). Skupno torej 315 poslancev. Vladna večina RR premore 199 mandatov, ožji opozicijski blok (Davidović, Korošec, Spaho) 71, samostojni 22, ostali 33, opozicija šteje torej skupno 115 poslancev.

+ **Reminiscence izpred volitev.** V «Mladohrvatskem Pokretu» opisuje neki dopisnik, kako je neki debelejši seljak v Bjelovaru na konferenci pred volitvami dajal mogočne izjave, da je Radićeva stranka intransigentna v svojem republikanstvu, da zahteva svoj sabor, banа in take reči. Ko pa je dopisnik vprašal tega debelejšega seljaka, kaj bodo storili radićevci, ako se Radić po volitvah ipak premisli in predloži, da se njegovi poslanci odpravijo v Beograd, tedaj je rejeni gospod seljak pokazal z roko na kandelaber in vzkliknil z gromkim glasom: «Prvi bo obešen na to svetilko!» . . . Minuli so meseci, marsikaj se je preokrenilo, toda Radiću se od strani omenjenega seljaka ni pripetilo nič zlega, kaiti ta seljak je poslanec HSS, odobrava Radićevo taktiko in se piše Josip Čižmeković.

+ **Radikalski poslanci za ministra Radojevića.** Na seji radikalskega kluba v pondeljek, ko se je obravnaval konflikt med prometnim ministrom Radojevićem in njegovim prednikom, se je večina radikalskega kluba postavila ob stran Radojevića. Njegova izvajanja, v katerih je podrobno očrtal svoje delovanje, so bila sprejeta z burnim odobravanjem. Do odločitve pa v pondeljek ni prišlo, marveč je bila na predlog Ljube Jovanovića prepuščena Pašiću in Ljubi Živkoviću.

Pariz, 27. oktobra. V Ljubljano prispe v nekaj dneh prva partija malih, zelo ličnih in ekonomičnih 6 HP in 10 HP tovornih kot potniških avtomobilov znamke »Renault«. Interesenti se vabijo, da počakajo s svojim nakupom ter si te avtomobile ogledajo. Prihod bo v našem listu javljen.

6371—a

Vstopnice

za film *«Deset božjih zapovedi»* se dobe vsak dan od 9. ure dop. naprej pri blagajni kino «DVOR». — Telefonična naročila (št. 730) se sprejemajo ves dan. Telefonična naročila dobite brez truda in čakanja v pisarni

Vsakdo ve, da prodaja

Tekstilbazar v Ljubljani

Krekov trg št. 10 I. nadstropje

OSTANKE

oblačilnega blaga

najcenejše.

SAMO 10 dni!

Bele in barvaste filc klobuke po 70 do 100 Din prodaja

IVANKA STEGNAR, Rimska cesta 10

MODNI ATELIJE M ŠARC

Toalete po zadnjih pariških direktivah!

Ljubljana, Kongresni trg št. 4/I.

Po svetu

— *Masarykov narodni dom v Sofiji.* V nedeljo 25. t. m. se je vršila v Sofiji slovesna otvoritev Masarykovega narodnega doma. Svečanosti so prisostvovali zastopniki vlade, mesta, vojaške garnizije in slovanskih društev.

— *Smrt češkega pisatelja Š. Baara.* V soboto 24. t. m. je umrl v svojem rojstnem kraju v Klenči pri Domažlicah pisatelj J. Š. Baar, eden najpopularnejših čeških ljudskih pisateljev.

— *Redukcija državne policije na Poljskem.* Iz Varšave poročajo, da bo v kratkem reduciranih okrog 3000 državnih policajev, katerih število je znašalo do sedaj 30.000. Število stražnikov v Varšavi in drugih večjih mestih ostane kljub redukciji nezmanjšano.

— *Pisateljica «Malega lorda» umrla.* V Newyorku je umrla svetovno znana pisateljica «Malega lorda» Francis Hobson Burnett, stara 73 let. Nedavno je izšel tudi slovenski prevod «Malega lorda».

— *Mednarodni kongres duševnih delavcev.* Svet Mednarodne zveze duševnih delavcev v Parizu je sklenil, da se vrši prihodnji kongres prvi teden po Veliki noči 1926. na Dunaju. Francoski delegati so topot odklonili povabila Belgije, Poljske in Anglije ter so se izrekli za Dunaj in sicer v duhu locarnskega sporazuma. Nadalje je bilo sklenjeno, da se vršijo kongresi l. 1927 v Bruslju, l. 1928. v Varšavi in l. 1929. v Londonu.

— *Novi predsednik čilske republike.* Za predsednika čilske republike je bil izvoljen Emiliano Figuero.

— *Prevrat v Nikaragui.* Iz Manague, glavnega mesta republike Nikaragua, poročajo, da je bivši predsednik in vodja konservativcev Chamorro udrl s svojimi pristaši v mesto ter osvojil trdnjavo. Konservativci so poslali predsedniku republike Colorzanu pismeno zahtevo, da morajo liberalci izstopiti iz vlade. Baje je predsednik Colorzano ugodil konservativni zahtevi, da prepreči nadaljne prelivanje krvi.

— *Neuspeh poljsko-litvanskih pogajanj.* Iz Varšave poročajo, da so se poljsko-litvanska pogajanja brezuspešno končala. Obe delegaciji sta podpisali zapisnik, ki vsebuje razloge za razbitje pogajanj. Neposredni razlog je nesporazumljenje glede prometnih vprašanj. Eventualno nadaljevanje pogajanj je odvisno od sporazuma med poljsko in litvansko vlado.

— *Izjalovljen atentat na Farinaccija.* Iz Rima poročajo, da so neznanci oddali v nedeljo v bližini Cremone več revolverskih strelov na vlak, v katerem se je vozil glavni tajnik fašistovske stranke Farinacci.

Iz Primorja

* *«Žitna bitka».* Italija bi rada pridelala več žita. Zato išče sredstva, ki bi omogočala vedno večjo žitno produkcijo. Poslužuje se v to svrho italijanska oblast tudi filma, ki slika stare metode pridelovanja žita, potem moderne, končno pa predstavlja žetev in mlatev na racijonelno obdelanem posestvu. Tak film se bo kazal tudi na Goriškem, da bi vzbudil večje zanimanje za kmetijstvo. Ali same filmske slike ne bodo nič pomagale. Treba pač povsem drugačne pomoči, kakoršna je bila vladi s strani slovenskih zastopnikov že opetovano nasvetovana. Naše kmetsko ljudstvo je pridno in naravnost čudež je to, kar je že storilo za povzdigo kmetijstva po vojni v deželi iz svoje volje in vztrajnosti ter požrtvovalnosti. Ako je vladi res kaj za dobrobit pokrajine ob meji, naj podpira prizadevanja in stremljenja našega kmetovalca, pa bo na pravi poti za skrb, ki jo zasluži goriška dežela. Potem ne bo treba nobenega filma.

* *Fašistovski duhovnik.* V Sv. Petru pri Piranu v Istri imajo učitelja-duhovnika, ki je prišel k dvema družinama, rekoč: Ako ne pošljete svojih otrok takoj v šolo, pridejo fašisti in vam zapalijo hišo. Potem je odšel. Šola je seveda italijanska in v taki šoli se naši otroci ničesar ne nauče. Dajte za naše otroke šole v domačem jeziku pa ne bo nikdo premišljeval, ali naj pošlje svoje otroke v šolo ali ne.

* *S trebuhom za kruhom.* Koliko goriških ljudi se je že moralo izseliti! Vedno slabše gospodarske razmere ženejo naše ljudi na vse strani po svetu. Eni delajo na Francoskem in v severnih deželah, drugi so šli čez morje iskat si sreče v Ameriko. Poleti se je bilo izseljevanje že skoro ustavilo, sedaj pa zopet narašča. Letina je slaba, davki vedno večji, šikane na vseh koncih in krajih neznosnejše. Ljudje beže z doma. Te dni je odšla večja skupina naših mož iz Prvačine, Dornberga in še drugih bližnjih krajev v južno Ameriko. Za odhod v novembru se odpravlja zopet večja skupina. Tako se izgublja naš živelj po svetu — goriška dežela kaže potniku na oko po obnovi precej čedno lice, da se misli na ugodne razmere po lepih vaseh, toda gorje je v njih. Ali velja to, da je obnova dežele namenjena drugemu življu, kateremu mora napraviti prostor naše ljudstvo, ki biva tod že stoletja in stoletja...

* *Brzovlaki za prevoz argentinskega mesa.* Tržaški listi beležijo uspeh v konkurenci s Hamburgom. Posrečilo se je Trstu, pri rediti brzovlake za zvezo z Dunajem, po katerih se bo prevažalo zmrznjeno argentinsko meso v velikih množinah z vso mogočo hitrostjo. Jugoslavija je šla pri tem Trstu na roko. Iz Hamburga so stavili Dunaju razne ponudbe pa so bile tržaške ugodnejše.

* *Po petindvajsetih letih razpuščeno društvo.* Goriška podprefektura je razpustila prosvetno društvo v Dobravljah pri Ajdovščini na Vipavskem. To je prva organizacija na Goriškem, katero je oblastvo razpustilo v pravcu nove obmejne politike. Društvo je pred dobrim mesecem obhajalo svojo 25letnico in je po sodbi politične uprave dozorelo za smrt.

* *Tujerodni visokošolci na italijanski univerzi v Padovi.* Akademski klub «Nanos» v Padovi objavlja, da bodo moral plačati visoke šolske takse (1100 do 1500 lir letno) poleg inozemcev najbrže tudi italijanski državljani tujih narodnosti (Slovenci, Srbohrvati in Nemci). Taka je italijanska enakost za vse podložnike.

* *Službo občinskega tajnika* z diplomo razpisuje županstvo občine Kal pri Kanalu na Goriškem.

* *Žalosten konec samotarja.* V Šempasu pri Gorici je živel že delj časa v svoji samotni hiši zapuščen starec Josip Mervič. Mož je živel ločen od svoje žene in pred par dnevi so ga našli ljudje mrtvega v postelji. Kakor je ugotovil iz Gorice došli uradni zdravnik, je starec podlegel srčni kapi.

Iz Trbovelj

t— *Potek roka za vlaganje reklamacij.* Pri nadomestnih volitvah članov in namestnikov za davčno službo štirih razredov v priredbenem okraju Celje dežela bodo smeli voliti samo tisti davčni zavezanci, ki so vpisani v volilne imenike, in pa oni, ki si vpis v te imenike izposlujejo na podlagi reklamacijskega postopanja. Opozarjamo, da bodo volilni imenik' posameznih davčnih družb razgrnjeni na vpogled samo še do sobote 31. t. m. in da poteče tega dne tudi rok za vlaganje reklamacij.

t— *Opozorilo starišem šoloobveznih otrok.* V preteklem šolskem letu so se dogodili primeri, da niso poslali stariši svojih otrok, ki so med šolskim letom iz katerегakoli vzroka zapustili meščanske ali srednje šole, takoj nazaj v osnovno šolo, ampak so jih obdržali doma brez pouka, čeprav so nekateri izmed njih dopolnili šele 11. ali 12. leto. Ob vestni sestavi šolskega poročila, ki se izvršuje vsako leto meseca januarja za prejšnje koledarsko leto, se pokažejo navadno šele taki pogreški. Nekateri šoloobvezni otroci ostanejo na ta način po več mesecev doma in če ni prave evidence, češče tudi skoraj vse šolsko leto. Stariši takih otrok se opozarjajo, da pošljejo svoje otroke takoj po zapustitvi omenjenih šol nazaj v osnovno šolo, ker jih bodo drugače doletele najostrejše kazni.

t— *Proti šolskim mašam v farni cerkvi.* Radi uvedbe šolskih maš za šoloobvezne otroke v farni cerkvi v sedanjem zimskem času vlada med tukajšnjimi delavskimi krogi veliko ogorčenje in so nas nekateri voditelji naravnost prosili, da se v listu zavzamemo za odpravo teh maš. Trditve, da so se zavzeli za njihovo uvedbo prizadeti stariši, so iz trte zvite, ker govore vsi razlogi proti temu. Cerkev je namreč kamenita, otroci pa so večinoma brez gorke obleke in še bosi, neglede na to, da so oddaljeni po 5 km od cerkve in da je ta tudi majhna in zato za veliko število otrok nehigijenska. Kar je pa najhuje, je to, da se izvaja pri otrocih, ki iz lahko razumljivih vzrokov ne gredo k maši, teror. Kakšen, je najbolj razvidno iz tega, da se je moralo nekemu učencu iz Vod predpisati po zdravniku — 14dnevno zdravljenje! Vsaka prva ura krščanskega pouka po nedelji je pravi pekel za otroke, ker se vsevprek lažejo, da so bili pri šolski maši, čeprav niso bili. In to vse iz strahu pred kaznijo, če bi priznali svojo krivdo. Kakšni morajo biti po vsem tem moralni uspehi, si lah' predstavljamo. Končno še to, da nima nikdo ničesar proti šolskim mašam poleti, ker so tedaj precej drugačne vremenske razmere.

Dopisi

KOČEVJE. Preteklega meseca je otvoril tukajšnji «Hotel Trst» novi najemnik gosp. Janko Klemenčič z Bleda. Kdor je poznal preje hotel Trst in stopi sedaj notri, se ne more načuditi prijetni spremembi ali boljše spremembam. Slovenci smo s tem dobili prvovrstno zbirališče, takorekoč svoj Narodni dom v Kočevju, kar smo preje bridko pogrešali. V tem smislu so ob priliki otvoritve pozdravili gospoda Klemenčiča in njegovo gospo vsi kočevski Slovenci, pred vsemi gosp. srezki poglavar in mestni župan. Obilo uspeha!

LITIJA. Šmarski odsek Sokola Litija-Šmartno se je preteklo nedeljo prav imenitno odrezal: uprizorili so Tolstega «Moč teme» v režiji br. Fincingerja. Igra sama na sebi je jako težka, ker bistvo drame ne leži zgolj v zunanjem efektu, temveč ga je treba notranje doživljati. Pretirana pohvala bi bila, ako bi se reklo, da so podali dovršeno umetnino, storili pa so, kar morejo požrtvovalni, pridni in disciplinirani diletantje nuditi. Nekaj momentov pa je bilo, ki so se odigrali nad pričakovanje in jih je vredno omeniti. Nastop gdč. Grumove v vlogi Marinke je bil nad vse posrečen. Vidi se ji, da ima talent. Istotako se je prizor, ko vrže Nikita svojo ženo na cesto, odigral popolnoma verjetno in naravno. Dejanje, odigrano med Anjuto in domačim hlapcem ponoči, je bilo tudi nad vse srečno izpeljano. Za dober izid igre gre pohvala prav vsem, in jim je na njihovem uspehu le iskreno čestitati. Malenkosti, kot na pr. Anjutka ima svilene nogavice in šimi čevlje, ko gre teleta past. Bosa naj bi bila, bosa. Če so igro uprizorili v kranjskih kožuhih, naj bi vse ostalo z imeni igralcev vred prikrojili na naše razmere. Upamo, da se Šmarčani pokažejo tudi v Litiji, zato na svidenje.

Veliki mednarodni šahovski turnir v Moskvi

Veliki mednarodni šahovski turnir v Moskvi je sedaj zagotovljen in se bo pričel dne 9 novembra. Po jakosti igralcev ga je mogoče primerjati le z velikim turnirjem v Newyorku. Udeležila se ga bosta svetovna prvaka Capablanca in dr. Lasker ter skoro vsi svetovni mojstri in matadorji: dr. Vidmar, Rubinstein, dr. Tartakower, Reti, Marshal, Torre, Grünfeld, Spielmann, Sämisch, Bogoljubov, Löwenfisch, Romanovski, Rabinović, Dus-Chotimirski, Verlinski, Gotthilf in Genevski. Financiranje turnirja je prevzela sovjetska vlada, ki posveča šahu prav posebno pozornost.

Naši kraji in ljudje

Po zboru jugoslovenske demokratske mladine v Ljubljani

Ustanovni občni zbor Zveze jugoslovenske demokratske mladine v Ljubljani je za nami. Položili smo temeljni kamen hiši demokratske mladine in se razšli, prežeti duha in veselja do dela. Razveseliiv je pogled v živo resolucijo bodočega dela.

Mladina je sprejela temeljne nauke demokratizma za delo v bodoče. Seme «Ednosti», položeno v srca mladih delegatov bratov in sester, naj vzklije in obrobi stoteri sad. Razšli smo se polni lepih naukov in upov iz Ljubljane.

Sedaj pričenja doba izobraževalnega in sploh prosvetnega dela. Ukaželina mladina nas kliče! Hitite bratje in sestre! V mladinske organizacije naj preide živahno vrvenje! Donašajmo k zgradbi demokratske mladine, da spravimo do prvega kongresa stavbo pod streho! Združimo moči, krepimo duh ob starih borcih in kažimo pot mladi generaciji!

V naši organizaciji je prostora za vse: poleg sina uradnika sin kmeta, sin obrtnika in delavca. Bratje smo vsi in dolžnost dela je obvezna za vse. Razrednost razburja duhove in seje med brate sovraštvo. V hiši, kier se prepirajo bratje in sestre, pa ni miru, ni blagostanja. Zato blažimo duhove in ustvarijajmo mir, zadovoljstvo in blagostanje. Mladinske organizacije naj se oskrbe s predavatelji in v vsako vas naj gre naš glas!

Prisegli smo praporu Enakosti, Bratstva in Svobode, in v tem znamenju pojdimo z veseljem in navdušenjem na delo, kajti naša je bodočnost.

Franjo J . . .a.

Iz delovanja Jugoslov.-češkoslov Lig

(Zamenjava otrok v počitnicah, razstava narodne umetnosti in turistične propagande.)

Maribor, 24. oktobra

Sklepi kongresa JČ Lig v Rogaški Slatini polagoma dozorevajo. Predavanja iz raznih panog češke kulture so v teku, pa tudi o nadalinih akcijah so se pričele lige intenzivno posvetovati. Pravkar je poslal sekretarijat JČ Lig iz Prage dva nova praktična predloga za 1.) Prireditev razstave jugoslovanske narodne umetnosti v Češkoslovaški republiki, predvsem v Pragi in potem v drugih mestih ČSR. 2) za medsebojno izmenjavo mladine v počitnicah.

Za razstavo je že sestavljena posebna komisija, ki je že na delu s predpripravami. Razstava bo najbrž združena z turistično propagandno razstavo v času pomladanskega praškega veleseima, ki jo pripravlja turistična sekcija lige.

Zamenjava češkoslovaške in jugoslovenske mladine pa je zamišljena povsem praktično in bo rodila gotovo v vsakem oziru krasne uspehe. Češkoslovaške in jugoslovenske rodbine, približno enakega družabnega stališča, bi vzele vzajemno k sebi na približno 4 tedenski obisk otroke, ki bi se pri tem naučili jezika bratskega naroda ter obenem spoznavali način njegovega rodbinskega življenja. Lige torej pri tem nočejo s to izmenjavo uvesti spoznavanja domovine drugega naroda s potovanjem, ki običajno ne rodi zaželjenih uspehov. Z daljšim bivanjem, v sredini rodbine pa bo mogla mladina bolje prodrniti v miljé narodnega in socijalnega življenja, v katerem živi rodbina kolikor mogoče enakega družabnega stališča. Na ta način bi mladina mnogo lažje razumela bistvene lastnosti narodnega življenja, zlasti to, česar bi pozneje vsled nepoznanja narodne psihe ne mogla več razumeti. Gotovo bi se pri tem sklepala tudi trdna stalna prijateljstva, ki bi lahko nekoč pomenila za oba naroda mnogo več, kot pa samo osebno korist.

O tem sicer idealnem, a obenem tudi praktičnem in povsem izvedljivem načrtu so z vso simpatijo razpravljali člani čeških udruženj v Jugoslaviji in JČ Lig; toplo pa se zanj zavzema tudi centrala v Pragi in zlasti olomuška Liga, ki je sprožila krasno idejo. Upamo pa, da se je bo oprijela z isto ljubeznijo tudi vsa naša širša javnost in prosimo da se takoj javijo natančni podatki rodbine, ki bi hotele sodelovati pri akciji. Ponudbe z natančnimi podatki se naj pošiljajo čimprej na naslov: Jugoslovensko-češkoslovaška liga v Mariboru ali Ljubljani.

K današnjemu češkoslov. narodnemu prazniku

Prezident ČSR Masaryk s svojimi vnuki v parku svojega gradu Topolčanky na Slovaškem, kjer biva vsako poletje nekaj tednov na oddihu.

Za izplačilo dolžne diference na učiteljske penzije

Narodna poslanca dr. Pivko in doktor Žerjav sta vložila na finančnega ministra dr. Stojadinovića radi izplačila dolžne diference na učiteljske penzije od 1. decembra 1919. do 31. marca 1925. sledeči upit:

«S 1. decembrom 1919. so bili učitelji s kronskimi plačami, ki so bili upokojeni med 26. avgustom in 31. oktobrom 1919, prevedeni na dinarske penzije. Stvar je bila prevedena pravilno zakonitim potom, vsi imajo v rokah dekrete, že 27. novembra 1923. je finančno ministrstvo pravilno odločilo, da pripada tem učiteljem razlika od 1. decembra 1919. dalje (glej sklep D. R. Br. 144.558, odobreno od glavne kontrole 15. aprila 1915., št. 20.486), toda še do danes niso prejeli ničesar. Od 1. aprila 1925. dalje se jim pravilno izplačuje penzije v dinarjih, dočim izgleda, da bi trebalo vso diferenco za nazaj, t. j. od 1. decembra 1919. do 31. marca 1925. izplačati iz oddelka «dolgovi iz prejšnjih let».

Tu gre za same stare ljudi, ki trpe glad. Ne samo oni, temveč tudi celokupna javnost se škandalizira, da ne morejo priti do svojih pravic, posebno, ker so napravili na račun plače že skoro vsi dolgove, za katere moraio plačevati ogromne obresti. Ker gre tu za relativno majhne vsote in je izplačilo starin, ljudem sigurno častna dolžnost države, vprašava g. finančnega ministra:

1.) Ali mu je znano, da navedena diferenca upokojenim učiteljem za dobo od 1. decembra 1919. do 31. marca 1925. še ni izplačana.

2.) Ali je pripravljen odrediti, da se izvrši to izplačilo takoj. Prosiva za pismen odgovor.

Beograd, 26. oktobra 1925.

Dr. Ljudevit Pivko, l. r., narodni posl.
Dr. Gregor Žerjav, l. r., narodni posl.

Tragična smrt učitelja Benkovića

V Dokležovju ob Muri rojeni in na državni osnovni šoli v Ženavljah v Prekmurju službujoči učitelj Arpad Benković je zadnje čase močno trpel vsled melanholije in hipohondrije. Dasi poprej zelo vnet za šolsko delo, ga zadnje dneve ni več veselila niti šola niti družba. Pozdevalo se mu je, da nima bodočnosti in da je zanj življenje brez pomena. Imel je fiksno idejo, da mora čimprej umreti.

V soboto, dne 24. t. m. popoldne ga je spravila njegova soproga na postajališču Stanjevci na vlak z namenom, da ga spremi in povede v Ljubljano k špecijalistu za živčne bolezni. Ko je vozil vlak skozi predor med Stanjevci in Mačkovci, je vzel Benković v temi samokres in si pognal kroglo v glavo. Čeprav duševno zmeden, se je pogodil tako dobro, da je bil takoj mrtev. Razume se, da je povzročil tragični slučaj med potniki veliko razburjenje, v Murski Soboti, kamor so z vlakom preneljali njegovo truplo, pa pravcato senzacijo.

Pokojni Arpad Benković je dovršil leta 1915. državno učiteljišče v Čakovcu, potem pa je moral v vojno, kjer si je nakopal bolezen, ki mu je prešla na živce in možgane in dovedla sedaj do tragedije. Bilo mu je komaj 29 let. Bil je eden izmed onih prekmurskih učiteljev, ki je popolnoma obvladal slovenščino. S posebno vnemo je učil svoje učence deklamovanja in dosegel odlične uspehe tudi na šolskem odru. Dopisoval je v razne slovenske liste in bil do obolelosti idealist. Lansko leto se je poročil z učiteljico Ljudmilo Kiferletovo iz Ljubljane, ki jo ostavlja kot vdovo.

Učiteljstvo ohrani svojega tako tragične smrti preminulega tovariša v najboljšem spominu, rodbini Benkovićevi in Kiferletovi pa izreka povodom nepričakovane bridke izgube iskreno sožalje.

Drzen roparski napad v Mariboru

Zvezana trgovka pred glavno promenado. Radi antikvaričnih knjig.

Maribor, 27. oktobra.

V soboto, dne 24. t. m. okrog ¾7. zvečer je hotela trgovka s knjigami in papiriem, vdova Scheidbachova, v Gosposki ulici zapreti trgovino. Zato je ugasnila luč ter odšla na ulico. Baš pri vratih pa ji je prišel nasproti neznanec ter je hotel kupiti papirja za zavijanje. Trgovka je šla v ozadje trgovine, da napravi luč. Neznanec pa je stopil za njo, ji nenadoma zamašil usta s papiriem in cunjami, jo vrgel na tla, ji zvezal roke in noge z vrvico ter jo na tleh ležečo nato še privezal k nogam police s knjigami. Vse to se je godilo v času, ko vrvi mimo Scheidbachove trgovine najživahnejša promenada po Gosposki ulici.

Nekako uro pozneje, okrog ¾8, pa je prispel po Gosposki ulici gosp. dr. Gmainer, bančni uradnik Prištedionice in znanec gospe Scheidbachove. Nameraval je iti v podružnico Prve hrvatske štedionice. Ko pa je videl trgovino šele na lahno priprto, je vstopil, da obišče gospo. V nerazsvetljenem lokalu je začul v ozadju ječanje in kmalu našel gospo Scheidbachovo privezano na tleh. Takoj ji je odmašil usta, jo odvezal in nato ž njo vred odšel na policijo.

Policija je takoj pričela s temeljito preiskavo. V trgovini so našli na tleh, kjer je bila trgovka zvezana, še košček papirja in vrvice, kar vse je igralo pozneje važno in odločilno ulogo ter tudi pripomoglo k razčiščenju drznega napada. Ko je pred nekoliko meseci že pokojni trgovec gosp. Scheidbach ležal bolan, je takrat opozoril svojo soprogo predvsem na dve starinski knjigi, ki jima je baje označil vrednost okoli 2000 dolarjev. Za te knjigi pa se je nedavno zanimal neki Oton Weber, ki trguje po hišah v Mariboru in vsej mariborski oblasti s knjigo: «Die Ärztin im Hause». Weber je zastopnik večje knjigarne iz Nemčije, ki zaposluje več agentov za prodajanje te knjige v Jugoslaviji. Pri Scheidbachovi je bil pred kratkim tudi Webrov subagent Milan K., ki se je mudil deli časa v trgovini in nagovarial gospo, da bi ž njim vred odprla v Mariboru posredovalnico za poroke. V tej trgovini je namreč že posredovalnica za prodajanje hiš in posestev. Mariborska policija je pri zasledovanju zlikovcev predvsem začela opazovati tujce pri sosednji hiši poleg trgovine Scheidbach, v hotelu «Zamorec». Kmalu je dognala, da je bil Oton Weber, bivši bančni uradnik, v soboto v kritičnem času v hotelu, kjer je imel s petimi drugimi zaupno zborovanje. Popis neznanca, ki je prišel k Scheidbachovi, se je popolnoma strinjal z nekim Dragom M., ki je tudi subagent Weberjev in je bil v kritičnem času tudi v njegovi družbi v hotelu. Vseh šest tujcev, ki so bili ta čas pri posvetovanju v hotelu «Zamorec», trdi, da so nedolžni in da se ves čas niso odstranili iz gostilne. To se je pa izkazalo kot neresnično. Ugotovljeno je marveč nasprotno, da sta v kritičnem času za dobre četrt ure odšla dva moža iz hotela ter ne moreta dokazati, kje sta se mudila ta čas.

V trgovini storilci niso ničesar razmetali, niti vzeli ali odprli. Celo predali blagajne so bili nedotaknjeni. Ugotovilo pa se je, da je bila Scheidbachova privezana s hrbtom ravno proti oni polici, kjer sta bili nedavno že gori omenjeni knjigi antikvarične vrednosti. Scheidbachova je k sreči te knjigi že pred par dnevi odnesla iz knjigarne domov, ker se je bala, da jih ne bi kdo ukradel. Preiskava je dalje dognala, da so bile vrvice, ki so jih našli v trgovini na tleh, odrezane od vrvice, s katero je imel povezan svoj kovčeg Drago M., katerega zunanjost se popolnoma strinja z opisom, kakršnega je podala trgovka o napadalcu. Tudi papir, najden na tleh v trgovini, je bil odtrgan od papirja, ki ga je še imel Drago M. nekaj v svojem kovčegu. Identiteta napadalca Draga M. je bila tako nedvomno dognana. Poleg navedenih sta bila aretirana še neki Nemec Marion Ernst, istotako agent iz Nemčije od Webrove družbe za prodajanje knjige «Die Ärztin im Hause», dalje Metan K., ki je imel pri sebi razne dokumente in prospekte inozemske menjalne družbe «Fortuna» iz Brna, za katero je prodajal češke srečke na obroke. (Pri nas je prodajanje srečk na obroke prepovedano.) Pri tem prodajanju je imel isto organizacijo kot gori navedeni agenti knjig.

Jasno je, da gre pri vsem tem za skupno družbo sleparjev. Vsega skupaj je aretirala policija doslej šest oseb. Vse aretirance so izročili državnemu pravdništvu in jih premestili v preiskovalne zapore okrožnega sodišča. Mariborska policija pa vrši še naprej poizvedbe, da razkrije vse sleparije, ki jih je izvajala ta dobro organizirana družba tujcev po Jugoslaviji. Gospa Scheidbachova je radi napada tem bolj prizadeta, ker že itak boleha na znatni živčni razdraženosti.

Vsled velikanskega navala še danes

„Sen kresne noči“

po Williamu Spakespeareu.

Višek filmske umetnosti.

Kino «LJUBLJANSKI DVOR».

Telefon 730.

Danes predstave ob 4., ½6., ½8. in 9.

Brez poviška cen.

Mladini vstop dovoljen ob 4. in pol 6. uri.

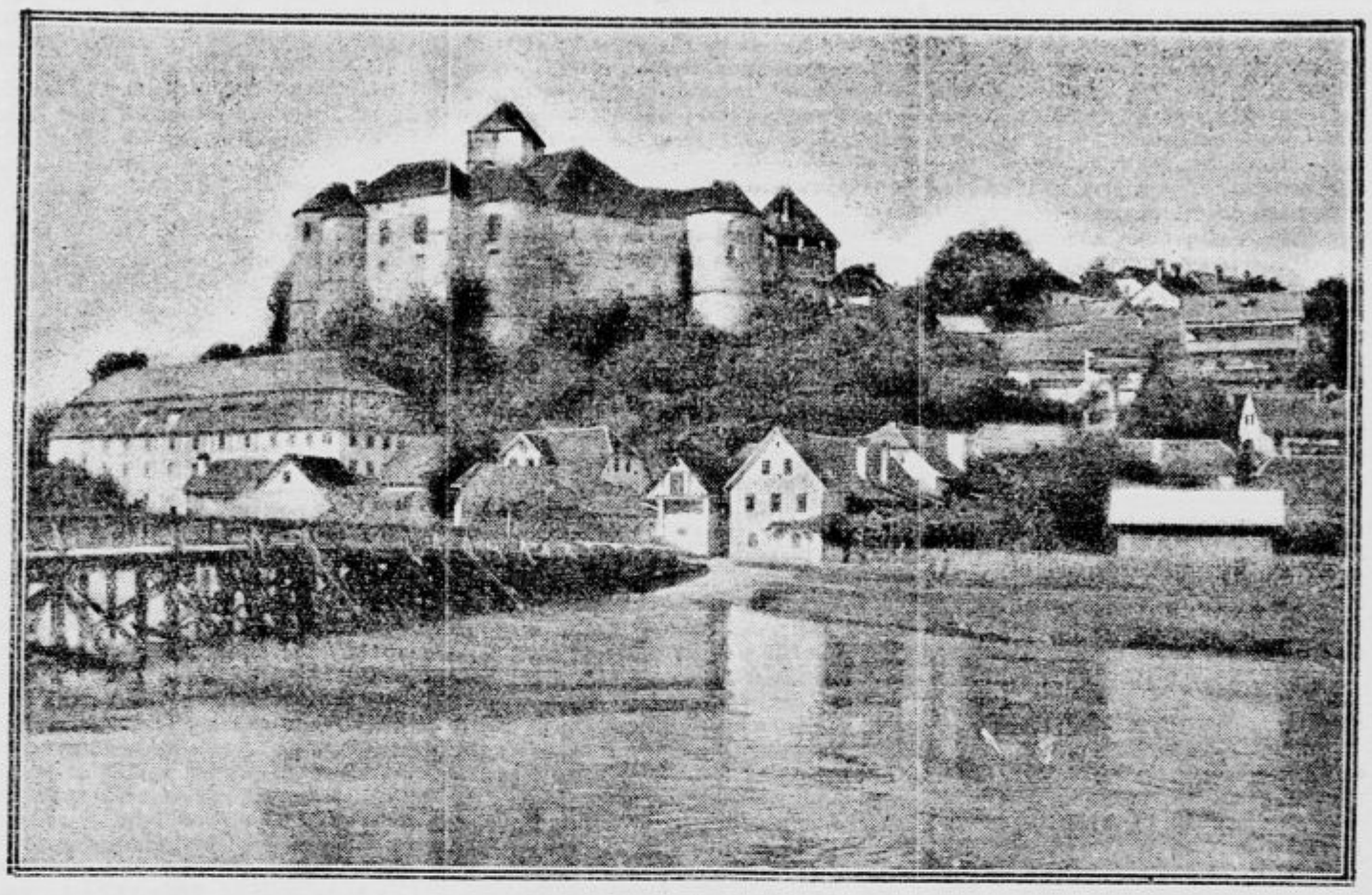

Pogled na Žužemberk

Med najbolj slikovite naše kraje spada brez dvoma Žužemberk na Dolenjskem s svojim starim gradom, ki je že od leta 1575. last rodbine Auerspergov. Grad je danes skoraj popolnoma zapuščen in polagoma razpada.

BISCOT BISCOT

„LADJA SMRTI“

Danes Kino Ideal

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama

Sreda, 28.: Zaprto.
Četrtek, 29.: «Pegica mojega srca». A.
Petek, 30.: «Periferija». D.
Sobota, 31.: «Zimska pravljica». E.
Nedelja, 1.: «Veronika Deseniška». Izv.

Ljubljanska opera

Sreda, 28.: Proslava češkega narodnega praznika. Slavnostna predstava. Izv.
Četrtek, 29.: «Mrtve oči». F.
Petek, 30.: «Nabor», «Povratek». C.
Sobota, 31.: «Manon». A.
Nedelja, 1.: «Aida». Izv.

Proslava češkoslovaškega narodnega praznika v ljubljanski operi. Danes, dne 28. t. m. proslavi Narodno gledališče v Ljubljani pod protektoratom konzulata češkoslovaške republike v Ljubljani češkoslovaški narodni praznik. S to proslavo hočemo Slovenci ponovno izjaviti svojo solidarnost in ozke vezi, ki nas spajajo z velikim bratskim narodom. Proslava je dvodelna in sicer je I. del koncertni, v katerem se izvajajo tri orkestralne točke pod vodstvom dirigenta Balatke: Smetanovi »Libuša« in »Vltava« J. Suh: Prolog in polka iz suite: Raduz in Mahulena. Poleg teh simfoničnih del zapoje gospa Jenikova še arijo iz Smetanove opere »Dve vdovi«, gospodična Potučkova pa znamenito »Balado« češkega komponista Vitoslava Novaka. V drugem delu pa se poje Hatzejeva opera »Povratak«. Uprava gledališča vabi vsa javna zastopstva in zastopstva kulturnih organizacij, kakor tudi ljubljansko občinstvo, da se proslave bratskega naroda udeleži v najčastnejšem številu. — Vstopnice so že v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

Iz beograjskega Nar. gledališča. Nar. gledališče v Beogradu ima sedaj na sporedu: Pikovo damo, Tosco, Manon in drame: Zaljubljena žena Polkovnik Jelić. Če bi hotela, Gildo, V zatišju, Kir Janja, Svatbeni marš, Vozel, Čarovnica. Začasno je odstavljen z repertoarja Verdijev »Trubadur«, katerega je nadomestila gledališka uprava s »Hoffmannovimi pripovedkami«, v katerih gostuje tenorist Josip Rijavec.

Svetovnoznani pianist Aleksander Borovski priredi v torek, dne 3. nov. zopet v Unionski dvorani v Ljubljani svoj klavirski koncert z najzanimivejšim sporedom. Vstopnice za koncert so že v razprodaji v Matični knjigarni.

Koncerti v Beogradu. Pred nekaj dnevi so poslušali Beograjčani pianistko gdč. Danico Dimićevo, zelo kultivirano klavirsko virtuozinjo, ki je reproducirala kompozicije Rameauja, Musorgskega, Chopina, Wolfsona in domačega jugoslov. skladatelja Štolcerja-Slavenskega. Gdčna Dimićeva je v tehničnem oziru popolna, svira diskretno in obeta postati močna osebnost med našimi pianistkami.

Razstava akad. slikarja Jovana Bijelića v Beogradu. Akad. slikar Jovan Bijelić priredi kolektivno razstavo svojih slik v Beogradu. Razstavil bo okolu 50 slik.

»Jakob Ruda« v Gorici. V soboto, dne 7. novembra otvori »Dramatično društvo« v Gorici svojo letošnjo gledališko sezono s Cankarjevo dramo v treh dejanjih: »Jakob Ruda«. Igrali bodo domači diletantje.

30 letnica Vojnovićevega »Ekvinocija«. Dne 30. oktobra poteče 30 let, odkar se je prvič igrala Vojnovićeva drama »Ekvinocij«. Premijera je bila v Zagrebu. V spomin na tridesetletnico dela, ki je prineslo pisatelju priznanje in slavo, se bo dne 30. t. m. vršilo v Dubrovniku predavanje o historijatu drame. Govoril bo g. Al. Turina, vodja dubrovniškega diletantskega gledališča.

»Moč teme« v Dubrovniku. Dubrovniški gledališki diletanti, ki so nedavno z lepim uspehom uprizorili Shakespearejevo komedijo »Kar hočete« bodo igrali v kratkem Tolstega dramo iz ljudskega življenja »Moč teme«.

Meštrovićev kip Gregorja Ninskega v Splitu. Kipar Ivan Meštrović je sporočil mestni občini, da je pripravljen pokloniti Splitu kip škofa Gregorja Ninskega, ki se je pred isoč leti upri polatinjevanju našega naroda ter je zahteval cerkveno bogoslužje v domačem jeziku. Kip bo visok 5.50 m. Meštrović ga bo napravil v mavcu, mestna občina pa ga bo dala preliti v bron. Kip bo stal v bližini katedrale, na prostoru, katerega je določil sam umetnik.

Nov simfonični orkester v Osijeku. Glasbena sekcija pevskega društva »Kuhač« v Osijeku je ustanovila simfonični orkester, ki šteje 70 mož s 16 prvimi in 14 drugimi violinisti. Dirigent orkestra je kapelnik Unger.

Sarajevska filharmonija je imela v nedeljo dne 25. oktobra svoj prvi letošnji orkestralni koncert z nastopnim sporedom: Glück: Ifigenija; Mozart: Koncert v A-duru za klavir in orkester; L. von Beethoven: Simfonija v C-duru. Dirigiral je kapelnik Roždalovski, na klavirju je spremljal Mozartov koncert g. Klement Menšik.

Nova domača opera. Kapelnik vojaške godbe v Osijeku g. Urban je zložil opero v treh dejanjih »Ljubezen«, za katero je napisal besedilo g. Franjo Sudorovič.

Pelikanova razstava v Beogradu. V nedeljo, 25. oktobra so otvorili v Beogradu razstavo najnovejših del slikarja Bogoslava Vojnovića-Pelikana.

»Boris Godunov« na Dunaju. V soboto dne 24. oktobra je bila v dunajski Državni operi premijera »Borisa Godunova«. Opera je dosegla zelo časten uspeh. Naslovno vlogo je pel baritonist dr. Schipper, Dimitrija Schubert. Dirigiral je ravnatelj opere Fr. Schalk, režiral Mutzenbecher iz Hamburga, inscenacijo pa je vodil Emil Pirchan iz Berlina.

Največji film sveta
Originalni Paramount film

„Deset božjih zapovedi“

Brezkonkurenčni film, ki ga bo predvajal te dni Kino „Ljubljanski dvor“

Domače vesti

* **Prestolonaslednik zopet v Beogradu.** Prestolonaslednik Peter se je včeraj v dvornem salonskem vozu iz Selc povrnil v Beograd. Na kolodvoru so prestolonaslednika sprejeli prometni minister Radojević, kraljev adjutant general Hadžić in načelnik beograjske mestne občine.

* **Iz šolske službe.** Dr. Ivan Dornik, doslej suplent na I. državni gimnaziji v Ljubljani, je v istem svojstvu premeščen na gimnazijo v Kruševcu. Albin Žabkar, provizorični predmetni učitelj v Kočevju, je premeščen na realko v Ljubljani.

* **Osebna vest.** Asistentinja državnega kmetijskega kemičnega poskusnega urada dr. Milena Perušek je premeščena iz Maribora k enakemu zavodu v Ljubljano. Ker je nedavno podal ostavko na službo pri istem zavodu tudi inž. dr. Cazafura, je ostal sedaj na zavodu samo vodja inž. Mohorčič. Ta redukcija uradništva seve ne more biti v korist povzdige kmetijstva mariborske oblasti.

* **Smrtna kosa.** V Zg. Breznem je umrl v nedeljo v starosti 76 let, g. Alojzij Odlazek, p. d. Špan, posestnik in lovec. Svoječasno je bil šumarski paznik v litijskem okraju in radi svojega zdravega humorja in šegavosti dale naokrog znan in splošno priljubljen. — Včeraj, dne 27. t. m. je umrl v Vurbergu pri Mariboru g. Anton Gselman nadučitelj v pok. Pogreb bo v četrtek, ob ob pol 10. dop. iz hiše žalosti na pokopališče pri Sv. Martinu. — Včeraj je preminul v Ljubljani g. Josip Clemenz, dolgoletni uslužbenec Stavbne družbe. Pogreb bo danes, ob 3. popoldne. Blag jim spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Nov kovani drobiž po 1 Din,** ki je že v večji množini prispel v Beograd, se sedaj prešteva in pride tekom prihodnjega meseca v promet. Še poprej pride v promet tudi kovani drobiž po 50 par ter drobiž po 10 in 5 par, ki je bil že leta 1920 izkovan, a je bil le malo časa v cirkulaciji. Tega drobiža je še mnogo v državnih blagajnah. Istočasno se bodo vzele iz prometa papirnate novčanice po 1 Din, 50 in 25 par.

* **Za učitelje staroupokojence.** Poslanca dr. Pivko in dr. Žerjav sta od ministra financ z upitom zahtevala javnega pojasnila, zakaj se ni iz posebnih partij za izplačilo starih dolgov izplačala že diferenca med kronsko in dinarsko pokojnino učiteljem, ki so bili upokojeni tik pred prevedbo na dinarske plače. Po dolgoletnem boju, v katerem je ministrstvo financ osporavalo veljavnost tozadevne zakonske naredbe ministra Svetozarja Pribićevića, je vendar le zmagal g. Pribićević in se od 1. aprila 1925. od katerega dne je dano budžetno kritje, penzije pravilno izplačujejo. Diferenca za dobo od 1. dec. 1919. do 31. marca 1925. se more izplačati samo iz partije 55 budžeta. Upati je, da bo ta zadeva v kratkem urejena.

* **Prenočišča za železniško vozno osobje.** Uprava udruženja železničarjev je prometnemu ministrstvu predložila spomenico, v kateri prosi, da se na vseh večjih železniških postajah urede prenočišča za vozno osobje. Ministrstvo namerava ustreči tej upravičeni prošnji ter je odredilo, da se vsaj na glavnih progah prirede potrebna prenočišča.

* **Za sejmarje v Zagorju.** Županstvo v Zagorju ob Savi nam sporoča, da sejmarji ne morejo več računati na les za šotore, ker je posestnik istega uničil.

* **Poštna zveza na progi Žiri-Gorenja vas,** ki je bila svoj čas ukinjena, se je 26. oktobra zopet upostavila ter je poštna vožnja na progi Žiri-Logatec ukinjena.

* **Nemec imenovan od Slovencev za častnega meščana.** Iz Kočevja nam pišejo: Pri sobotni izredni seji mestnega občinskega odbora v Kočevju je načelnik demokratsko-radikalnega kluba občinskih odbornikov, g. dr. Maurer, predlagal, da naj mestni občinski svet imenuje častnim meščanom Kočevja g. Josipa Röthla, veletrgovca in veleindustrijca v Kočevju. Predlagatelj je utemeljeval svoj predlog z nad 30 letnim požrtvovalnim in nesebičnim javnim delovanjem g. Röthla in sicer predvsem pri Mestni hranilnici, pri Prenoženjski upravi mesta Kočevja, v mestnem občinskem odboru itd. Predlog je bil sprejet soglasno in je posebna deputacija pod vodstvom mestnega župana takoj obvestila o dogodku novega častnega meščana, prvega in edinega iz Kočevja, iskreno mu čestitajoč na najvišji časti someščanov. G. Josip Röthel izvira iz stare kočevske rodbine, njegov stari oče je bil kočevski mestni sodnik, dočim so se njegovi otroci in vnuki posvetili gospodarskim poklicem, kjer dosegajo najlepše uspehe. G. Röthel je bil intimen sodelavec stare Loyeve stranke, je ustanovitelj vseh mestnih javnih podjetij v Kočevju, nadalje Merkantilne banke, velesuknjarne »Textilana« itd.; vsa ta podjetja stoje deloma pod njegovim vodstvom, deloma sodeluje pri njih. Je odkrit a pošten Nemec, lojalen državljan, mož poštenjak stare šole, vsled česar uživa v vseh krogih velik ugled in splošno zaupanje ter spoštovanje, kar vse je našlo viden izraz v podelitvi najvišje časti, s katero razpolaga meščanstvo.

Ne izgotavljajte si

damskih plaščev, ker je to predrago. Ceneje pridete do najmodernejšega plašča najnovejših modelov, ako si ga kupite pri tvrdki

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

Nihče Vam ga ne more tako krasno izgotoviti.

* **Ljubljanska sekcija Jugoslov. novinarskega udruženja** je imela v nedeljo občni zbor v Ljubljani. Živahna debata se je razvila o sklepih glavne skupščine JNU v Skoplju in nezdravih razmerah v centrali organizacije v Beogradu. Po razpravi o raznih drugih stanovskih vprašanjih in odobritvi sekcijskega pravilnika so se vršile volitve v odbor in odseke. Soglasno so bili izvoljeni za predsednika g. Stanko Virant; za odbornike gg. Viktor Cenčič, Josip Dolanc, Ciril Golouh, Rudolf Golouh in Josip Zupančič; za revizorje gg. Ante Beg, Stanko Kosovel in Rudolf Ozim; v razsodišče gg. Rasto Pustoslemšek, Franc Terseglav in Aleksander Železnikar. Stalen član odbora je tudi zastopnik Mariborskega novinarskega kluba. Predsednik sindikalnega odseka je g. Rudolf Golouh predsednik prireditvenega odseka pa g. Josip Zupančič.

* **Tuji nameščenci.** K našemu včerajšnjemu članku o tem predmetu nam pišejo iz Maribora: Posebno neprijetno izzivajo razmere v mariborski oblasti. O delovanju tamošnjega inšpektorja dela bi vsi naši poslanci prav storili, da enkrat javno spregovore in da panj opozore g. ministra socijalne politike. Po enoglasnih informacijah je to delovanje takega značaja, da bo treba prav odločnega nastopa, da se razmere urede. Le površen pregled v dosedanje uspehe tega dela nas utrjujejo v tem. Čemu je kmetijski pristav Vetrinjskega dvora v Mariboru Avstrijanec? Potnikov, knjigovodij, prodajalcev, skladiščnikov, vrtnarjev, šoserjev (Sladki vrh!) slug šumarjev, monterjev itd. se bo vendar dalo dobiti doma! Samo v Rušah je priznanih kar 44 inozemcev, od kojih že površen pregled kaže, da jih je najmanj 35 odveč. In to na državni meji. Pivovarna Götz jih ima 20, dasi bi jih bilo dvo, troje kar dovolj. Pri Franzu Woschnaggu nahajamo tujce kočijaže, ključavničarje in celo — učenca. Tako gre naprej od obrata do obrata, znamenje in dokaz, da se je mnogo zanemarilo.

* **Iz dežele nemške kulture.** Pretekli teden je vstopil v vlak v Celovcu naš državljan, ki je bil tako drzen, da si je dovolil govoriti v kupeju s svojo soprogo slovensko. To je bilo že vzroka dovolj, da ga je nepoznan sopotnik iz Velikovca najsuroveiše nahrulil in opsoval ter kričal nanj, zakaj ne ostane »mit dem windischen Quatsch unten«. Ako Nemci in koroški renegati tako nastopajo proti tujim državljanom, potem si lahko napravimo sliko, kako ravnajo z našimi slovenskimi ljudmi na Koroškem.

* **Palača osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.** V Mihanovićevi ulici v Zagrebu, poleg hotela »Esplanade«, se polaga te dni temelj veliki moderni palači ki jo zgradi osrednji urad za zavarovanje delavcev. Razen osrednjega urada bo nameščen v novi palači tudi zagrebški okrožni urad, razne zdravniške ambulance in kopališča. Gradbena dela je prevzel arhitekt Lubynski.

* **Vprašanje odtegovanja stanarine, ako ima uradnik naturalno stanovanje od samoupravnega telesa.** Ker se zlasti učiteljem odteguje stanarina tudi za naturalna stanovanja, ki jim jih nudijo občine, sta posl. dr. Pivko in dr. Žerjav z upitom v Narodni skupščini zahtevala načelno rešitev tega vprašanja od strani ministrstva prosvete. Samoupravna telesa zlasti občine nudijo ugodnosti včasih iz povsem drugih razlogov n. pr. da pribavijo dobre starejše moči in za druge dajatve. Z zanimanjem pričakujemo, kako bo vlada to stvar rešila.

* **Afera pri pevskem društvo »Kolo« v Zagrebu.** Pri velikih pevskih slavnostih Saveza hrvatskih pevskih društev, ki so se vršile v nedeljo in ponedeljek, se je splošno opažalo, da najuglednejši član Saveza, zagrebško »Kolo« ni sodelovalo pri nobenem koncertu. To je bila posledica dirigenta Oskarja Smodeka, ki je odklonil, da bi vodil matinejo v sokolski dvorani. Radi tega je »Kolo« tudi odpovedalo svojo udeležbo pri prireditvah v gledališču. Društvo je radi tega incidenta takoj odslovilo dirigenta Smodeka in se opravičilo tudi pri Savezu. Kolo se sedaj pogaja s profesorjem na konservatoriju g. Lhotko, da prevzame mesto društvenega dirigenta. Incident je presenetil tembolj, ker je dosegel Smodek pri zadnji inozemski turneji »Kola« s svojim zborom največje uspehe.

* **Vandalizem na železnici.** Agentu zagrebške železniške policije M. Ivančiču se je v soboto posrečilo, da je zalotil in flagranti dva mlada zlikovca, ki sta iz novih vagonov I. razreda izrezala velike kose rdečega pliša ter s tem napravila železniški upravi nad 20.000 Din škode. Vagoni so bili odposlani v delavnico državnih železnic v popravilo.

«Deset božjih zapovedi»
«Izgubljeni svet»
«Bela sestra»
«Zadnji dnevi Pompejev»
«Ljubljenka Maharadže»

Zapomnite si ta imena! Zapišite si jih! To so najboljši in največji filmski umotvori letošnje filmske produkcije! Monopolno pravico za prvo prikazovanje v Ljubljani ima le «Kino Ljubljanski dvor».

* **Seznam o neizročljivih poštnih pošiljkah** Te dni je razposlalo ljubljansko poštno ravnateljstvo na vse pošte v Sloveniji seznam o neizročljivih pošiljkah za mesec september 1925. Razglas je v prostoru za stranke občinstvu na vpogled. Poštno ravnateljstvo poziva naslovnike oziroma pošiljatelje teh pošiljk, da pridejo v enem letu od dne razglasa ponje, ker bo sicer poštna uprava, ko ta določba preteče, neizročljive pošilke na javni dražbi prodala, če so brez vrednosti vsebine pa uničila. Izkupiček za prodane pošiljke oziroma gotovina, ki bi se v pošiljkah našla, je na razpolago upravičenim osebam še nadaljni dve leti, potem pa zapade v prid poštni upravi.

* **Za vzdrževanje cest.** Vozovi s preozkimi obroči na kolesih vplivajo zelo škodljivo na gornji del ceste in podražujejo njih vzdrževanje. Da se poplačajo škode, ki se povzročajo cestam zlasti z uporabo vozov s protipredpisnimi obroči, je minister za gradbe prosil ministra notranjih del, da izda potrebna navodila vsem velikim županom, da se bodo vsi obrtniki, ki izdelujejo osebne in tovorne vozove, v bodoče strogo držali predpisov čl. 16, 17, in 21, uredbe br. 8597 z dne 5. avgusta 1912 in da se tudi soglasno določilom čl. 23 te uredbe ne sme pustiti v promet noben javen voz predno ne izda svoje odobrenje policijska oblast na osnovi strokovnega pregleda voza

* **Avtomobilizacija poštnega prometa.** Ljubljanska in zagrebška poštna direkcija nameravata zvezati kraje, oddaljene od železniških prog, z avtomobilskim prometom. Avtobomili bi služili poštnemu in osebnemu prometu. Ljubljanska poštna direkcija namerava upostaviti novo avtomobilsko zvezo, ki bi spajala Brežice-Bizeljsko-Št. Peter pod Sv. gorami-Podčetrtek-Pristavo-Šmarje pri Jelšah. Kakor doznava »Jutarnji list«, bi se tudi zagrebška poštna direkcija priključila tej akciji ter zvezala z avtomobilskim prometom zagorske vasi, ki leže na levi obali Sotle. Upati je, da se namera realizira in da bo ministrstvo pošte in brzojava odobrilo projekt, ki bi ga interesirano prebivalstvo z veseljem pozdravilo.

* **Wranglova rodbina zapustila Jugoslavijo.** Iz Sremskih Karlovcev poročajo da so soproga in otroci generala Wrangla preteklo nedeljo odpotovali v Belgijo, kjer se v Bruxellesu stalno nasele pri generalovi tašči. Tudi večji del Wranglovega štaba je premeščen v Bruxelles. Sam general Wrangel pa ostane še dalje v Sremskih Karlovcih pri svoji materi, ki se ne more ločiti od Karlovcev, kjer je pokopan njen mož, pokojni general Nikolaj Wrangel.

* **Smrt v vodnjaku.** Seljak Mijo Perković iz Podbablja v Dalmaciji je kopal poleg svoje hiše vodnjak. V globočini štirih metrov je naletel na trdo plast kamenja, katero je bilo treba razstreliti. Perković je v ta namen izdolbel luknjo v kamenju in vanjo nasul dinamita. Zapalil je vrvico in nato zlezel iz vodnjaka. Nesreča je hotela, da se je zemlja na robu vodnjaka odkrušila, pri čemer je Perković padel nazaj v vodnjak. Kmalu nato je dinamit eksplodiral. Perkovića je na kose raztrgalo. Ranjenih pa je bilo tudi več seljakov v bližini vodnjaka.

* **Težka avtomobilska nesreča.** Predvčerašnjim se je odpeljal iz Sarajeva v Dolnji Vakuf avtomobil, s katerim je šofiral oficijal drž. bolnice Neuržal; vozila sta se v avtu trgovec Červenka in neki agent. Na mostu preko reke Vrbas v Vakufu je avto naletel na ograjo ter se prevrnil v reko. Neuržal je ostal na mestu mrtev, trgovec in agent pa sta bila težko ranjena.

* **Najden konj.** Na polju v bližini Brežic so domačini ujeli dne 20. t. m. konja, čigar lastnik je neznan. Konj je bele barve, srednje velikosti 10—15 let star ter ima na levem plečetu vrezano številko 6.

* **Iz četrtega nadstropja skočila.** V Draškovičevi ulici v Zagrebu je skočila včeraj 18 letna služkinja Angela Ivković iz Karlovca, službujoča pri trgovcu Sternu, iz četrtega nadstropja na dvorišče in obležala mrtva na tleh. Pri samomorilki so našli s solzami premočeno pismo, v katerem se poslavlja od svojega ženina, delodajalca in njegove družine. Pismo izjavlja, da je šla v smrt, ker se čuti nesrečno in da njene smrti ni kriv nihče, najmanj pa ženin.

Lakasti plesni čevlji

moški in damski, najmodernejši Din 298·— copate, moške in ženske od Din 26·—

Samo pri „VOIKA“, Ljubljana
nasproti Mestnega doma.

Iz Ljubljane

u— **Proslava češkoslovaškega narodnega praznika v Ljubljani.** V proslavo češkoslovaškega praznika «Narodnega ujedinjenja» se vrši danes ob 11. uri dopoldne recepcija češkoslovaškega konzula g. dr. Otakarja Beneša v prostorih Mladike na Bleiweisovi cesti. Zvečer se vrši ob pol 8. uri slavnostna predstava v operi. Prvi del tvori akademija s koncertnimi točkami in sicer zaigra operni orkester pod vodstvom kapelnika Balatke Smetanovo predigro k operi «Libuša», dalje simfonično pesnitev istega skladatelja, nedosežno lepo Vltavo in Sukov prolog ter polko iz suite Raduz in Mahulena. Ta točka se bo v Ljubljani prvič izvajala. Poleg tega zapoje ga. Marija Jenikova arijo Karolke iz Smetanove opere «Dve vdovi» in gdč. Potučkova znamenito gorsko balado Vitesiava Novaka. V drugem delu proslave se poje dramatična Hatzejeva opera «Povratek». Po gledališču se vrši prijateljski sestanek v restavraciji «Zvezda».

u— **Zaprisega vojnih obveznikov.** Po odredbi komandanta dravske divizijske oblasti se vrši zaprisega vojnih obveznikov za mesto Ljubljano dne 4., 5., 6., 7. in 8. novembra, vselej točno ob 8. uri zjutraj v Mišičevi vojašnici. Zaprisega se vrši po rojstnih letih vojnih obveznikov in sicer: dne 4. novembra za rojstne letnike 1875. do 1880.; dne 5. novembra za rojstne letnike 1881. do 1885.; dne 6. novembra za rojstne letnike 1886. do 1890.; dne 7. novembra za rojstne letnike 1891. do 1895.; dne 8. novembra za rojstne letnike 1896. do 1905. Izjeme so dovoljene le za obveznike pravoslavne in evangeljske vere, ki se morajo zglasiti za zaprisego dne 4. novembra v vojašnici; nadalje za železničarje, ki se smejo po službenih okolnostih sami razdeliti po zgoraj navedenih dneh in za urade in večja podjetja, ki bi trpela radi odsotnosti več obveznikov, velja to, kar za železničarje. Vsi obvezniki morajo biti pred 8. uro zbrani na dvorišču Mišičeve vojašnice. Ob 8. uri se zapro vrata. Vsak obveznik je dobil pri zglasitvi za zaprisego v Mestnem domu izkaznico. Ta izkaznica velja za vstopnico v vojašnico in to bo po izvršeni zaprisegi oddati pri izhodu. Kdor nima izkaznice se ne bo spustil v vojašnico. Kdor je izgubil izkaznico, si mora pravočasno preskrbeti duplikat v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu. Proti obveznikom, ki neopravičeno izostanejo od zaprisege, se uvede kazensko postopanje.

u— **Pevci ljubljanske župe Južnoslov. pev. saveza!** Skupna skušnja za petje na pokopališču o Vseh svetih se vrši jutri, v četrtek, ob 8. uri zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice. Poleg že določenih 3 nagrobnic pojemo tudi «Vigred» in «Oj Doberdob». Udeležba za vse obvezna! — M. Premelč.

u— **Izobraževalno društvo dem. mladine «Edinost»** vabi na plesne vaje, ki se vršijo danes zvečer od 20. do 24. ure v dvorani Dijaškega doma (bivša arena. — Odbor.

u— **Zobni atelje Ferdinand Palovec** radi selitve ne sprejema od 28. oktobra in bo zopet otvorjen od 3. novembra na Kongresnem trgu 14. 2018

u— **Pavla Novak,** Križevniška ulica 9, prekrojuje in predelava klobuke pa najnižji ceni. 1959

Danes

BISCOT BISCOT
BISCOT BISCOT
BISCOT BISCOT

„LADJA SMRTI“

BISCOT BISCOT
BISCOT BISCOT
BISCOT BISCOT

Predstave vsak dan pop. ob 3., ½ 5., 6, ½ 8. in 9. uri. V nedeljah in praznikih tudi dopoldne ob ½ 11. uri.

Kino Ideal

u— **Dramatični odsek Unije** poziva vse svoje članstvo, da se danes zvečer, točno ob 8. uri, udeleži važnega sestanka, ki se vrši v društveni sobi v Narodnem domu. Ker je zadeva zelo važna, se prosi polnoštevilne udeležbe. Pred sestankom se vrši odborova seja, katere se morajo vsi odborniki sigurno udeležiti. — Tajnik.

u— **Knjižnica trg. društva «Merkur» v Ljubljani** posluje za članstvo vsako sredo od pol 7. do pol 8. ure zvečer v društvenih prostorih Gradišče 17, I. — Knjižničar. 2026

u— **Vodmatčani!** Knjižnica vodmatskega političnega in gospodarskega društva na Zaloški cesti št. 7 si je nabavila več novih del, katere izposojuje vsak torek in petek od pol 7. do pol 8. ure zvečer, ob nedeljah pa od 10. do 11. ure dopoldne. Tamkaj se odda tudi več «Jutrov» brezplačno, ki jih dobe interesenti dan pozneje, ko izide. Oglasiti se je v knjižnici.

u— **Razmere na Zavrtih, oziroma na Poljski cesti v Vodmatu.** Pišejo nam: Da se pri nas često dogajajo ponočni napadi, ni nič čudno, saj se vrše celo po dnevi. Vzrok pa je predvsem v dejstvu, da je to edina ulica v ljubljanskem okrožju, ki nima ponoči niti ene svetilke. Ulica je tudi ponoči precej frekventirana in to najbolj od železniških uslužbencev, ki gredo ali pa se vračajo iz službe. Prosimo marljivega g. gerenta Turka, da si ogleda ta nedostatek.

u— **Policijske prijave.** Od pondeljka na torek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 1 izguba denarja, 1 cestni napad, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 4 prestopki prekoračenja policijske ure in 1 prestopek obrtnega reda. Aretacija je bila izvršena 1 in sicer radi izgreda v pijanosti.

u— **Zopet vlom v stanovanje.** Na hodniku prvega nadstropja hiše št. 5 v Wolfovi ulici je opazila v hiši stanujoča Marija Hostnikova v pondeljek okrog 8. ure zvečer okrog 30-letnega moškega, ki se je poskušal skriti v neki kot v temo. Na vprašanje, koga išče je neznanec odgovoril, da bi rad govoril z gospodarjem in nato izginil. Ko pa se je zvečer vrnil vodja zavarovalne družbe «Šumadija», Josip Moravec domov v svoje stanovanje, je takoj pri vstopu opazil, da je bilo med njegovo odsotnostjo vlomljeno v stanovanje. Storilec je premetal po stanovanju razne stvari in stikal za vrednejšimi predmeti. Naposled je našel na pisalni mizi v sobi v neki škatlji par zlatih uhanov in brošo, česar se je polastil. S seboj pa je vzel tudi 500 Din vredno zimsko suknjo, last Moravčevega svaka Ivana Švarca.

u— **Izguba denarja ali žepna tatvina.** Ko se je peljal v pondeljek okrog 12. ure lesni trgovec Anton Gros iz Krke z vozom električne železnice z Marijinega trga do Poljanske ceste, je pri izstopu opazil, da mu je na nepojasnjen način izginila iz notranjega žepa suknjiča usnjata listnica z vsebino 1250 Din v gotovini, in razni vrednostni papirji, vredni 3750 Din. Listnice se je polastil med vožnjo prevejan žepar, možno pa je tudi, da je Gros listnico izgubil.

u— **Tatinski drobiž.** V nedeljo, med 12. in 14. uro, se je splazil nepoznan svedrovec v pisarno odvetnika dr. Josipa Jerača ter odnesel 5000 Din vreden pisalni stroj znamke «Imperial» s tovarniško številko 21256—28479. Za izsledite je razpisana nagrada 500 Din. — Pri vstopu v popoldanski mariborski vlak je nepoznan uzmovič izmaknil posestniku Janezu Grsičarju v soboto usnjato listnico z vsebino 950 Din in raznimi listnicami. — V Slomškovi ulici št. 27 je bilo vlomljeno v nedeljo v stanovanje Alojzija Janežiča. Tat se je oskrbel z razno obleko, všeč pa so mu bile tudi razne dragocenosti, ki jih je vzel s seboj. Odnesel je med drugimi tudi srebrno žepno uro ter zlat prstan z vrezanim monogramom V. G. dva bankovca po 10 in 5 lir ter nekaj kovanega italijanskega denarja.

Iz Maribora

a— **Dinarski novci v Mariboru.** Včeraj je dospela v Maribor večja pošiljatev enodinarskih novcev, ki so jih prepeljali na dveh vozeh v spremstvu orožnikov in prevzemne komisije Narodne banke v njene prostore.

a— **Novost za kmete pri kemijskem zavodu.** Državni kemični poskusni zavod v Mariboru, ki ima svoje prostore za samostanom šolskih sester nasproti Ljudskemu vrtu, je dobil te dni iz Osijeka od tamošnjega enakega zavoda moderu stroj za čiščenje detelje, kar je velike važnosti za okoliško kmetijstvo. Takih strojev doslej še ni bilo v vsej mariborski oblasti. Kmetje bodo lahko sedaj pri kemičnem zavodu proti neznatni odškodnini čistili seme domače detelje in lucerne.

a— **Zaključek higijenskega tečaja.** V pondeljek zvečer je bil zaključen higijenski tečaj Ljudske univerze s predavanjem dr. Jurečka o zdravstveni zakonodaji. Dr. Jurečko, ki se je poleg predsednika Ljudske univerze inž. Kukovca in tajnika in prof. Favaja tudi mnogo trudil za organizacijo tega lepo uspelega tečaja, je orisal naše poglavitne zdravstvene zakone in naprave.

NOGAVICE v največji izberi za dame, gospode in otroke **F. & M. Rozman** Židovska ulica št. 4

Danes! Grandijozni filmski veleumotvor! Senzacijonalni uspeh filmske tehnike! **Danes!**

Novi „Quo vadis . . ?“

Veličastna vsebina po svetovnoznanem romanu H. Sienkiewicza — Nepopisno in nad vse pričakovanje uspela režija — Razkošni kostumi — Bakanali — Orgije — Pokvarjeni Rim pod cesarjem Neronom — Mučenje kristjanov — Velika množica divjih zveri — Tisoče in tisoče sodelujočih.

Posebni užitek pri tem filmu Vam nudi izvrstni pomnoženi orkester, ki izvaja za ta velefilm posebno naštudirane klasične komade kakor: Ouverture iz sledečih oper: **Hamlet** (A. Bach), **Leonora** (Beethoven), **Tannhäuser** (Wagner), **Oberon** (C. M von Weber); fantaziia iz opere **Rienzi** (Wagner) in predigra iz opere **Tristan in Izolda** (Wagner).

Predstave ob: 4., ½6., ½8., 9. — Pomnoženi prvovrstni umetniški orkester svira pri **vseh** predstavah.

Preskrbite si pravočasno vstopnice. — Blagajna je odprta od 10 — ½1 in od ½3 naprej.

Danes! ☛ **Elitni Kino Matica**

vodilni kino v Ljubljani. (Telefon št. 124.)

Iz življenja in sveta

Major Rainus pred vojaškim sodiščem v Trstu

V Trstu se je vršila razprava, ki je vzbujala zlasti med bivšimi iredentisti mnogo zanimanja. Pietro Rainis, 30 let star, rojen v Trstu, farmacevt, poročnik v italijanski armadi, bivši konzul narodne milice, je bil pozvan pred vojaško sodišče, obtožen, da je dezertiral in odšel v inozemstvo, nadalje, da je tekom vojaške službe v času dezertacije in kot konzul narodne milice nosil znake vojaške stopnje in dekoracije, ki mu ne pritičejo, potem je bil obdolžen še goljufije v škodo erarju, katero je zagrešil, ker si je prilaščeval višjo službeno stopnjo in za táko prejemal plačo. Vse obdolžitve so točno dokazane, je trdila obtožnica.

Razprava proti Rainisu se je pričela 14. t. m. Prič je bilo poklicanih 48. Rainisev branitelj dr. Bologna je predlagal, da naj se iz obtožnice izpustita prvi dve točki o dezertaciji in zlorabi višje vojaške šarže, ker odpadeta po določbah zadnje amnestije. Sodni dvor je ugodil braniteljevemu predlogu in razprava se je nadaljevala radi zadnje točke v obtožnici.

Rainis je nastopal samozavestno in pripovedoval, kako je bil povišan od poročnika do stotnika ter predlagal tudi dokumente. Rainis se je udeležil D'Annunzijeve ekspedicije na Reko in D'Annunzio ga je imenoval za majorja. Na vprašanje, zakaj kot konzul kraške legije ni na zahtevo takoj oddal blagajne, je odgovoril, da je bilo treba nekih dodatkov, ki so mu vzeli precej časa, nakar je izročil na pristojno mesto 29 milijonov lir. Zanimivo je, da je bil Rainis zaupnik D'Annunzijev in da ga je D'Annunzio kot poveljnik na Reki v važni politični misiji poslal v inozemstvo (v Hrvatsko?!); o tem ne more govoriti javno, pravi Rainis, marveč samo pri zaprtih durih. Razprava se je zavlekla na dolgo, ker so čitali obsežno obtoženčevo spomenico, v kateri je slikal vse svoje delovanje v vojnem času. Branitelj dr. Bologna je imel lahko nalogo. Očrtal je Rainisa kot tržaškega iredentista, ki je šel takoj ob izbruhu vojne v italijansko armado in se v službi dobro obnašal. Pred tem padejo vsi očitki in vse obdolžitve. Sledila je oprostitev, kakor je bilo pričakovati. V že omenjenih krogih so se čudili, kako se sploh more postaviti pred vojaško sodišče radi «takih malenkostih» bivšega iredentista in borilca za osvoboditev Trsta.

Koliko zvezd je na nebu?

Prešteti zvezde na nebu, bogme zapeljiva naloga za ljudi, ki jim nudijo številke in statistike največji užitek. Nekoč se je lotil te naloge astronom Herschel. Toda njegove navedbe in navedbe njegovih naslednikov, od katerih velja predvsem omeniti Holandca Kapteyna, niso docela točne, zakaj takrat še niso znali natančno ločiti razredov, to je navidezne velikosti zlasti pri manjših zvezdah. Tako je n. pr. danes ugotovljeno, da se je Kapteyn v svojem velikem katalogu, ki je do leta 1915. brez dvoma predstavljal največje delo te vrste, zmotil pri zvezdah 16. reda za en cel razred. In to že nekaj pomeni, zakaj pomisliti je treba, da je vsaka zvezda drugega reda dva in pol krat svetlejša kakor zvezda tretjega reda, le - ta zopet dva in pol krat svetlejša od zvezd četrtega reda itd.

Dva ameriška astronoma, F. H. Scares in T. I. van Rhijn, sta se nadela nalogo, da popravita zgorai omenjene Kapteynove napake. Pri tem so jima dobro služili vsi dosedanji računi, uporabiti pa sta znala v svoj namen tudi tehnično visoko stoječo sodobno fotometrijo. Pri tej priliki naj še povdarimo, da vobče zvezde ne kažejo iste velikosti, če jih gledamo s svojimi očmi ali pa če jih fotografiramo.

Evo torej rezultatov. Seveda ne bomo naštevali vseh, ob strani bomo pustili vse večje in se bomo omejili le na zvezde 10., 15. in 20. reda, ki prihajajo predvsem v poštev. Če si mislimo nebesni svod razdeljen v 40.000 kvadratnih stopinj, in vzamemo v poštev centrum Rimske ceste, dobimo povprečno na eni stopinji 8 zvezd desetega reda, 910 zvezd petnajstega reda in 39.800 zvezd dvajsetega reda. Na tečajih Rimske ceste pa sta na eni kvadratni stopinji 2 zvezdi desetega reda, 87 zvezd petnajstega in 1170 zvezd dvajsetega reda.

V centru Rimske ceste je torej štirikrat toliko zvezd desetega reda, enajstkrat toliko zvezd petnajstega reda in štiriintridesetkrat toliko zvezd dvajsetega reda kakor na obeh njenih tečajih. Ker pa so zvezde 20. reda povečini mnogo bolj oddaljene od nas kakor zvezde petnajstega reda, le - te zopet bolj oddaljene kakor zvezde desetega reda, sledi, da je «Rimska cesta» v globino bolj raztegnjena kakor v pravokotni smeri. Tretjina nebesnega svoda, ki jo zavzema «Rimska cesta», vsebuje preko petindevetdeset odstotkov vseh zvezd, kar jih je na nebu.

Če upoštevamo zgoraj navedene številke, dobimo, da je vseh zvezd do dvajsetega reda okroglo 900 milijonov. Tudi najmočnejši teleskopi, kar jih pozna današnja astronomija, ne registrirajo zvezd, ki ne dosezajo dvajsetega reda. Temu se tudi ni čuditi, saj nam pošilja zvezda dvajsetega reda jedva 100milijonski del one svetlobe, ki jo oddaja n. pr. Sirius.

Koliko je torej vseh zvezd, ki so danes še nedostopne našim očem, ker so manjše od zvezd dvajsetega reda? Mogli bi jih izračunati, vsaj približno po pravilu, da se zvezde tem bolj zgoščujejo, čim bolj se bližamo centrumu Rimske ceste, in da se tem bolj redčijo, čim bolj se od njega oddaljujemo v smeri obeh polov. Seares in van Rhijn sta tako izračunala, da znaša število zvezd vesoljnega vsemirja petintrideset milijard. To število je desetkrat večje od onega, ki so ga še pred par leti učili astronomi. Bogme, veliko je . . . pa vendar se nahaja v majčkeni jekleni glavici igle 20 milijard krat toliko atomov kakor vseh zvezd v vsemirju . . .

(Po Ch. Nordmannu.)

Harem angleškega milijonarja

Pred dnevi je uckfieldska policija (grofija Sussex) aretirala Hayleya Morrisa, bogatega trgovca in veleposestnika ter njegovo guvernanto Madeleino Robertsovo. Obtožnica proti njima trdi, kakor pišejo listi, da je vzdrževal Morris v svoji hiši v Pippingford-parku pravi pravcati harem, ki ga je vedno znova polnil s svežimi dekleti. Pri tem mu je zvesto pomagala njegova guvernanta, mlada, dvajsetletna dama, rodom Rusinja, koje pravo ime je Phyllis Stephans.

Morrisove žrtve so bile izključno mladoletne deklice, nekatere med njimi še nedorasli otroci, ki niso dosegle niti petnajst let. Deklice je Morris običajno angažiral kot služkinje ali pa kot družabnice. Guvernanta je po njegovem nalogu inserirala v listih ter je ponujala visoke plače za «lahko» delo. V oglasih ni nikdar manjkala pripomba, da «se ne zahteva nobena izurjenost», toda kot pogoj za sprejem je bilo vedno zahtevano, da «bodi dekle mlado, prijetne zunanjosti in dovzetno za družabnost».

Madeleine Robertsova je sprejemala kandidatinje v neki hiši na Jermyn streetu v Londonu, ki jo ji je dala prijateljica, tudi Rusinja, nalašč v ta namen na razpolago. Tudi Moris je često prisostvoval tem sprejemom. Izdajal se je vedno za varuha Madeleine Robertsove.

Če je bil uspeh preizkušnje zadovoljiv, je bila prosilka sprejeta in nekaj dni pozneje jo je Madeleine Robertsova odvedla seboj v Pippingford-park v vilo, ki je nosila romantično-slikovito ime «Gavranje gnezdo». Vila je imela sedem spalnic, od teh je eno uporabljal Morris, drugo guvernanta, ostale pa Morrisove «služkinje» in «družabnice».

V «Gavranjem gnezdu» je vladalo veselo in zabavno življenje. Večkrat med tednom so se Morris, njegova guvernanta, sobarica in gospodinja z eno ali dvema «služkinjama» odpeljali v avtomobilu v Brigthonu. Tam so plesali in rajali, šampanjec je tekel v potokih in Morris je delil med navzoče dame dragocena darila.

Razen domačih so se temu življenju pridruževali pogosto tudi gosti. Madeleine Robertsova je namreč večkrat povabila «na čaj» ali pa «na večerjo» v Pippingford-parku to ali ono svojih prijateljic, ki jih je potem nesebično prepustila svojemu dičnemu gospodarju. Celo svojo sestro, petnajstletno dekle, je privedla Morrisu. Nesrečnica je na policiji jokaje izpovedala, da je na zahtevo svoje starejše sestre dvakrat morala oditi k Morrisu v njegovo sobo.

Da to početje ne bo moglo večno trajati in da bo prej ali slej razkrito, je bilo pričakovati. Nekega dne se je novodošla dama, osemnajstletna hčerka iz odlične londonske rodbine uprla in je odločno izjavila, da ne bo igrala vloge, ki sta ji jo namenila Morris in njegova guvernanta. Bilo je nekega večera, ko guvernante ni bilo doma, in to priliko je dekle izrabilo ter pobegnilo iz hiše. Dospela je do neke vasi, kjer je telefonirala v London svojim staršem. Le-ti so takoj obvestili policijo, ki je poslala v Pippingford-park svoje organe. Našli so deklico, ki je begala po polju, ter so jo odposlali domov v London.

Take so obtožbe, ki jih je dvignila policija proti bogatemu trgovcu. Zdi pa se, da jih bodo še zelo podkrepile izjave Morrisovih žrtev, ki se sprva vsled sramu niso upale javno nastopiti, ki pa se sedaj dan za dnem oglašajo na policiji in pričajo o zločinih, ki jih je nad njimi zagrešil perverzni Morris.

Zadeva je seveda prišla pred sodnijo. Kljub težkim obtožbam, ki so naperjene proti Morrisu, ga je sodnik začasno izpustil na svobodo. Položiti pa je moral kavcijo v iznosu 10 000 funtov šterlingov (3 milijonov dinarjev).

Velika goljufija v Nemški državni banki

Kontrolna komisija je odkrila te dni v berlinski Nemški državni banki velikansko goljufijo, katero je zakrivil bančni uradni Arnold. Mož je oškodoval zavod za nad pol milijona zlatih mark. Kupil je za denar dragoceno sliko. Čim je prišlo vodstvo banke goljufiji na sled, je odredilo natančno preiskavo in zaplembo dragocene Gainsboroughove slike, ki je baje vredna še enkrat toliko, kolikor je Arnold poneveril.

Če je slika res originalno delo, kar preiskujejo sedaj strokovni izvedenci, se je nadejati, da bo dobila okradena banka svoj denar nazaj. V ta namen se bo prodala slika na javni dražbi. Nekaj drugega pa vznemirja sedaj Arnolda in njegove sorodnike. To je vprašanje prebitka, če bo slika res prodana za dober milijon zlatih mark. V tem slučaju si bo banka pridržala poneverjeno vsoto, ostali znesek pa bo izročila sodišču, ki bo odločilo o njegovi nadalnji usodi. Afera vzbuja radi tega širom Nemčije splošno zanimanje.

Zločini Collaricheve tolpe

Resumé državnega pravdnika.

Collarichev proces se bliža svojemu koncu. Govorila sta že Gollaricheva zagovornika, odvetnika Matosel-Loriani in Cerlenizza. Matosel-Loriani je branil bandita rekoč, da je mož velik nesrečnež, ki se ni mogel upirati svoji nesrečni usodi. Obžaloval je, da so štirje predlogi za psihijatrično preiskavo obtoženca ostali brez rezultata.

Nato je dobil besedo državni pravdnik Tasso, ki je pojasnil, da je razdelil zločine v dva dela. Prvi del obsega dejanja Collaricheve tolpe, drugi del osebne zločine poglavarja banditov. Delovanje tolpe se je začelo 8. junija 1923. in je trajalo do 14. januarja 1924. V tej dobi je izvršila tolpa: pet umorov, devet ropov in številne tatvine. Tatvine v škodo dr. Licoussija v Puli so obdolženi Collarich, Neffat, De Rossi in Bilus. Zadnja dva sta sokriva. Neffat je krivec, dasi taji. Glede umora gostilničarje Del Montejeve pri sv. Ivanu v Trstu je drž. pravdnik mnenja, da je ta zločin zamislil obtoženec Bisin, izvršil pa ga je Collarich radi tega, ker sta bila njegova tovariša Czerny in Smolars prestrahopetna.

Razprava se še nadaljuje, a je vsak čas pričakovati njenega zaključka. Predsednik obravnave je že prečital seznam vprašanj, ki bodo stavljena porotnikom. Slednji bodo imeli težko stališče, a sodni dvor skuša njihovo delo kolikor mogoče olajšati.

× *Mojzesove table.* V zadevi te senzacijonalne stvari, ki je naravno zbudila velikansko pozornost po vsem svetu in o kateri je «Jutro» že pisalo pred par dnevi, je izjavil sedaj znani egiptolog Flinders Petrie novinarjem, da pri napisu na tablah, ki jih je on našel na gori Sinaj, nikakor ne gre za črke. Profesor dr. Grimme je trdil, da je iz teh napisov razbral par vrst, ki potrjujejo, da je Mojzes živel. Flinders Petrie pravi, da to niso nikake črke, ampak da je zob časa zasekal v plošče brazgotine in znake, iz katerih seveda ni mogoče ničesar čitati. Egiptolog zatrjuje, da Grimmejevih odkritij ni jemati resno.

× *Obletnico premirja* bodo tudi letos praznovali na Angleškem s tem, da se ustavi delo za dve minuti. Sredi Londona se da dne 4. novembra ob sedmi obletnici dneva, ko se je sklenilo premirje med Nemčijo in zavezniki, točno ob 11. dopoldne s topovskim strelom znamenje za splošno ustavitev dela po vsem mestu. Dve minuti kasnej zadoni zopet strel, in stroji bodo zopet stekli. Civilna in vojaška oblastva se zberjo pri grobu neznanega vojaka, kjer položi nekaj minut pred 11. uro kralj lep venec. Po dveminutni ustavitvi dela bo londonski škof opravil slovesno službo božjo.

Eleganca

nedosežno lepo izdelanih krojev, tako suknjam, raglanom, kakor vsem oblačilom, ki jih nudi iz svojega ateljeja tvrdka

DRAGO SCHWAB, Ljubljana,

se od vses krogov priznava.

Po slovanskem svetu

Kako se zida v Pragi

Že večkrat smo omenili v »Jutru«, da je stavbno gibanje na Češkoslovaškem, zlasti v Pragi, izredno. Po prevratu smo pri nas v Jugoslaviji cincali in se preklali, prirejali smo vse mogoče ankete in druge take reči, zganili pa se nismo z mesta. Zato je tudi pri nas stanovanjska beda skoraj še vedno tam, kjer je bila pred sedmimi leti. Kar se je storilo na tem polju, je le malenkost in skoraj ne prihaja v poštev.

Vse drugače je to na Češkoslovaškem. Tam se vse vprek zida, tako da je ljudi brez strehe razmeroma malo. Že pred nekaj meseci smo omenili akcijo Osrednje hranilnice češkoslovaških legijonarjev za gradbo enodružinskih hišic. Sedaj so nam o tej hvalevredni akciji na razpolago konkretnejši podatki.

V nasprotju z načrtom mestnih hranilnic na Vinogradih in v Pragi, ki se tudi bavita z velikopotezno akcijo za gradbo malih stanovanj ter eno- in dvodružinskih hiš in sta se odločili z malimi izjemami za gradbo velikega števila družinskih hiš (1000 do 1300) na enem velikem stavbišču, se noče Legijonarska hranilnica omejiti samo na eno mesto. Kakor hitro se zagotovi stavbišče, bo začela takoj zidati, pa naj bo prostora tudi samo za 50 hišic. Na ta način se hoče izogniti veliki oviri, ki se povsod kaže pri ustanovitvi celega vrtnega mesta v vseh krajih, namreč pripravnega kompleksa. Posojilnica gre za tem, da nastanejo povsod v Pragi in njeni bližnji in daljnji okolici srčkane kolonije eno in dvodružinskih hišic, v kolikor so za to dani ostali pogoji.

Načeloma se je odločila Hranilnica češkoslovaških legijonarjev za gradbo družinske hiše na lastne stroške, ako plača interesent eno četrtino gradbenih stroškov, v katerih je všteta tudi kupnina za stavbišče. Pri tem se navadno nikakor ne bo določila gotova meja glede velikosti in opreme hiše. Dom bo že od vsega začetka last stranke. Hipoteka se odplačuje v mesečnih obrokih, na željo pa tudi četrtletno ali v večjih obrokih.

Samoobsebi umevno je, da se prebivalstvo na Češkoslovaškem in zlasti v Pragi, ki se je po prevratu, ko je postala prestolica samostojne države, razširila, zelo zanima za to akcijo posojilnice. Interesenti niso le oni, ki sploh nimajo strehe ali le slabo stanovanje, ampak tudi sloji, ki so kolikor toliko imoviti in si žele lastnega doma, nimajo pa toliko denarja, da bi mogli takoj plačati vso svoto. Komaj je posojilnica razglasila svoj načrt, že neprestano oblegajo ljudje posebnega uradnika, ki ne dela drugega, kot da daje strankam vse mogoče informacije, ki se nanašajo na načrt.

Težave so seveda povsod, in tudi v tem hvalevrednem načrtu ne manjkajo. Napoti je namreč takozvana občinska investicijska doklada, ki je v mnogih slučajih podražila stavbišča za 300 do 400 odstotkov in ki se mora takoj plačati v gotovini. Pobudniki računajo, da jim bo šla občina kolikor mogoče na roko v obliki znatnega znižanja doklade, ali pa s tem, da se dovoli odplačevanje v obrokih tekom par let. Splošno domnevajo, da bo mestna občina praška humanitarno akcijo Hranil. češkoslovaških legijonarjev vsestransko podpirala in ji dovolila naprošene olajšave. Za prihodnjo pomlad se obeta Pražanom nenavaden razmah stavbnega gibanja.

In pri nas? Najbolje je, da molčimo.

Slovani v Kanadi

V angleški reviji «The Empire Rewiew» je priobčil W. Laurie razpravo o slovanskih naselbinah v zapadnih pokrajinah Kanade. Po statističnih podatkih iz leta 1916. je živelo v provinci Alberti 35.370 Slovanov. Všteti niso otroci do 10. leta. V tej pokrajini tvorijo Slovani 9.6 odst. vsega prebivalstva. V Manitobi je Slovanov 14.7 odst., v Saskačevanu pa nad 10 odst. Od državne podpore za naselitev slovanskega življa so dobili Slovani samo eno tretjino, dve tretjini si je obdržala Kanada. Osamljenost in hrepenenje po domovini je združila vse slovanske naseljence v eno veliko slovansko naselbino, tako, da večina njih še vedno ne obvlada angleščine. Življenske razmere v Kanadi so bistveno drugačne kakor v prvotni domovini teh izseljencev. Slovanski poljedelci v Kanadi nimajo na razpolago večjih mest, kjer bi mogli razpečati svoje poljske pridelke. Denar zaslužijo samo tisti, ki naporno in marljivo delajo.

O Čehih v Kanadi piše Laurie: Čehi so bolj nagnjeni k mestnemu nego k vaškemu življenju. Navadno so sicer zelo dobri obrtniki, vendar jim je pa težko pečati se z obrtništvom, ker večinoma ne znajo angleščine. Tako jim preostaja samo poljedelstvo, stavbena stroka in delo v rudnikih, k sreči so Čehi izredno žilavi in marljivi delavci, tako, da dosežejo v kratkem času visoke plače. V vsakem poklicu in delu imajo Čehi prednost pred srednjeevropskim delavcem, ker so pridni, zanesljivi in produktivni. Čehom, ki se pečajo v Kanadi s poljedelstvom, primanjkuje pogosto kapitala, da bi povečali svoja podjetja. Najraje se naselijo v gozdnatih krajih, kjer je obdelovanje polja brez večjega kapitala zelo težko in počasno. Naselbine so zelo daleč od železnice, ceste so slabe ali pa jih sploh ni in tako je dobiček od poljedelstva minimalen.

Laurie apelira na svoje rojake, naj žive s temi naseljenci v prijateljskih odnošajih in naj ne smatrajo Slovanov za tarčo svojih neslanih dovtipov. Svoj poziv zaključuje z besedami: «Sprejeli so me (Slovani) s kruhom in soljo. Nikoli nisem našel pri njih nič drugega nego prijaznost, spoštovanje in gostoljubnost. Slovani so še preveč gostoljubni in radodarni. Sami radi zmrznejo, samo da lahko posade gosta k peči. Slovan nikoli ne je, dokler ni nasitil gosta, pa naj bo še tako lačen. Slovani smatrajo vsakega tujca za enakopravnega, ravnajo z njim kakor s prijateljem in olikanim človekom in nikoli se tujcu ne pripeti, da bi ne bil zadovoljen s prisrčnim, gostoljubnim sprejemom.»

Cetinje

«V Črno goro? . . . Poštni avto izropan . . . kačaki, uh, nikar!» so rekli pri Lectarju.

Pred mestnimi vrati na obali kotorski se zadnje dni avgusta pogajam s šoferjem za Cetinje. Nad vhodom benečanski lev s polomljenimi zobmi, nad njim okrušen avstrijski «vodlar» s hinavskim napisom z dunajskega Burgtora: Justitia regnorum fundamentum. Vrhu obeh pa se smeji na vse grlo mlada, živa jugoslovenska buča s šaikačo; zakaj mestno obzidje je obenem hodnik zadaj stoječe vojašnice. Eto v podobah zgodovine Kotora.

Šofer je nesramen. Naloži še dve dami zadaj, čujem nekakšna francoska imena in govorico in že zdrvi tudi štirisedežni Fordič po obali, zakadi se v serpentine kot koštrun, na vsaki zalame sane in se zaleti znova bogvedi kolikrat v brezkončno število ključev one slavne ceste po hrbtu Lovčena.

«Bella vista!» — Razgrne se Boka Kotorska, ta naravni labirint in morska past; sinjina morja se v stoterih zalivih jasno odraža od meglene neskončnosti na zapadu, ograničena na ostalih straneh po razoranih grebenih Lovčena in njegove soseščine Krivošije.

Cesto popravljajo. «Kralj pride in vlada» — de šofer. Posipljejo jo in gladijo, postavljajo nove ograje in konfine, izmenjavajo telegrafske drogove. Na visoki tretji serpentini trije, štirie orožniki, pred stanico «Lovčen» cel trop, na sedlu patrulja, onkraj orožnik z dvema oboroženima civilistoma.

Hladen planinski zrak zapiha, ostanki avstrijske vojne vzpenjače drve mimo in že smo pridrčali nad 1000 m višine.

Njeguš. Od zadaj čujem «Niegüs» in vidim v rokah Baedeckerja. Vas z Grand hotelom (hm!) in rojstno hišo Njegošev. Park okoli nje je zanemarjen, okna v pritličju so zaplankana z deskami, vanitas vanitatum zija iz nje. Še par serpentin, dosežena je točka 1300 m in cesta se definitivno prevali v dolino. Pokaže se veliki vrh Lovčena s kapelico na vrhu.

«Grobnica Petra Petrovića Njegoša, kneza, papeža in — poeta!» Vidim še par začudenih francoskih oči, vse drugo se izgubi v ropotu voza. V dalji se zasvetlika v popoldanskem solncu svitla proga.

«Le lac de Scoutari?»

Da. Avto se zvija navzdol med obeljenim kamenjem in grmičevjem, napravi še nekaj divnih telemarkov in že drči po široki ulici v nekdanjo prestolico. Točno po dveurni vožnji obstane opoldne pred hotelom na Cetinju.

Šele sedaj se predstavimo in izmenjamo vizitke.

«Les Slovénes sont les plus cvilisés des Yougoslaves.»

«Poidite, to so vam natresli klerikalci v Ljubljani.»

«O, to veva še iz Francije! Kot profesorici sva se udeležili kongresa v Beogradu. Ljubljana? Samo eno uro sva bili tam, videli ničesar, čuli pa nekaj, kar se ne sliši nikjer drugje na svetu — vašo narodno pesem in Kazinov kvartet, ah, tako nekaj neizrečeno lepega, nekaj povsem novega, pa tako prijetnega za francoska ušesa, da bi Pariz besnel. Istina!»

«Preveč komplimentov. Nisem vajen takih slavospevov; povejte, kaj vam ni ugajalo in grajajte, da popravimo!»

«Vi znate pogostiti in postreči, imate dovolj komforta v Beogradu, Zagrebu, Arnadjelovcu, Kotoru in — na Cetinju. Nobenih šikan in sekatur tekom celega najinega potovanja. Lani so nas v Varšavi in Pragi obsipali s slikami in brošurami, vi pa ste nam dali izbornih cigaret in ne slabega šampanca. Nobena reklama! Na razstavi v Parizu imate svoj paviljon. Zelo lep je, a iz njega odidete brez reklamnih spisov. Album vaših pokrajin publika prelistava, vidi gore in snežnike ter ga zapira: Aha, Švica! Vaš Triglav bodo iskali letos po Švici!»

Šimi-konobar javi, da se na Cetinju je le table d'hote. Ima špičaste čevlje, bele hlače, pa nekakšen smoking. Jedilni list: Juha z rižem, golaž z žličniki, sadje, četrt vina in 10 odst. pribitka da 35 Din 50 p. Bled, prid' se les učit, rekord v cenah ima Cetinje.

Cetinje bi bilo po naših pojmih mal trg s pritličnimi hišami, če ne bi imelo nekaj palač, ki kvarijo harmonijo slike. Mesto propada, poslaniške palače samevajo; avstrijska in italijanska, ruska in francoska. Zanemarjeni parki okoli vseh, praznota znotraj, sem pa tja razbito okno. Izjemo dela le francosko poslaništvo, v katerem ima sedaj svoje prostore Srbsko-arnavtska banka.

Gledališče se popravlja in prezidava; nekdanja kralieva palača ni dostopna, pač pa je na zunaj sveže prebeljena, od znotraj pa se čuje ropot. Poslopje Nikitove skupščine je popolnoma restavrirano, snažijo se parki in ceste — skratka, Cetinje ima po vojni svojo prvo žehto. Nekaj novih stavb in pred kraljevo palačo je obelisk z napisom:

«Badnji dan 1918 g. — Ovdje počivaju hrabri zatočnici slobode i jedinstva narodnog i državnog, pali u borbi na Cetinju. — Spomen ovaj podižu Crna gora.» Sledi veliko število imen.

Šetam se po ulicah. Kavarn nebroj, kino «Korzo», tiskarna, bolnica, gimnazija, sedež zetske divizijske komande, žandarmerijskega polka, okrožno sodišče, lekarna, sportni prostor, elektrika, kovan drobiž in še marsikaj drugega, kar bi si poželelo kako kranjsko podeželsko mestece. Vse to da precej prometa na ulici, sadni trg pa je še opoldne živahen. Mesto gradi tržnico — pred Ljubljano.

Narodne noše izginjajo ali pa se pojavljajo v neverjetnih kombinacijah, ki kvarijo harmonijo slike. Vidite povsem modernega moškega v opankah, žensko v narodni noši z lakastimi špičastimi čevlji. Boga mi, če vrti čevljar singerico in če so na prodaj pisalni stroji — je narodna noša obsojena na smrt.

Cetinje ima še svojega Nikito. Še ga vidite, kako stopa iz svojega dvorca, kako se razgovarja z narodom. Imate te slike po javnih lokalih, trafikant pa jih kaže še v svoji izložbi.

Pijemo izborno «turško» v kavarni. «Službeni glasnik», «Crna gora» (radikalska) in «Narodna riječ». Zadnja javlja, da preneha izhajati, ker jo je ubil

Gospodarstvo

Zakon o izkoriščanju vodnih sil

Iz Beograda poročajo, da hoče vlada predložiti Narodni skupščini že v tem zasedanju takoj po sprejetju res nujnega invalidskega zakona in pred drugimi nič manj nujnimi zakoni **zakon o izkoriščanju vodnih sil.**

Že l. 1923. je bil izdelan v ministrstvu za kmetijstvo in vode nekak osnutek zakona o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil, ki so ga v izvlečku objavili tudi naši listi in o katerem se je tudi že javno razpravljalo (v «Trgovskem listu» z dne 4. decembra 1923: Dr. R. Pipuš: Izkoriščanje vodnih sil; v istem časopisu z dne 26. januarja 1924: Dr. Fran Spiller - Muys: Osnutek zakona o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil in moderno vodno pravo). Enodušno so tedaj tako prizadeti gospodarski krogi kakor strokovnjaki odklonili ta osnutek zakona, če že hočemo zanj uporabljati ta evfemistični naziv. Drugod se za zakonske načrte najprej zbira materijal in se poveri izdelava zakonskih načrtov strokovnim komisijam. Izdelani osnutki se potem dopošljejo še prizadetim korporacijam in se objavljajo, da morejo tako interesenti kakor tudi javnost zavzeti napram njim svoje stališče. Pri nas vrže nekdo na papir kratkomalo nekaj členov, ki so včasih še brez notranje organične in logične zveze in vrhu vsega tudi često v direktnem nasprotju z veljavnim pravom, ne da bi se obenem to nasprotje tudi rešilo, in evo ti osnutka zakona. Vsi utemeljeni nasveti in izpreminjevalni predlogi ostanejo neupoštevani. Tako pride pred skupščino popolnoma nezrelo skrpucalo kot zakonski predlog.

Vse to velja baš tudi o osnutku zakona za izkoriščanje vodnih sil, ki ima priti sedaj pred Narodno skupščino. Vzdržujemo se za enkrat še kritike glede nujnosti tega zakona, ki ga vlada iz neumljivih razlogov forsira pred drugimi mnogo boli nujnimi in potrebnimi zakonskimi predlogi kakor n. pr. pred zakonom o izenačenju davkov. Osnutek zakona o izkoriščanju vodnih sil, če odgovarja svoj čas objavljenemu načrtu in ga niso morda vendar znatneje predelali, o čemer pa upravičeno dvomimo, je že sam na sebi tako nepopoln in pomanjkljiv, da je tako z gospodarskega kakor pravnega stališča naravnost nesprejemljiv. Vsaka pokrajina naše države, tako prečanski kraji kakor Srbija, ima svoje vodno pravo, veljavno še izza predvojnega časa. Potrebno je predvsem, da se ti vodni zakoni izenačijo, ne pa, da se kazuistično trgajo iz enotnih pravnih kompleksov posameznega vprašanja in se skušajo enostransko zakonito reševati. K temu ne upravičuje niti sklicevanje na ustavo, ki daje pač smernice za gotova vprašanja, ki jih pa treba vsekakor enotno in sistematično rešiti zakonodajnim potom. Ministrstvo za kmetijstvo in vode je brezdvomno uvažujoč take razloge, določilo že pred štirimi leti posebno komisijo za sestavo **enotnega modernega vodnega zakona.** V to komisijo je bil tedaj celo brzojavno imenovan tudi zastopnik Slovenije, kot hidrotehnično najbolj razvite pokrajine. Ta komisija pa do danes ni imela niti ene seje niti ni bilo dosedaj čuti o kakem projektu enotnega vodnega zakona. A brez tega ne pojde!

Zgodovina vodnega prava je stara kakor človeštvo. Najstarejši pravni viri vsebujejo že tudi vodopravne predpise. Danes smatramo vodo za javno dobro. Pravice do tega javnega dobra (vodne pravice) pa urejujejo vodni zakoni, ki globoko in občutno posegajo v privatnopravne sfere. «V vodnopravnih zadevah mora veljati v prvi vrsti zakon. Gre torej za pravna vprašanja» (Pipuš), ki jih imajo reševati vodnopravna oblastva po predpisani instančni poti. Vodnopravno oblastvo razsoja in odloča o zasebnopravnih interesih posameznikov, izreka ekspropriacije, ureja medsebojne pravne odnošaje glede izrabe vode itd. V tem pogledu — da omenjamo samo eno — prinaša osnutek zakona o izkoriščanju vodnih sil celo zmedo. Po njem naj bi bila dovoljenja za izrabo vodnih sil pridržana ministrskemu svetu, Narodni skupščini in deloma kraljevim ukazom. Kakor že zgoraj izvajano, je dovoljenje vodnih naprav upravnopravno vprašanje. Narodna skupščina in drugi ustavni faktor pa sta zakonodajni oblastvi. Ne glede na njeno okornost bi v Narodni skupščini odločali še politično - strankarski vplivi, ne pa zakon in pravica. Vrhu tega bi tako določilo, ki bi uvajalo naravnost kabinetno justico, nasprotovalo tudi ustavi in zakonu o občni upravi. Tudi v drugih modernih državah si je državno oblastvo zasigralo gotovo ingerenco na izkoriščanje vodnih sil, toda le strogo v mejah zakonitosti. Tako ustvaria n. pr. osnutek novega deželnega vodnega zakona, ki ga je bivša avstrijska vlada l. 1911 predložila vsem deželnim zborom, za državna, deželna in občinska podjetja le predpravico za izrabo gotovih javnih vod. Zanimiv je v tem pogledu razvoj vodnega prava v zveznih deželah avstrijske republike po prevratu, ki so si zakonodajnim potom hitele zasigurati take predpravice.

Iz razloga neustavnosti že je tedaj ta osnutek zakona o vodnih silah nesprejemljiv. Ima pa še številne druge hibe.

Moderno vodno pravo stremi z vidika čim racijonelnejše izrabe vodnih sil za razširjenjem ekspropriacijskih možnosti. Predmetni osnutek zakona pa pomenja v tem oziru naravnost poslabšanje napram današnjemu pravnemu položaju vsaj po veljavnih vodnih zakonih v Sloveniji. Da bi bila s tem občutno prizadeta vodna industrija in podjetnost, je jasno.

Zato se more izkoriščanje vodnih sil urediti edino le z modernim enotnim vodnim zakonom s sodelovanjem pravnih in tehničnih strokovnjakov in prizadetih gospodarskih krogov.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (27. t. m.) zaradi praznika ni poslovala.

Živinski sejem v Mariboru (27. t. m.) Dogon 11 konjev, 10 bikov, 12 volov, 290 krav, 11 telet, skupno 684 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 9 — 10, poldebeli 7.50 — 8.25, plemenski 6.50 — 7, biki za klanje 6.50 — 8, klavne krave debele 8.50 — 9.50, plemenske debele 5.75 — 8, krave za klanje 3.75 do 5.50, molzne in breje krave 4.75 — 6.25, mlada živina 6 — 9 Din. Prodanih je bilo 317 glav; od tega v Avstrijo 28. Mesne cene: govedina 10 — 19, teletina 12.50 — 20, sveže svinjsko 12.50 — 27.50 Din za kg. Kupčija je bila živahna.

Dunajski goveji sejem (26. t. m.) Dogon 2837 komadov; od tega 611 glav iz Jugoslavije. Prvovrstna živina je obdržala cene, vse druge kakovosti so ob zapirajočem se prometu oslabele do 5 in še več grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže: voli I. 1.70 — 1.90 (izjemno 2 — 2.25), II. 1.30 do 1.60, III. 1.10 — 1.25, biki 1.10 — 1.55, krave 1.05 — 1.50 (do 1.65) in slaba živina 0.55 — 0.95 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (26. oktobra.) Kupčija se je držala v ozkih mejah, kakor običajno v začetku tedna. Ameriški tečaji koncem tedna so bili čvrstejši. Pšenica je tendirala nekaj prijaznejše. Rž je cenejša. Zanimanje za turščico je majhno. Kupčija v ovsu boljša. Notirajo za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine v šilingih: pšenica: domača 38 do 39, madžarska s Potisja, 79 — 80 kg 42 do 44; rž: marchfeldska 29 — 29.25; ječmen: domači 35 — 43, slovaški 42 — 46; turščica: 29 — 30; oves: 29 — 31; pšenična moka «0»: domača 70 — 73.

= **Železniške konvencije z Italijo in Madžarsko.** Iz Beograda poročajo: Naše prometno ministrstvo je pripravilo ves materijal za sklenitev prometne železniške konvencije z Italijo in Madžarsko. Na podlagi dogovora v Neptunu je odrejeno, da se imata v vprašanju teh železniških konvencij vršiti dve konferenci med zastopniki interesiranih držav. Prva konferenca se je otvorila včeraj v Benetkah. Na njej se bodo obravnavala vsa vprašanja, ki se nanašajo na jugoslovensko - jadranski promet, odnosno na celokupni naš izvoz in uvoz preko Trsta in Reke. Obenem se bo razpravljalo tudi o vprašanju madžarsko-jadranske tarife. V to vprašanje spada celokupen tranzit preko naših železnic, upostavljen na podlagi začasnega dogovora med našimi in madžarskimi železnicami, ki je bil podpisan dne 18. avgusta t. l. Druga konferenca se bo vršila v Rimu dne 4. novembra t. l. Na njej se ima izdelati tarifa za naš uvoz v Italijo in za italijanski izvoz v našo državo. Razen tega se bo izdelala tarifa tako za naš tranzit preko Italije v Švico in Francijo kakor za tranzit italijanskega blaga preko naše kraljevine v sosedne države.

= **Vinski trg v splitski oblasti.** Po poročilu velikega župana splitske občine je večina vina iz leta 1924. že razprodana. Trgatev je začela po različnih krajih v začetku polovice p. m., a končala se je pretekli teden. Računa se, da bo donos za 12 do 15 odst. manjši od preteklega leta. Ne samo, da je letošnja produkcija vina padla v kvantiteti, ampak je tudi kvalitativno zaostala za lanskim produktom. Za čas trgatve je bila trgovina z grozdjem in tudi z moštom dovolj živahna. Po vrsti in kraju se je plačevalo belo grozdje po 2 do 3 Din, črno od 1.50 do 2 Din za kg, a sorazmerno enako tudi mošt.

= **Prodaja niške tvornice usnja.** Iz Beograda poročajo: Tvornica usnja v Nišu, last tamošnje industrijske prometne banke, je na prodaj. Dne 24. novembra se bo vršila licitacija. Tvornica se nahaja ob reki Nišavi, oddaljena okrog 11 km od Niša, in zavzema 4000 kvadratnih metrov zazidane površine. Podjetje ima lastni industrijski železniški tir, ki vodi od tvornice do glavne železniške postaje.

= **Izvoz kanadskih avtomobilov v Jugoslavijo.** Iz gospodarskega poročila našega generalnega konzulata za Kanado v Montrealu je povzeti, da je začela tudi Kanada uvažati avtomobile v našo kraljevino. V mesecu avgustu se je izvozilo iz Kanade 50 avtomobilov marke Studebaker v Beograd. To je prvi transport te vrste po vojni.

= **Prodaja starih rabljenih sodov.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 6. novembra ponudbe za prodajo 500 kom. starih rabljenih sodov. Predmetni pogoji so pri Ekonomskem odelenju te direkcije interesentom na vpogled.

= **Dobave.** Pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu, Gajeva ul. 3a se zaključujejo vsak torek in petek od 11. do 12. ure direktne pogodbe za dobavo sena, slame in ovsa. Predmetni pogoji so pri omenjeni intendanturi na vpogled. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. novembra ponudbe za dobavo 30 kg asbestnih vrvic ter za dobavo 120.000 kilogramov cementa; do 6. novembra ponudbe za dobavo 900 komadov lopat, za dobavo 104 kom. rašpelj, za dobavo 40 higijenskih pljuvalnikov ter za dobavo 50 komadov karbidnih svetiljk. Predmetni pogoji so pri ekonomskem odelenju te direkcije interesentom na vpogled. Komanda pomorskog arsenala v Tivtu sprejema do 11. novembra ponudbe glede dobave raznega materijala (žima, preja, laneno platno, rinčice za šatore in pokrivače, usnje za tapeciranje, usnjeni gumbi itd.), do 12. novembra ponudbe za dobavo raznega materijala (železne zakovice za sode, šamota v prahu, rebrasta in železna pločevina, žel. vijaki z maticami itd.) — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 5. novembra pri štabu 40. pešad. polka («Triglavskega») vojašnica kralja Petra glede dobave živil (3656 kg makaron, 3159 kg pšeničnega zdroba, 300 kg koruznega zdroba, 1722 kg ješprenjčka, 6521 kg fižola, 8052 kg riža, 4737 kg svinjske masti, 622 kg olja, 768 l kisa, 3510 kg sladkorja, 1770 kg konzervne kave in 152 kg čaja; 16. novembra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 20.000 kg lanenega firneža; 19. novembra pri direkciji pošt in telegrafov v Ljubljani glede dobave 35 dežnih plaščev; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave rebraste pločevine. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

= **Katastrofalno padanje francoskega franka.** Na mednarodnih deviznih tržiščih francoski frank že dalje časa nazaduje, zadnje dni pa je katastrofalno padel. Na vseh tržiščih so ponudbe v frankih velike, toda povpraševanje minimalno. V borznih krogih zatrjujejo, da izvira padanje iz Amerike, kajti tamošnji finančniki baje izrabljajo vsa sredstva, da vržejo frank in s tem izvedejo pritisk za ureditev francoskih dolgov Ameriki. V nekaterih borzah je francoski frank padel v pondeljek celo pod tečaj italijanske lire, dočim belgijski frank že itak notira visoko nad francoskim. Kakor poročajo iz Pariza je v pondeljek francoski ministrski svet razpravljal med drugim tudi o vprašanju franka. Finančni minister je uvedel preiskavo proti borznim senzalom radi deviznih špekulacij. Hoče se ugotoviti, od katere strani izvira akcija proti francoskemu franku. Spričo tako silnega padca se je izvršila intervencija na zunanjih borzah v korist francoskega franka in je imela že uspeh, da se je frank zopet nekoliko popravil. Kakšna bo usoda franka v naslednjih dneh, je težko prerokovati.

= **Ford in Fiat.** Tvornice Fiat v Turinu demantirajo časopisne vesti, po katerih bi se imel Fiat fuzionirati z ameriško tvrdko Ford, ki bi prevzela njene tvornice v Italiji. Ne demantira pa vesti o kolaboraciji med obema podjetjema.

= **Hausse na francoskem lesnem tržišču.** Menda največ zaradi oslabitve francoskega franka so začele na francoskem lesnem tržišču cene naraščati. Boljšim vrstam lesa so poskočile cene za 30 odst.

= **Zaščitne carine za poljsko sladkorno industrijo.** Iz Varšave poročajo: Zaradi visokih cen sladkorju, povzročenih po velikih produkcijskih stroških, obstoja opasnost, da bo inozemski sladkor zavzel poljski trg. Da se prepreči večji uvoz, je carinski komite soglasno sklenil povišati uvozno carino na sladkor, ki je znašala doslej 35 zlatnikov za 100 kg kristalnega sladkorja. Predlog carinskega komiteja je bil od pristojnih instanc sprejet in se bo v kratkem izvedel.

= **Ruska banka v Parizu.** Pred meseci si je zagotovila Sovjetska banka za trgovino z inozemstvom večino delnic pariške Banque Commerciale pour l'Europe du Nord, ki jo je svoječasno ustanovil ruski veletrgovec s čajem Vysocki. Nakupna cena večine delnic pariške banke je znašala okrog 30 milijonov francoskih frankov. Pod rusko upravo se je promet zelo dvignil, kar pokazuje izkaz bilance koncem avgusta t. l., ki je znašala 75.8 milijona napram 21.2 milijona koncem maja t. l. Silno so se dvignili tudi tekoči računi in vloge.

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ", ker eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ"

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričaje se! 98-a VI

Borze

27. oktobra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčiški zaključki.) — **Vrednote:** investicijsko 80—80, (80), Vojna škoda 334—0, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—23, kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—23, Celjska posojilnica 200—205, Ljubljanska kreditna 230—0, Merkantilna 101—102 (101), Kreditni zavod 175—185, Strojne 120—123, Vevče 120—128, Stavbna družba 100—110, Šešir 142—0 — **Blago:** les: hrastovi plohi od 2.50 m napr., od 20 cm šir. naprej 70, 80, 90, 110, 130 mm, I., II., fco Postojna tranz 3 vagoni 900—920 (900); jesenovi plohi, neobrobljeni, suhi, 60 do 120 mm, od 2—5 m, fco vag. Postojna tranz 0—1400; bukova drva, suha, 1 m dolž., fco nakl postaja 1 vag. 20—20 (20); poljski pridelki: turščica: stara, fco baška postaja 0—177.50, baška, stara, tov. prosto Postojna 0—233, umetno sušena, tov. prosto Postojna 0—209, nova, času primerno suha, za dob. jan., tov. prosto Postojna 0—136, okrogla, nova, suha, mletve spos., fco Sombor, kval. gar. Ljubljana 1 vagon 130—130, (130); krompir beli, fco vag. Beltinci 0—76.50; otrobi, debeli, mešani eno petinko s koruznimi, fco štajerska postaja fižol bok., 1925, fco Ljubljana, b/n, fco vreča 0—350; pšenica domača, fco Ljubljana 260—0, otrobi: drobni, fco Postojna tranz., b/n 0—170, srednji, fco baška post. b/n 0—145, turščica: nova, 100% kase pri sklepu, fco slav. post 0—122.50, nova v storžih, fco slav. post. 0—75; oves, slav., fco nakl. post. 0—170, fco Postojna tranz. 200—0; fižol: mandolon, b/n fco Postojna tranz. 340—0, prepeličar, fco Ljubljana 310—0, ribničan, fco Ljubljana 300—0, kostanj divji, letošnji, fco vag., nakl. postaja 55—.

ZAGREB. V bančnih in industrijskih vrednotah brez prometa. Tendenca za Vojno škodo je precej mlačna. Začela se je trgovati Vojna škoda po tečaju 333, vendar se je tekom sestanka zaradi večjega povpraševanja popravila nazaj na 337. Za december se je trgovala po 343.5—344, za november po 341. Investicijsko je likvidirano po 80, agrarne po 51. — Dinar je obdržal davi v Curihu svojo včerajšnjo višino. Zagrebško devizno tržišče se je začelo s čvrstejšo tendenco, zaradi česar beležijo zaključni tečaji nadaljnji skok. Čvrsta tendenca za posamezne devize je bila izzvana zbog njihove okrepitve v Curihu. To velja predvsem za Italijo, London in Pariz, ki so mednarodno čvrsti. Narodna banka je krila povpraševanje v vseh čekih. Proti koncu sestanka je tendenca za posamezne devize nekoliko popustila. Skupni promet v devizah je znašal 9.2 milijona dinarjev. Notirale so devize. Amsterdam 2266—2286, Dunaj 792.3—802.3, Berlin 1342.3—1352.3, Bruselj 255—259.5, Budimpešta 0.0789—0.0799, Italija izplačilo 224.12—226.52, London izplačilo 273.48—275.48, ček 273.25—275.25, Newyork ček 56.196—56.796, Pariz 235.7—239.7, Praga 166.8—168.8, Švica 1086—1094, ček 1085—1093; valute: dolar 55.55—56.15; efekti: bančni: Trgo zaključek 11, Eskomptna 127—128, Poljodjelska 21—23, Kreditna Zagreb zaključek 132, Hipo 72.5—73, Jugo 108—110, Ljubljanska kreditna 225—0, Obrtna 85—87.5, Praštediona 959.5—962, Slavenska 49—50, Srpska 144—146; industrijski: Eksploatacija 54—56, Gutmann 370—380, Slaveks 145—147, Slavonija 50—51, Trbovlje 0—360, Vevče zaključek 120; državni: investicijsko 80, agrarne 51, Vojna škoda promptna 336—337, za ultimo t. m. 336—337, za november 340—342.

BEOGRAD. Devize: Dunaj 794—795, Berlin 1345—1347, Bruselj 0—255.5, Bukarešta 26.5—27, Italija 224.75—225.25, London 274.1—274.2, Newyork 56.45—56.47 in pol, Pariz 238—239, Praga 167.7—167.8, Švica 1088.5—1088.75.

CURIH. Beograd 9.20, Berlin 123.70, New york 519.10, London 25.175, Pariz 22, Milan 20.65, Praga 15.40, Budimpešta 0.007270, Bukarešta 2.475, Sofija 3.80, Varšava 85, Dunaj 73.15.

TRST: efekti: obligacije Julijske Krajine 66.60, Živnostenská 268, Lloyd 1000, Split cement 450, Krka 358; devize: Beograd 44.50 — 44.80, Dunaj 350 — 360, Pariz 106.50 — 107.50, London 122 — 122.20, Newyork 25.15 — 25.30, Curih 284 — 287; valute: dinarji 44 — 44.75, 20 zlatih frankov 95 — 99.

DUNAJ. Beograd 12.54 — 12.58, Berlin 168.72 — 169.22, Budimpešta 99.30—99.60, Bukarešta 3.37 — 3.39, London 34.3550 do 34.4550, Milan 28.10 — 28.22, Newyork 708.35 — 710.85, Pariz 29.99 — 30.15, Praga 20.99 — 21.07, Varšava 117.05 — 117.55, Curih 136.52 — 137.02, Sofija 5.17 — 5.21; dinarji 12.51 — 12.57.

PRAGA. Beograd 59.975, Curih 651, London 163.65, Milan 134.25, Dunaj 477.875.

BERLIN. Beograd 7.42, London 20.338, Newyork 4.195, Praga 12.43, Milan 16.70.

LONDON (Opoldne) Beograd, 274, Newyork 484 in sedem osmink, Italija 121.93, Švica 25.18.

NEWYORK. (zaključno 26 t. m.) Beograd 1.77, London 4.84 in petnajst šestnajstink, Italija 3.98 in tri četrtinke, Dunaj 14, Švica 19.25 in pol.

Sport

Jugoslavija : Češkoslovaška

Danes popoldne ob treh se vrši na igrišču Slavije v Pragi nogometna tekma med našo in češkoslovaško reprezentanco. Naši igrači so dospeli včeraj, v torek ob 6.30 zjutraj v Prago, kjer so bili prisrčno sprejeti.

Prvič sta se moštvi Jugoslavije in Češkoslovaške srečali leta 1920. na olimpijadi v Antwerpenu. Takrat so z lahkoto zmagali Čehoslovaki s 7 : 0. Tudi leto kasneje niso naši igrači v Pragi bolje odrezali. Bili so poraženi s 6 : 1. Toda že leta 1922. je bila sreča Jugoslovenov bolj mila. Pri tekmi v Zagrebu so porazili Čehoslovake s 4 : 3 ter leta 1923 igrali v Pragi neodločeno s 4 : 4. Zadnja tekma se je vršila lani v Zagrebu. Zmagali so Čehoslovaki z 2 : 0.

Naši igrači stojijo torej letos pred precej težko nalogo. Češkoslovaška reprezentanca je letos dosegla že tri lepe zmage, in sicer proti Avstriji 3 : 1, proti Poljski 2 : 1 in proti Madžarski 2 : 0. Skoraj gotovo je, da bo premagala tudi naše moštvo. Naloga naših igračev je predvsem, da že z ozirom na tekmo z Italijo dosežejo čim bolj časten izid.

Medmestna rokoborbna tekma Zagreb : Maribor

V Mariboru se je vršila v nedeljo med mestna rokoborbna tekma Zagreb : Maribor; Zagreb je zastopala Croatia, Maribor pa Merkur. Merkur je edini klub v Mariboru, odnosno drugi v Sloveniji, ki goji težko atletiko. Mariborski atleti so se častno borili za svoje barve in dosegli lepe uspehe. Tekmo je sodil zelo korektno in nepristransko savezni sodnik g. Čimia iz Zagreba.

Stanje v posameznih kategorijah je sledeče:

I. Rantam: 1. Časar (Merkur), 2. Jurković (Croatia), 3. Znidarič (M.).

II. Peresna teža: 1. Lobnik (M.), 2. Spevan (C.), 3. Glumac (M.).

III. Lahka kategorija: 1. Mertner (C.), 2. Catalinić (C.), 3. Gumze (M.).

IV. Srednja kat. A: 1. Marković (C.), 2. Tretnjak (M.), 3. Breznik (M.).

V. Srednja kat. B.: 1. Arzenšek (M.), 2. Čeleda (Croatia).

Po rokoborbi se je vršilo propagandno boksanje, ki je vzbujalo med občiestvom veliko pozornost. V tej disciplini so Zagrebčani znano nadkriljevali domačine, posebno se je odlikoval znani zagrebški boksar Rupčić, ki je pokazal izborno tehniko in veliko izurjenost.

Še nekaj zadnjih nogometnih tekem. Beograd: Prvenstvene: BSK. rez. : Soko rez. 1 : 1. Tekma med prvima moštvoma imenovanih klubov je bila radi slabega igrišča odpovedana. Obilić : Boemija 11 : 1, Srbija : Sparta 4 : 3. *Subotica:* Jugoslavija : Sand 4 : 3 (1 : 2). *Monakovo:* V. f. R. Fürth : 1860 München 2 : 2. *Nürnberg:* I. F. C. Nürnberg : S. K. Levski (Sofija) 9 : 1. *Kladno:* DFC. : Sparta (Kladno) 5 : 4. *Topolice:* Union Žižkov : Teplitzer F. K. 2 : 1. *Brno:* Moravska Slavija : Židenice 5 : 1. Ta tekma je bila prekinjena 25 minut po pavzi. Sodnik je moral izključiti štiri igralce. *Sombor:* Bačka : Sombor 4 : 1.

Italija : Jugoslavija. Italijanska reprezentanca, ki bo igrala proti naši reprezentanci, dosedaj še ni sestavljena. Vsekakor bodo gotovo prišli v reprezentanco nastopni igrači, ki so v zelo dobri formi: Libonatti (Torino) kot srednji napadalec, Muzzioli (Bologna) kot desna zveza, Piccaluga (Pro Vercelli) kot levok rilo ter Milano (Pro Vercelli) za srednjega krilca. 1. novembra se vrši zadnja trening-tekma najboljših italijanskih igračev, ki bodo igrali proti moštvu madžarskih igračev, ki živijo v Italiji. Šele po tej tekmi se bo definitivno sestavila italijanska reprezentanca.

ASK. Primorje, hazenska sekcija. Danes ob 16. uri trening vseh hazenašič na našem igrišču. — Trener.

Iz damske sekcije S. K. Ilirija. Danes popoldne ob 16.30 trening za vse hazenašice. Istočasno se bo pobirala članarina. Opozarjajo se ponovno vse članice, da je oddati vso opremo, ki je last kluba v roke gdč. Omanove. Ker se bodo najbrže v kratkem vršile pokalne mladinske tekme, je trening važen predvsem za one, ki niso stare še 16 let. — Načelnik.

Iz LNP. (službeno). Danes, v sredo ob 20. uri v sobi Sportne zveze, Narodni dom, seja k. o., h kateri se pozivljajo posebno novi gg. odborniki: ing. Obereigner, Cimperman in Kestl. Ob 20.30 seja p. o. istotam. Nadalje se pozivljajo na sejo k. o. ob 20. uri sledeči igralci: Drachsler, Budja, Gaberščik in Kosec. — Tajnik II.

Maribor : S. K. Mura 11 : 0 (5 : 0). V nedeljo je igral ISSK. Maribor v Murski Soboti prvenstveno tekmo z Muro. Mura je do konca igre držala tempo, ki ga je diktiral Maribor, ter igrala zelo požrtvovalno. Pri Mariboru je bila odlična krilska vrsta, ki je uspešno podpirala napad, ki je neprestano oblegal vrata S. K. Mure. Sodil je g. Radolič.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 27. oktobra 1925. — Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	768.7	7.0	jug. vzh.	obl.	
Ljubljana . . .	14	767.6	13.6	vzhod	več. jas.	
Ljubljana . . .	21.	767.9	9.2	brezv.	jas.	
Zagreb	7.	767.6	9.0	jug. vzh	„	
Beograd . . .	7.	767.5	10.0	brezv.	„	
Dunaj	7.					
Praga	7.	764.0	6.0	jug	več. obl.	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 6.30 zahaja ob 16.57, luna vzhaja ob 14.2 zahaja ob 6.0.
Barometer stanovit, temperatura nižja

Dunajska vremenska napoved za sredo: Lepo vreme nesigurno, posebno na zapadu bolj oblačno. Milo.

---

režim. Polemizira z izjavami Stojadinoviča ob zadnjem njegovem obisku in napoveduje, da se začne 28. septembra proces proti 44 obtožencem radi 80 kaznivih dejanj. Nastopi 750 prič, spisi pa tehtajo par stotin kg. List pravi, da so to drugi Jovana Plamenca, ki so se borili «za pravu Crne gore», pri tem pa zagrešili navadne rope in umore, zapeljani po svojem vodji, «ki se sedaj izprehaja po Beogradu z zahtevo, da se mu vračunajo leta agitacije v Ameriki v njegovo službeno dobo.»

V dveh urah je Cetinja dovolj. Ko avto že vozi, čujem od zadaj še opazko: «Meštrovićevski tipi».

Lepe ženske, krasni moški, tudi za neekscentrične Francozinje.

Šofer dobi plačilo 200 Din za osebo.

«Visoka cena za ogled starih operetnih kulis!» **Dr. I. P.**

Slovenski biografski leksikon

izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali Din 90 za posamezni zvezek. Naročila sprejema in odtaja že prvi zvezek založnica **Zadružna gospodarska banka v Ljubljani** in njene podružnice. 423-a

Sokol

Otvoritev gledališke sezone v Št. Vidu nad Ljubljano

Prosvetni odsek naprednih društev v Št. Vidu je otvoril v nedeljo v šolski dvorani svojo tretjo igralsko sezono 1925/26 z Golarjevo «Vdovo Rošlinko».

Predstava je v moralnem in gmotnem ozi‑ru sijajno uspela. Vsi igralci brez izjeme so izvrstno spolnili svoje naloge. V napredek in še boljše bodoče uspehe, nekoliko kritike o posameznih hibah igralcev.

Režija pod vodstvom br. Bitenca je bila prav dobra: vloge hvaležno in posrečeno razdeljene: scenerija — domača kmečka hiša — zelo okusno opremljena v gorenjskem slogu. Pri premenjavi svetlobe bo treba drugič več pazljivosti in v to svrho oder dobro spopolniti. Rošlinka — Dora Kregarjeva — je izvršila svoje delo prav mojstrsko, le v tretjem dejanju je sprejela proglašenje snubcev za roko njene hčerke s prevelim razočaranjem. Janez — Vinko Zalokar — je bil v resnici pravi gorenjski hrust in prav postaven, čeden fant. Vlogo kmečkega fanta je precej zadel, toda v drugič naj ostane stalen pri izgovorjavi, glede našega, naj ne uporablja različne dialekte. Pri veselih prizorih naj izvaja z bolj naravno, kmečkemu fantu odgovarjajočo hudomušnostjo. Balantač — Vinko Bitenc — ni imel prave maske. V nastopu je bil dober, mestoma prav dober, akoravno mu ne pri‑stoja kot osebi taka vloga, osobito ne njegovemu organu. Manca — Mauričeva — prav ljubka, v drugič malo več kmečko deviškega temperamenta. Tončka — Anica Prestorjeva — kot zelo zgovorno in veselo kmečko dekle, je podala svojo vlogo brezhibno. Ostale manjše vloge so bile v rokah začetnikov-igralcev, ki so bili kot taki kos svoji nalogi.

Za nad vse kolosalno udeležbo občinstva, tako da velika večina sploh ni dobila vstopnic, je preskrbel deloma sam odsek, deloma pa tudi brezplačno reklamno podjetje Zabret & Comp v cerkvi na prižnici. Sko‑ro nerazumljivo je, da so postali naši politični nasprotniki tako veliki gentlemani. Zatorej jim bodi izrečena javna zahvala. Obratni predmet te reklamne tvrdke je obrazložil včerajšnji M. A. C.

Toda, da se javnost še bolje spozna s to firmo, evo — naj bo v znak hvaležnosti še nekaj besedi, dasiravno predmet ni vreden, da bi ga premleval. Glavna točka na dnevnem redu vseh nedeljskih pridig je bila pohujšljiva Golarjeva Vdova Rošlinka. Vsem šentviškim pohlevnim ovčicam je bi‑lo pod smrtnim grehom prepovedano udeležiti se te predstave, kdor bi pa sodeloval, bo sploh izobčen iz cerkve. Čez dan se je od raznih strani slišalo, da bodo nasprotniki izvršili tudi napad, da razbijejo predstavo. In res — prišla je usodna ura — začetka predstave. Od vseh strani je drvelo občinstvo v prostorno dvorano šentviške šole. Naenkrat je zmanjkalo vstopnic, občinstvo pa je še vedno prihajalo. Odslovili so jih s pripombo, da pride brhka vdova Rošlinka še enkrat v Št. Vid na oder prosvetnega odseka naprednih društev. Br. Šmajdek je pričel z otvoritvenim nagovorom. Dotaknil se je tudi reklamnih dobrotnikov. Občinstvo je seveda takoj reagiralo z ogromnim aplavzom in Živio!-klici. Predstava je bila krasen umetniški in kulturni napredek, obenm pat udi velika manifestacija za narodno kulturno stvar. Drama «Spavaj moja deklica» se ne bo uprizorila v nedeljo dne 1. novembra, kakor je bilo prvotno objavljeno, marveč prihodnjo nedeljo dne 8. novembra.

Sokolske publikacije

V zadnjem času smo dobili zopet štiri sokolske publikacije, ki zaslužijo vso pozornost sokolskih pripadnikov.

Sokolski Glasnik je izšel kot dvojna številka, in sicer 19. in 20., s prilogo »Jugoslovenski Sokol« št. 8. Glasnik ima na uvodnem mestu poziv na sokolska društva, da priredijo tudi letos dne 1. decembra proslavo ujedinjenja kot savezni dan. Ta proslava naj obsega poleg telovadnih nastopov in prosvetnih točk tudi zaprisego novovstopivšega članstva in obvezno predavanje: Sokol kot jugoslovenski državljan in član zveze Slovansko Sokolstvo.

Dalje prinaša Glasnik poročilo o proslavi 1000letnice hrvatskega kraljestva in govor staroste br. Gangla na tej proslavi. Sledijo sklepi odborove seje dne 7. septembra v Zagrebu in poročilo o seji saveznega prosvetnega odbora.

Članek Vsesokolski zlet v Pragi l. 1926. objavlja, da se jugoslovensko Sokolstvo — članstvo in naraščaj — udeleži tega zleta in vsebuje tudi vzorec pravilnika za zbiranje zletnega fonda, ki naj omogočuje čim večjo udeležbo v Pragi. Iz organizacije JSS prinaša ta številka 5 zapisnikov sej starešinstva JSS in zapisnik seje saveznega prosvetnega odbora. Med beležkami in raznoterostmi pa je zbranega mnogo drobnega gradiva o drugih telovadnih organizacijah. Dopis iz Cetinja pa poroča, kako se je Sokolstvo iz Črne gore udeležilo svečanega prenosa zemeljskih ostankov Petra II. Njegoša.

Jugoslovenski Sokol končuje članek br. dr. Fuxa: O pomenu stikov češkoslovaškega in jugoslovenskega Sokolstva, to je predavanje, ki ga je imel savezni tajnik v Pragi ob otvoritvi Tyrševega doma. Glavno vsebino pa tvori razprava br. dr. Koširja: Anatomija in fiziologija človeka s posebnim ozirom na telovadbo. Kolikega pomena je ta razprava s tehničnega pogleda, smo že omenili in bo to prvo delo te vrste v naši literaturi. Posebno vrednost dajejo članku številne slike, ki se nahajajo med besedilom in ga dobro ponazorujejo. Pregled delovanja o francoskih gimnastih in o sokolski književnosti zaključuje to številko.

Sokolska župa Zagreb je izdala 10. številko svojega župnega glasila *Sokolski Vjesnik*. Tudi ta ima lepo vsebino. na čelu ji pesem br. Katalinić-Jeretova: Sjeni kralja Tomislava. Potem sledijo članki: V Prago, Naša politika, Sokolski dani u Zagrebu. Sistematika tehničnog i prosvetnog rada u društvu 1925—1926. Ostala polovica vestnika je napolnjena z zanimivimi poročili iz župe, saveza in slovanskega Sokolstva, tako da nudi pregled vsega sokolskega dela v zadnjem času. V rubriki »Razno« se peča tudi s separatističnim hrvatskim Sokolstvom.

List za sokolski naraščaj *Sokolič* in njegova priloga za sokolsko deco *Naša radost* sta izšla zopet prvič po počitnicah in zato tudi v dvojnem obsegu. Sokolič ima primerno razpravico o 1000letnici hrvatskega kraljestva in dva spisa o Petru II. Njegošu, obe aktualni razpravi za sedanji čas. Lepa je pesem »Duša« od Isaije Mitroviča, bosanskega pesnika. Br. Vrdoljak nadaljuje svoj za sokolsko mladino poučni in propagandistični članek Sokolstvo u zarobljenim krajevima, br. Bajželj pa razlaga o sokolski ideji pod naslovom Prosvetna šola, kar je za pravo razumevanje Sokoličev o Sokolstvu neobhodno potrebno. Izvrsten je članek »Zakaj kadiš«, ki brez doktrinarstva odvrača mladino od kajenja tobaka. Za vadbo mladine pa so objavljene proste vaje za žensko deco za zlet v Pragi. Med dopisi je poročilo o naraščajskih tekmah župe Celje in o prireditvi župe Banjaluka na Čorkovači. Kratka poročila iz češkega Sokolstva in o novih knjigah tvorijo zaključek listu.

Naša radost ima dve pesmici, in sicer prvo hrvaško U Sokole mlade in slovensko Bratcu Peterčku s sliko prestolonaslednika Petra v sokolskem dečjem kroju. Ljubezniva je zgodbica o Metki in Špeli, ki je prevod iz češčine, primeren za najmanjše Sokoliče. Enaki sta tudi dve pravljici iz lužiške srbščine. Vmes je pesmica Tri bora v srbohrvaščini, kratka sličica o Korotanu in Primorju ter črtica iz medzletnih tekem v Beogradu, ki opisuje prihod sokolske dece na telovadišče. Precejšen prostor zavzema zabava, ki prinaša računske naloge, uganke in eno načrtovalno nalogo. — Listič je za sokolsko mladino najprimernejše čtivo.

Sokolstvo v Afriki. Starejšinstvo ČOS je na svoji seji 7. t. m. vzelo na znanje poročilo o ustanovitvi sokolskega društva v Durbanu v južnei Afriki. Društvo je bilo dodeljeno zagranični župi, ki obsega vsa češka sokolska društva izven mej Češkoslovaške republike, razen severoameriških, ki so organizirane v lastne župe.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor - 15. decembra

Da se prepričate,

da ste dobili pravo

MAGGIjevo **zabelo**

morate dobro paziti na ime **MAGGI** in na varstveno znamko

zvezda s križcem

Pri napolnjevanju naj se zahteva izrecno MAGGIjeva zabela iz velike MAGGIjeve originalne steklenice, ker iz teh se po zakonu sme prodajati samo prava MAGGI zabela

Strahovi

(Uprizoritev v celjskem mestnem gledališču dne 23. oktobra.)

Drama «Strahovi», ki jo je napisal Ibsen leta 1881. kot triinpetdesetletnik, ima kljub svoji znatni oderski starosti še vedno mnogo privlačne sile in aktualnosti. Spada med Ibsenove naturalistične družabne drame, v katerih pisatelj brez pridržkov razkriva bolezen moderne družbe. V «Strahovih» opisuje Ibsen surovo, podlo brezobzirnost moža v zakonskem življenju ter njene telesne in duševne posledice.

Petkovo uprizoritev je režiral g. mag. Fedor G r a d i š n i k. ki je oskrbel tudi dostojen prevod. Predstava je bila v splošnem povoljna, mestoma pa se ji je poznalo, da ni bila zadostno pripravljena in naštudirana. Tempo igre je bil v prvem in prvi polovici drugega dejanja prepočasen in poln mučnih pavz. Zadnje dejanje je bilo v vsakem pogledu najboljše. Ga. G r a d i š n i k o v a je igrala gospo Alvingovo požrtvovalno in občuteno; mestoma pa je bila nesigurna in v scenah s pastorjem prejokava. S toplino pa je podala ga. Gradišnikova težke materinske scene z Osvaldom in zelo dobra je bila v zadnji sceni tretjega dejanja.

Sina Osvalda je kreiral g. Fed. G r a d i š n i k. Zamislek njegove vloge je bil globok, naraven in vsled tega zelo prepričevalen. Mogočne viške je dosegel zlasti v scenah z materjo v drugem in tretjem dejanju, ob koncu tretjega dejanja pa je bil prehod v topo blaznost naravnost umetniško podan. K odličnemu uspehu je mnogo pripomogla izrazita, a neprisiljena mimika. Škoda le, da je bila na nekaterih mestih njegova izgovorjava malce pretiha.

G. B e l e je nastopil prvič v večji vlogi. To se mu je poznalo. Njegov pastor Manders je dihal vse premalo življenja. V dialogih z Alvingovo je bilo opaziti dalje neko površnost in nesigurnost, posledica nezadostnega znanja vloge. G. Bele pa je kljub temu pokazal talent za umerjene vloge.

Regino je Ibsen le v zadnjem dejanju krepkeje karakteriziral. Je to lirična vloga dekleta brez staršev, ki po usodnem odkritju o svojem poreklu z odločno gesto zapusti dom, v katerem je preživela zadnja leta. Ga. V o r b a c h - S a d a r j e v a je igrala Regino z razumevanjem in z dušo. Postavila je na oder prav pohvalno figuro.

G. Pfeffer je ustvaril s svojim mizarjem Engstrandom komorni tip napol propalega človeka, ki zna slabosti in nevednost ljudi izrabiti v svoj prid. V mimiki, kretnjah in maski je močno učinkoval. Poleg Osvalda je bil najboljša figura večera.

Scenerija je bila okusna in v stilu. Z razsvetljavo pa je letos težka reč. V drugem dejanju se je prehitro zmračilo in tudi ognjeni odsev ob koncu dejanja je šinil prehitro na oder. Mesečina ne pada skozi okno na strop, marveč k tlom.

Gledališče je bilo srednjedobro zasedeno. Občinstvo je igralcem živahno ploskalo. Kakor je bilo videti, je zapustila igra znaten vtis. —rp—

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. **Najmanjši znesek Din 5·—**

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. **Najmanjši znesek Din 10·—**

Obrt

Slike za legitimacije
izdeluje najnitreje fotograf Hugon HIBSER, Ljubljana, Valvazorjev trg 168

Službe (dobe)

Knjigovodja
zmožen bilance, popolnoma samostojen — z znanjem nemškega jezika, se sprejme takoj pri industrijski tvrdki. Natančne ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja pod «A. A. B. & C.» na upravo «Jutra». 27577

Korespondentinja
perfektna za italijanski jezik se sprejme takoj. — Ponudbe z navedbo dosedanje prakse na upravo «Jutra» pod «Kolonijale». 27580

Sobarica
se išče za vsa hišna dela. Ponudbe na naslov: Jelena Benko Zemun. Kralja Petra ul. 33. 27497

Parna pivovarna d. d. v Skoplju išče
pivovarskega mojstra in več pivovarjev, izurjenih v sodarskem pivovarskem poslu. Ponudbe poslati na poštni predal 65, Skoplje. 27491

2 spretna sodarja
katera sta že služila v pivovarnah in znata popravljati sode od piva, se takoj sprejmeta. Ponudbe na naslov: «Adria», pivovarna Senožeče pri Trstu (Senosecchia-Trieste) — Venezia Giulia, Italija. 26927

Trgovski učenec
zdrav in pošten, ki ima veselje do trgovine, s primerno šolsko naobrazbo se sprejme v trgovino z mešanim blagom V. Avsec, Stična. 26923

Vajenca
za mizarsko obrt, ne pod 15 let starega sprejme Jos. Goljar, mizar. Kleče št. 2, pošta Ježica pri Ljubljani. 27520

Več agiln. potnikov
za nov predmet (Massenartikel) se išče. Ponudbe pod značko «Agilen 13563» na upravo «Jutra». 27554

Organizatorja
z mesečno plačo, dnevnico in provizijo sprejme renomirana jugoslovenska zavarovalnica takoj. Mlajši, zdravi, trgovsko naobraženi reflektantje imajo prednost. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Stalna služba». 27581

Potnika
išče mlin za takoj. Prednost imajo oni, ki so v tej stroki že vpeljani. — Ponudbe pod «Mlinska industrija» na upravo «Jutra». 27526

Gospa ali gdč.
ki se želi izpopolniti v d a m s k e m krojaštvu se sprejme. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Dober uspeh 13551». 27540

Trgovska učenka
s potrebno šolsko izobrazbo se sprejme pri tvrdki Ant. Krisper, Mestni trg št. 26. Vpraša se v petek ob 10. uri dopoldne. 27545

Perfektno kuharico
išče za takoj, s 1. nov. ali pozneje Oti Vrišič, Selenburgova 3. 27523

Službe (iščejo)

Mesto solicitatorja
ali kaj sličnega išče vpokojen primorski sodni kancelist. Dopise pod značko «Vpokojen» na podružnico «Jutra» v Celju. 27499

Mlajša gospodična
iz dežele, s triletno blagajniško prakso v kopališču, z dobrimi priporočili, zdrava, poštena, pridna in skromna, išče slično službo Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Zanesljiva». 27498

Gospodična
vešča šivanja, išče službo natakarice ali boljše sobarice. Gre tudi k otrokom ali šivat na dom. Naslov pove uprava «Jutra». 27472

Kontoristinja
s prakso, vešča knjigovodstva, korespondence, slov. in nemške stenografije, išče službe v Ljubljani. Cenj. ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Vestna 13510». 27471

Industr. podjetja!
Popolnoma samostojen knjigovodja in bilancist ali korespondent v srbohrv., slovenskem in nemškem jeziku, z večletno prakso v velikih podjetjih v Zagrebu ter z najboljšimi referencami išče stalno mesto za takoj ali pozneje. Cenj. dopise prosi na upr. Jutra pod «Knjigovodja 13375». 27562

Mizarski pomočnik
vešč v izdelovanju najfinejšega pohištva, išče stalne službe z nastopom 1. decembra. bodisi v mestu ali na deželi. — Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Dober pomočnik». 27560

Prodajalka
išče službe v mestu ali na deželi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Agilna 13570» 27561

Potnik
ki potuje po vsej Sloveniji in je dobro vpeljan, želi zastopati dobro tvrdko katerekoli stroke proti proviziji. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Potnik». 27564

Gospodična
vešča vseh pisarniških del — z mnogoletno dunajsko prakso in najboljšimi spričevali išče nameščenja. — Dopise pod «Samostojna» na podružnico «Jutra» v Celju. 27524

Kuharica
z dobrimi izpričevali, ki bi opravljala vsa hišna dela išče stalne službe pri mali boljši družini. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Kuharica 13540». 27519

Za vsa hišna dela
se priporočam. Vešča sem tudi kuhanja. Ponudbe pod «Polona» na upr. «Jutra». 24434

Kot vzgojiteljica
k 1—2 otrokoma iščem mesta. Govorim slov., srbohrv. in nemški. Grem tudi izven Ljubljane k boljši družini. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiva 71» 27552

Pouk

Domača učiteljica
mlada in zdrava se išče za sedemletno deklico za popoldanske u. e. Naslov pove uprava «Jutra». 27516

Prodam

Nov smoking
proda po nizki ceni atelie Fran Iglič, Kolodvorska 28

Tapetni papir
za sobe in izložbe priporoča M. Tičar. Ljubljana 386

Opreme za neveste
store, zastore, jedilne in spalne garniture namizne in posteljna pregrinjala ter vse vrste vezenin v e l e ročno najceneje M. Zor Ježek. Ljubljana, Stritarjeva ulica 7. Prevzame vse kombinacije iz motivov. — Predtiskanje. Največja izbera načrtov. 468

Trgovci, pozor!
Vsled opustitve engros trgovine se proda razno galanterijsko blago pod lastno ceno. — H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg štev. 17. 27501

Vrhniško opeko
premog in d r v a dobite najceneje pri Vinko Kržetu Trnovski pristan štev. 22. 850

Dobro idoča partija
blaga: črnila v različnih barvah, arab. gumi itd. se proda. — Polne in prazne steklenice vseh velikosti, po zelo nizki ceni. Razven tega pisalna miza in nova blagajna (Wertheim). Naslov pove uprava «Jutra». 27396

Gasilni aparati
«Smrt plamena», epohalna iznajdba, deluje avtomatično, ne zamrzne, brez mehanizma. Ne kvari obleke in mobilij. Najcenejei Radivoj Krasnik & Comp., Ljubljana, Povšetova št. 3. 17377

Spalna oprava
iz trdega lesa, temno politirana, skoro n o v a se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 26952

Brzojavne droge
borove, več vagonov, prodam. Mera in cena po dogovoru. — Ivan Bohinc, Medvode. 26939

Prodam veliko množino najrazličnejših rabljenih
poštnih znamk
sortiranih v škatljicah (tudi takih, boljše vrednosti). Cena po dogovoru. Pogledajo se pri lastniku ob priložnosti. Naslov pove upr. «Jutra». 26905

Ugodno se proda:
malo rabljena kopalna peč, stiskalnica za seno, konjska oprema, landauer, tračnice (60 mm) z vozičkom (Plateauwagen), kompresor, stroji za mešanje betona. Železne blagajne. 2 tovorna Büssing auta, stružene velo, ladijska sidra, avtomat za plin (Gasautomat) in valjanec 15/II, 17/II in 20/II — Istotako se kupi stara litina, baker in medenina. Vprašanja pod «Zelo ugodno» na upravo «Jutra». 26880

Jermena za pogon
Ia inozemska, žage za polnojarmenike Ia remscheidske, lesena jermena kleparske stroje in tehnični materijal ima stalno v zalogi Rudolf Deržaj, Ljubljana, Slomškova ulica 1 26118

Proda se:
krasna starinska ruta, moška suknja, otroški stolček, posteljica in 2 svileni toaleti za gospodične. — Stari trg št. 16 (trgovina). 27542

Moška zim. suknja
dobro ohranjena in ženska jopa za 15 let staro deklico se ugodno prodasta. — Naslov pove uprava «Jutra». 27530

Pozor, kavarne!
Več marmornatih miz z železnim stojalom proda po ugodni ceni hotel Tratnik v Ljubljani. 26858

Mostno tehtnico
do 1000 kg in vreče proda Hackerja naslednik Moskovič, Zagreb. 27569

Kupim

Prazne steklenice «Odol»
k u p u j e drogerija Anton Kanc, sinova, Židovska ul. št. 1. 471

Okoli 100 kg kutinj
se kupi. Ponudbe na konzervno tovarno «Globus», d. d. na Vrhniki. 27444

Hmeljske droge
več vagonov k u p i m. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Hmeljski drogi». 26881

Rabljena dvokolesa
motorje, avtomobile, šivalne in pisalne stroje kupi proti izkazu lastnine Frane Batjel, Ljubljana, Zvonarska ulica 1. 26160

Želod, ježice, loj
in vosek kupuje Hackerja naslednik Moskovič, Zagreb 27570

Hmeljskih drogov
kupimo več vagonov. — Ponudbe na Hmeljarno v Žalcu. 27527

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Černe, juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 3 498

Pridelki

Namizna jabolka
zimska, sevniške voščenke in druge vrste razpošilja od 25 kg naprej à 4 Din kg franko Sevnica Karel Cimperšek, Sevnica. 27447

Čajno maslo
dober sir «Trapist» kupujem stalno v večjih količinah. Ponudbe z vzorci naj se pošljejo na naslov: S. Pejič, Split. 26955

Vinska trgovina
boljša, za katero bi kupoval vino, se išče. Ponudbe pod šifro «Ormoško in ljutomersko vino» na upravo «Jutra». 27495

Jabolka
razne vrste kg od 2 Din naprej, kakor fina zimska n u d i Lottspeich, Rimske Toplice. 27534

Posest

Nova hiša
v Ljubljani, 2 stanovanji, 10 arov lepega vrta, ugodno naprodaj. Naslov v upr. «Jutra». 26872

Lokali

Lokal
z stranskimi prostori, na Marijinem trgu s e o d d a proti odškodnini (event. s stanovanjem), ozir. se proda hiša. Naslov v upravi «Jutra». 27579

Vinska klet
obsežna, temperirana, se odda v industrijskem kraju v najem. Naslov pove uprava «Jutra». 27479

Majhna trgovina
zapuščena, s točenjem žganja, suho skladišče in stanovanje v Ljubljani ali okolici blizu kolodvora se išče. Ponudbe pod značko «Posodim denar» na upravo «Jutra». 27448

Lokal se odda
Naslov pove uprava «Jutra» 27559

Stanovanja

Dve sobi
ena opremljena, druga prazna, s e i š č e za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Tudi pritličje». 27575

Učiteljica
išče prazno sobo v sredini mesta s 1. novembrom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Učiteljica». 27576

Majhna sobica
opremljena, se odda solidnemu gospodu ali gdč. — Naslov pove uprava «Jutra» 27574

Soba
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo se takoj odda. Naslov v upravi «Jutra». 27565

Lepo sobo
z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom, v bližini Bleiweisove ceste, Tržaške ceste, ceste na Rožnik ali na Mirju, najraje v kaki vili iščem. Plačam dobro. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Vila». 27461

Sobo ali kabinet
z neoviranim vhodom ter elektr. razsvetljavo, v sredini mesta, išče s 1. novembrom soliden gospod. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mir božji». 27363

Iščem stanovanje
2 sob in pritiklin z elektr. razsvetljavo. — Plačam do 1000 Din. event. nekaj mesecev naprej. Ponudbe pod «Doktor» na upr. «Jutra». 27573

Opremljena soba
s posebnim vhodom se takoj odda v Sp. Šiški. — Naslov pove uprava «Jutra» 27536

Opremljena soba
s posebnim vhodom se s 1. novembrom odda v Škofji ulici št. 9/II. 27567

Majhna sobica
opremljena, s posebnim vhodom se odda. Poizve se v upravi «Jutra». 27466

Dve prazni sobi
po možnosti v sredini mesta se iščeta. Ponudbe pod «Zasedba» na upr. «Jutra». 27571

Stanovanje
obstoječe iz 2—3 sob, kuhinje in pritiklin išče mirna, majhna rodbina — po možnosti v sredini mesta. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Majhna rodbina». 27572

Opremljeno sobo
i š č e zakonski par brez otrok, tudi s samo eno posteljo in divanom v sredini mesta s 1. novembrom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Soba 2». 27544

Gospod
se sprejme na stanovanje, event. s hrano. Naslov v upravi «Jutra». 27528

Soba s hrano
se odda gospodu. Naslov v upravi «Jutra». 27518

Na stanovanje
se sprejme medicinec ali filozof. Naslov pove upr. «Jutra». 27533

Preprosto sobico
prazno ali opremljeno išče gospodična — lahko tudi v podstrešju. Naslov pove uprava «Jutra». 27529

Sostanovalec
s hrano se sprejme. Naslov v upravi «Jutra». 27522

Soba
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo se odda 2 gospodoma v Vodmatu. Ribniška ulica 193. 27337

Neopremljena soba
v sredini mesta v moderni hiši, event. tudi s souporabo kuhinje se odda. — Prednost ima, kdor da najemnino za več mesecev naprej. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Soba 3336». 27546

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom takoj oddam v Novem Vodmatu št. 62. 27547

Stanovanje v Mariboru
zamenjam za stanovanje v Ljubljani. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zamenjava 13559». 27548

Soba
velika in zračna, v sredini mesta se odda proti odkupu nove belo emajlirane spalnice, zelo pripravne za zakonski par. Naslov pove uprava «Jutra». 27549

Soba
s posebnim vhodom se odda gospodični. Naslov v upravi «Jutra» 27550

Opremljena soba
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo se takoj o d d a gospodični. — Naslov pove uprava «Jutra» 27551

Gospodična
se sprejme kot sostanovalka k domači hčeri poleg gl. pošte. Istotam se sprejme več abonentov na dobro hrano. Naslov pove uprava «Jutra». 27555

Večjo prazno sobo
najraje v kolodvor. okraju, s strogo ločenim vhodom išče samostojen gospod s 1. novembrom. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Soba, 1. nov.». 27415

Ženitve

Katera
kmetska gdč. ali vdova, stara 25—35 let bi imela veselje poročiti se na posestvo dobro izobraženega mlinarja z vsem gospodarstvom, srednjih let, z Din 55.000. — Posestvo bi se pozneje spremenilo in kupilo mlinsko podjetje. Le r e s n e ponudbe s polnim naslovom na upr. «Jutra» pod šifro «Sreča v zakonu» 25927

Dopisi

Nerevmatičen star Tarzan
nikdar na udih bolan, išče življenja tolažnico, sladko, krepko tovaršico. — Dopis pod «Tarzan» na upravo «Jutra». 27535

Mladenič
želi resnega znanja s poštenp mladenko, staro od 18—24 let. Dopise na upr. «Jutra» pod «Radost». 27578

«Sakradiofis»
Oglasi se. Ševerček moj — drgač bom vumerl. ševl — Ni več nobene nevarnosti za Tabu! Hajnalka-Julčka. 27391

Orehi
prispeli — dvigni. 27566

Maribor 32
Kako lepa je bila prošla nedelja. Hvala! — Četrtek bom doma. ako prideš. — Ljubi Te Miran. 27541

V upr. «Jutra» naj se dvignejo pisma
pod naslednjimi šiframi: Bruna, Boža, Harmonija 34. Ježice. Kodrolaska, Ljubica Ruža, Lepi dom, Ljubljana 100, Les, Linuška, Majhna hiša 5. Miren dom 13303. Mlad, V. Murn, Napredek, Osamljena 13474, J. Oswald, Plačilna 26946, Pridna 13194, Poštena 2783, Pridna bom in zanesljiva, Resna, R. M. 25. Rado-lav, Radica Sabina Manda, Srečna bodočnost M. Z., Sigurna moč. Sreča 14, Sreča 12, Svobodni sin gorenjskih planin, Sreča 13062, Saša, Tvornica 300, Takoj 14, Trgovina 13212. Urška Spelca, Vesna, Velika sreča 114, Zanesljivost 6. Zora, Zmerna najemnina, Ženja, Življenje, Ženitev spomladi 1000/12195, Avtomobil ali pisarna.

PERUTZ-, KODAK-, AGFA-, HAUFF

plošče in filme, dalje **Mimosa, Satrap, Kodakpapirje,** vse foto-potrebščine in fotografične aparate Erneman, Contesa, Kedak Görtz že od 160 Din naprej ima stalno v zalogi
drogerija: Anton Kanc sinova
Ljubljana, Židovska ulica štev. 1

Gosp. Gregorc iz Maribora
naj se oglasi na stari naslov. Pomota v brzojavki. 27533

Linuška
Dvignite p i s m o v upravi «Jutra» pod šifro «Vestibularis 26462». 27538

Glasba

Šramelkvartet
za restavracijo v sredini Subotice za srbske, hrvatske, slovenske in nemške komade se išče. — Samo prvovrstni naj se javijo na naslov: Jovan Krnjar, Subotica, kod «Tri šešira». 27494

Živali

Lepa papiga
govoreča, zelena, se proda. Ogleda se lahko od 1.—2. ure popoldne na Mestnem trgu 13/II. 27558

Doberman
čistokrven, črno-rujav, z rodovnikom, 6 mesecev star se poceni proda. Povržen je od najboljše graške pol. dresirane pelce. Pojasnila daje S. Kenda, Maribor, Narodni dom. 27563

Izgubil se je pes
velik, črn z belimi lisami, železnim ovratnikom in znamko št. 664. Odda naj se proti nagradi v trgovini A. Rasberger, Tavčarjeva (Sodna) ulica 5. 27539

Izgubljeno

Kdor je našel
poročni prstan — graviran 18. IV. 25 — od Gradišča do kavarne Evropa, dobi nagrado. — Vrniti ga je v upravi «Jutra». 27440

Poročni prstan
se je našel Dobi se ga pri g. Pahorju. Simon Gregorčičeva 11/II. 27543

Razno

Perilo
preprosto in fino delo po meri se izdeluje v Kopališki ulici 12. Istotam se proda šivalni stroj «Singer» na električni pogon. 27521

Zamenjam za vino
lovski voz in odprt koleselj, oba na proste oljnate osi in v najboljšem stanju. Imam še več drugih — Naslov pove uprava «Jutra» 27496

Cenik znamk

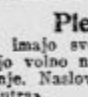

za leto 1926 v 16 straneh in 9 raznih rumunskih znamk dobite, ako pošljete 5 Din. Izidor Steiner, največja trgovina znamk, Brod na Savi. 44

Pletilke
ki imajo svoje stroje dobijo volno na dom za pletenje. Naslov pove uprava «Jutra». 2755[illegible]

Otrok
nad 14 dni star se sprejme v dobro oskrbo. Plača po dogovoru. Naslov v upravi «Jutra». 2755[illegible]

Naročila
v glavnem trgovska — s Nemčijo (Leipzig in Berlin) sprejemam do sobote. — Naslov pove uprava «Jutra». 2755[illegible]

Popravila
Mehanik Ivan Legat
specijalist za pisarn. stroje
Maribor
samo Vetrinjska ulica 30
Telefon št. 434.

88

Vulkanizira
vse vrste g u m i j a parna vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 27[illegible]

Damski klobuki
po najnižjih cenah pri
E. Djukanović,
Sv. Petra c. 27,
poleg hotela Tratnik.
Popravila, prekrojenje, spatri oblike.
Nujna popravila v šestih urah.

Gustave le Rouge:

Misterija

27

(Roman)

Lionel Brady se je okoristil s prvim trenutkom zmede, zagrabil je na pol onesveščeno Naolo in jo je v njenem škrlatnem plašču vzel v naročje in zbežal ž njo.

V svetišču se je vršilo strašno klanje. Kacik je padel s preklano glavo ob vznožju malikovega kipa. Izdajalec Necoxtla je ležal v svoji krvi na kamenitem tlaku: svinčenka mu je bila prevrtala čelo.

Misterija je stala smehljaje se na žrtveniku in predsedovala klanju.

— Nobene milosti! je ponavljala. Nihče ne sme ubežati.

Banditom, ki jih je bila najela pred dvema dnevoma v posadi, ni bilo treba takega povelja. Morili so neusmiljeno vse, kar jim je prišlo pod roko. Tla svetišča so bila pokrita z mrtveci.

Pri zasledovanju Indijancev so nekateri roparji dospeli v grobnico, kjer so stali zlati maliki in posode. Na njih navdušene vzklike so vsi prihiteli in za trenutek očarani obstali pred tolikim nakopičenim bogastvom. Potem so pa z divjim vpitjem začeli grabiti zlato.

Vkljub nepričakovani zmagi je Misteriji nekaj silno težilo srce. Mislila je na Lionela, ki se je na čudežen način prikazal ravno o pravem trenutku in jo rešil smrti. Strašna ljubosumnost jo je zagrabila, ko je zapazila, da je mladi mož odnesel svečenico v svojem naročju. Brezdvomno je ljubil ono devojko temne polti, med tem ko je njej, Misteriji rešil življenje samo iz golega sočutja. Smilila se mu je! Ponosna komtesa te misli ni mogla prenašati.

Kennedyju se je tako ledeno hladno zahvalila za njegovo pomoč, da je takoj spoznal, da si niti s tem činom ni pridobil njene naklonjenosti. Molče sta opazovala ropanje, ki se je vršilo okoli njiju.

— Kolika neprevidnost! je zaklical Kennedy. Če bi se Indijanci vrnili in nas napadli, smo izgubljeni.

— Tega jim ne dopoveste, je odgovorila Misterija brezbrižno.

Med tem ko so streli pokali in smrtni kriki odmevali nad njegovo glavo, je bil Brady Naolo najprej odnesel v grobnico, kjer so bili zakladi, potem pa v podzemski zlati rudnik. Tam se je po njegovem prizadevanju mladenka kmalu zavedla.

IV. DEL.

V blaznem objemu zlata.

Prvo poglavje.

Obupen poskus.

Naola in Lionel sta bila sama in začasno na varnem v zlatem rudniku. Nad njima se je bojni hrup polagoma polegel.

Ko se je Naola zavedla, je prisrčno in divje objela Lionela. Tresla se je še od groze, ki jo ji je povzročil napad Kennedyja in njegovih roparjev. V razumljivi zmoti je mislila, da ti stojijo pod poveljem Lionelovim. Moral ji je šele razložiti, da so roparji, ki so napadli svetišče, njegovi največji sovražniki.

— Ne smeš mi govoriti neresnice, je dejala Naola in njene velike črne oči so se iskrile ljubosumnosti. Pri vsej stvari je nekaj, česar ne razumem.

— Tudi to ti razložim.

— Če je res, kar si mi pravkar povedal, zakaj si potem prerezal tujki vezi? Ali morda ljubiš to ženo, ki ima bolj belo kožo kot jaz?

— Prisegam ti, je odvrnil Lionel resno, da sem jo rešil samo iz usmiljenja.

Ker je mladenka molčala, kajti njegove besede je niso prepričale, je nadaljeval:

— Ali se nisi iz istega vzroka tudi ti branila žrtvovati jo bogovom?

— Če bi vedela, da je moja tekmica, ne vem kaj bi bila storila...

Začela je obupno plakati in ni hotela ničesar čuti. Njeno ihtenje je segalo Lionelu globoko v srcé.

— Prosim te iskreno, ne bodi tako žalostna, je dejal Lionel, ki ni vedel, kako bi jo potolažil.

—Kako naj bi ne jokala, je dejala vsa obupana. Tvoji rojaki morijo zgoraj moj narod; videla sem, kako je padel moj oče eden prvih, ko si me odnesel v naročju... Zadnja bom svojega rodu... samo tebe imam na svetu in niti ne vem, ali me res ljubiš!

Te enostavne besede je izgovorila s tolikim ponosom in tako plemenitostjo in nežnostjo, da je bil Lionel globoko ganjen.

Govoril je tako iskreno, da jo je končno le prepričal.

— Česa je treba, da ti dokažem da moje srce bije samo zate? je vzkliknil. Sledila mi boš v mojo domovino. Vse moje življenje posvetim samo temu, da te osrečim. Pozabila boš na to krvavo dramo in novo življenje se začne zate!...

— Verujem tvojim besedam in zaupam tvoji ljubezni, je dejala in mu ponudila svoje ustnice v sladkem ljubezenskem objemu. Toda obljubiti mi moraš, da ne boš nikoli več videl tujke, ki je nisem hotela ubiti...

— Ne misli več na to žensko! Ona je moja sovražnica in me je že hotela ubiti. Sicer pa če bi jo bila ti pokončala, bi to nikakor ne spremenilo poteka dogodkov. Usoda je hotela, da rod Aztekov prej ali slej pogine pod napadom belcev, katerih civilizacijo so tako silno sovražili.

— Kacik, moj oče, je vse to prorokoval, je dejala z globoko žalostjo... Res je, kot si mi rekel, pozabiti je treba krvavo preteklost. Novo življenje stoji pred menoj.

— Najvažnejše je, je rekel Lionel, ki se je nenadoma spomnil položaja, v katerem sta se nahajala, da zbeživa odtod. Trenutek sem premišljal, da-li ne bi prosil ono žensko, naj nam dovoli prost odhod iz svetišča.

— Ali misliš, mu je odgovorila Naola da tujka prizanese tvojemu življenju? Dve stvari sta, radi katerih te bo hotela uničiti: prvič si ji rešil življenje in drugič poznaš skrivnosti zakladov podzemskega svetišča.

Naola je imela prav. Lionel je spoznal, da bi ga dala Misterija brez vsakega pomisleka ubiti.

— In zakaj ne bi sedla v to barko, je dejala mladenka, ki si jo začel graditi?

— Res je, je dejal začuden, toda to je obupno sredstvo.

Ljubkovaje ga je objela okoli vratu in ga strastno poljubila.

— Ali nisem vsa tvoja? je dejala z nežno ponižnostjo. Ali nisem tvoja sužnja, tvoja stvar?

— Jaz silno pazim na svoje stvari, je dejal Lionel nagajivo, in tako srečen sem v tem trenutku, da se ne bojim smrti.

— Tako tesno te bom pritisnila na svoje srce, da se bova ali oba rešila ali pa skupno poginila.

Lionel je bil eden onih mož, ki se je naglo odločil za kako stvar, in jo potem hladno in točno izvršil. Takoj se je spet spravil na delo, ki naj bi jima omogočilo, da prideta iz rudnika ven. Glavno je bilo itak že gotovo. Na notranji strani je pritrdil v kroglo, ki jo je bil spletel, močne vezi iz lijan in jih vrhutega pričvrstil z usnjenimi traki. Spomnil se je tudi na padalo s katerim se je bil spustil iz balona in ki ga je nosil lepo zloženga ob pasu. Sklenil je, da se Naola in on zavijeta v njegovo nepremočljivo svilo, tako da je bilo skoraj izključeno, da bi utonila, tudi če bi začela voda pronicati v notranjost krogle. Po vseh teh pripravah je bilo možnost, da srečno prispeta po podzemskem vodotoku na plano, zelo velika.

ČAJNA ROČKA
zlata
visoko plemenita in najfinejša zdraviliščna mešanica v najdovršenejši popolnosti, edina obstoječa čajna mešanica najfinejših cvetov in neprekosljiva v izdatnosti, v porabi ne dražja kot srednje vrste.

Trboveljski premog in drva dobavlja promptno in najugodneje tvrdka
H. PETRIČ
Ljubljana
Gosposvetska cesta 5
Telefon 343

Brinjevo olje
kupuje
po najvišjih cenah
drogerija A. KANC,
Židovska ulica

Žimnice
matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke
nudi najceneje
Rudolf Radovan,
tapetnik
Krekov trg štev. 7
poleg Mestnega doma

ZIMSKO PERILO
svetovne znamke BENGER
za dame in gospode v krasni izbiri nudi
H. Kenda, Ljubljana,
Mestni trg 17 6318-a

L. Mikuš 14-a
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se nanovo preobleče.o.

J. Stjepušin
Sisak
priporoča boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Ilustrovani cenik zastonj in franko

EGIDIJ RESMAN
trgovec
MINKA TOMAN
poročena
ZABREZNICA-PTUJ RADOVLJICA

Dobro blago se samo hvali.
Da se o tem prepričate, oglejte si veliko izbiro manufakturnega blaga pri znani solidni tvrdki
„Oblačilnica" Ljubljana, Miklošičeva c.

Javna sodna dražba!

V sredo dne 28. t. l. ob 1. uri (13.) popoldne se vrši v Domžalah št. 4 javna sodna dražba raznega pohištva, kakor omar, miz, železne blagajne, šivalnih strojev za izdelavo slamnikov, raznih filcev, šivalnega stroja «Singer», več tisoč raznih belih moških, otroških in raznobarvnih slamnikov, slamnatih torbic (cekarjev), kit (cofov) za slamnike, kartonov za razpošiljanje slamnikov, konja rujave barve, novega breka itd. itd.

Na to dražbo se posebno opozarjajo slamnikarska podjetja. 6307-a

P 63/25-6 6280-a

Roman
La Dame de Monsoreau
(Zvestoba do groba)
ki so ga „Jutrovi" čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem
je izšel
Naroča se ga v upravi „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ul. 4
Broširan stane .... Din 45.—
Vezan v polplatno .... Din 55·—
Vezan v platno .... Din 65·—
Kaj piše kritik o knjigi:
Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čtivu orose nežne oči, in tudi debelokožni bralec ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, trikrat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.
Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Notarja

6380-a

želi substituirati oziroma vstopiti v notarsko pisarno tudi proti delni zaposlenosti in manjši plači izprašan kandidat.

Cenjene ponudbe s pogoji se prosi poslati na upravništvo „Jutra" pod „Sporna praksa".

LJUBITELJEM LEPIH POVESTI
toplo priporočamo
PUSKIN - PRIJATELJ,
KAPETANOVA HČI
Povest.
Broš, Din 24·—, vez. 29.—, poštnina 1·25
izdala
TISKOVNA ZADRUGA v Ljubljani.

PREGANJANJE SLOVENCEV ZAČETKOM SVETOVNE VOJNE
POPISUJE DR. IVAN LAH,
KNJIGA SPOMINOV I. DEL
BROŠIR NA VELJA DIN 35·—, V CELO PLATNO VEZANA 45·—, POŠTNINA 2 DIN.
NAROČA SE PRI KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI.

Prva dalmatinska tvornica
PORTLAND CEMENTA
GILARDI & BETTIZA, SPLIT
ustanovljena leta 1865, torej najstarejša tvornica te vrste v Dalmaciji
Izdeluje 4547a
prvovrsten portland cement
Zastopnik za Slovenijo:
Ivan Pestotnik in drug, Ljubljana,
Tel. int. 949 Resljeva cesta št. 3 Tel. int. 949

SODI
prvovrstni, v vseh velikosti dobavlja takoj in po ceni
mehanična sodarna
R. Pichler & sin, Maribor,
Frančiškanska ulica 11.

Zahvala.

Vsem mnogoštevilnim prijateljem in znancem pokojnega

Ivana Derniča
industrijalca

ki so ga spremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti ter mu poklonili toliko vencev in cvetja, izrekamo našo najlepšo zahvalo.

V dolžnost pa si štejemo, da se še posebej zahvalimo za spremstvo čč. duhovščini, zastopn. šumske direkcije ing. g. Ziernfeldu ter zastopn. „Zveze industrijcev" ravn. g. Winzigu, odbornikom „Posojilnice v Radovljici" itd. — Zahvaljujemo se zastopstvu Orjune, pevskemu zboru, predvsem pa Sokolu, tako zastopniku Jug Sokolskega Saveza, gorenjski sokolski župi v Kranju ter sokolskim društvom Mojstrana, Jesenice, Javornik, Bled, Kranj in Škofja Loka za številno častno spremstvo. Prav posebno zahvalo pa izrekamo Sokolskemu društvu v Radovljici za izredno požrtvovalnost in skrb s katero nam je stalo društvo na strani ob priliki težke izgube.

Najlepša hvala starosti radovljiškega Sokola bratu Špicarju za pretresljiv poslovilni govor.

Zahvaljujemo pa se tudi vsem onim, ki so nam od blizu in daleč izrazili svoja sožalja, katerim pa se radi številnosti ne moremo posebej zahvaliti.

Lancovo pri Radovljici, 26. oktobra 1925.

Žalujoči ostali.

✝

Brez posebnega obvestila.

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčno ljubljeni oče, brat, tast itd., gospod

Anton Gselman
nadučitelj v pokoju

dne 27. oktobra 1925 ob pol 1 uri ponoči, po kratki in mučni bolezni, v 65 letu starosti izdihnil svojo preblago dušo.

Pogreb se bo vršil v četrtek, 29. t. m. ob pol 10. iz hiše žalosti na pokopališče pri Sv. Martinu.

Vurberk, dne 27. oktobra 1925.

Žalujoči ostali.

✝

Stavbna družba d. d. naznanja žalostno vest, da je njen dolgoletni uslužbenec gospod

Josip Clemenz

danes zjutraj preminul. Pogreb pokojnika se bo vršil v sredo, 28. t. m. ob 3. uri popoldne.

Zaslužnega pokojnika ohranimo v prijaznem spominu

V Ljubljani, dne 27. oktobra 1925.

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.